

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעולמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא

בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת מטות – מסעי תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

עבודה זרה. אין מעמידן - פרק שני דף עב עמוד א - מותר מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) רכט תוספות

דוריא = שמרים. ומאזר = האבא בן הארצה, מכלי העשר לקיום. ספרא פרי - מסידי בשמשתון אותו. לא דרייניס קיסר - כשראנו בניסות מוליכן עמו. בתולה שלא נקדה - ודהי כל כחה קיים, והוציאו בין זה ונעשה חוק. גולפי = כלי דרס. חזוי - חרשים. דמיצ' ודיו בחיוריו - גרשאן נמוק. שרין לחו - שרין אותו במים. ראשון שלני - אין משכבו שלני. איני אלא כשילשי - שלחן

האי חלא דשיכרא דארמא - אסור, דמערבי ביה דירדא דין נסח. אמר רב אשי: ומאזר - שרי, פון דמערבי ביה מסרא פרי. "והרם הדריני". מאי דרייניס קיסר. פי אמר רב יהודה אמר שמואל: הרם של היתה שלא עברה אדם מעולם, עברה ונמטה, ורמי ליה למתרא בגולפי חזוי ופיצי להו לחמריה, ונתברו להו חספי דרדו דהריהו, וכל היא דקטנו ותר להו יתה. אמר רבי יהושע בן לוי: וישאן שפנו כשלשי שפן. איבעיא להו: מזה לסמוך בהן פרעי המפס? ורצה בקיומו על ידי דבר אחר, שרי או אסור? תא שמע: דרבי אלעזר ורבי יוחנן, חד אסר וחד שרי, והלכתא במאן דאסר. מיתבי: תדרדורין

והוקבאות של גוים, וין של ישראל כנס בהן - אסור בשתייה ומויתר בהנאה; העיר שמעון בן גודא לפני בנו של רבן גמליאל על רבן גמליאל ששתה ממנו בעכו, ולא הודו לו. נודות של גוים - רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהושע בן קפסאי: אסור לעשות מהן שטיתין לחמור; והא היא דרצה בקיומו על ידי דבר אחר, וקתני דאסור! וליטעמיה, קנקנים של גוים לתסרו למיזון, מאי שנא נודות ומאי שנא קנקנים? אמר רבא: וירה שנא יפקע נודו, וישלנו ויתפרנו על גבי נודו. ולמאן דאסר: רוצה בקיומו על ידי דבר אחר, אסור, מאי שנא קנקנים דשרון? אמר ר' יוחנן: היתם ליתיה לאיפסוריה בעיניה, תבא איתיה לאיפסוריה בעיניה. לא הודו לו. ורמינהו: וין תבא ברוקבאות של גוים - אסור בשתייה ומויתר בהנאה; העיר שמעון בן גודא לפני בנו של רבן גמליאל על רבן גמליאל ששתה ממנו בעכו, והודו לו! - מאי "לא הודו לו"? דאמריה תתם? כל סיעתו, אבל בנו מודי ליה. איבעית אימא: גודא לאחר, וגודע לאחר. "ועורות לבובין", תנו רבנן: אידיה עור לבוב? כל שריו פגד חלב וקדור כמין ארובה, יש עליו קורט דם - אסור, א

מאי בהנאה אלא ודיא בקנים לרבי מאיר גמי שרי בהנאה, ודא קאמר "אסוריה" לשון רבים, דמשמע תודות והקנקנים - לא קאי אלא איין שבתך העור וכתך הקנקן. אבל במבייתא פריץ שפיר לפי כסרתו. שדיה סובר: כמו שאסור רבן שמעון בן גמליאל לעשות שטיתין, שיאסרם גם בשאר הנאות. ומסיק: נורה שמא יבקע נודו ויתפרע על גבי נודו ויתן וין תבבלע בעור טעם בינו. ואית ספרים דרסי בהר בתי קרא: ולמאן דאמר רוצה בקיומו על ידי דבר אחר, אסור, מאי שנא מקנקנים דשרי? ודא רוצה בקיומו על ידי דבר אחר הוא! ומסיק: היתם ליבא לאיסורא בעיניה. הבא איתיה לאיסורא בעיניה. ולפי גירסא זו משמע הנאן דאסר לא אסר רוצה בקיומו על ידי דבר אחר אלא בחרס דרייני משום דאיתיה לאיסורא בעיניה. עד שי לפשר, ולשלעל דרבי מאיר אסר בקנקנים בהנאה למכור לגוים. ולא חשק לקמן להדיא דבכשן. דיש לחלק, דבקנקנים היינו טעמא דאסור שרדן על וין תבבלע בהן הקנקנים להיות נפלט חזי כמו בעין, אבל וין לתוך חבכשם אינו בעין, ודא מוקשה נה בכשם מאי שנא מיין של ישראל כנסת בקנקנים דאסור בהנאה לרבי מאיר מפני וין הקנקן תבבלע בו וין הקנקן אלא חליב אסור, דכין שוף ודין נפלט כשל ישראל חזי כמו בעין ודיע משמו. אבל וין מתבטל בן הבכשן ולא ידיע משמו. ובשעתין דכין גמי לא מצי מותב מתמחיתן, דנוד ורצה בקיומו שרי - ויהי כנון למסוך כרעי ומטה או לעשות שטיתין, אבל למכור לגוים כנסת בן וין שרעה הני בקיומו לעורר ודין - לעולם אסור. דאין וין רוצה בקיומו על ידי דבר אחר. ומתניחן גמי דאסר בקנקנים לרבי מאיר בהנאה - היינו דוקא למכור לגוים, ודאי ישימו בו וין, אבל להשתמש להצניע שם חפצו או לסמוך כרעי ומטה, לשלם אימור כל דשרי, ומותבין במבייתא אלא בהדיא לעשות שטיתין לחמור. וליפ' וין אק לנרס? ולמאן דאמר מאי שנא בקנקנים דשרי, דאין ענין בקנקנים לרצה בקיומו. ודא דמן דשרי שרי אפילו למכור לתת לתוכו. וין, ומותר בהנאה. ודא רבא, וין היה לו להקשות: אפילו למאן דשרי ברצה בקיומו על ידי דבר אחר, מכל מקום אסור להשתמש ביה, אם כן מאי שנא בקנקנים? ומדיו יש לישב הגירסא. ודאי פירוש: אפילו למאן דאסר כל כך בחרס דרייני אפילו למסוך כרעי ומטה. כל שכן שדיה לאסור קנקנים בהנאה לגמרי, ומאי שנא בקנקנים דשרי כגון אף להכניס בו וין של ישראל להיות מותר בהנאה? ומסיק: היתם ליתיה לאיסורא בעיניה ולכן מותר בהנאה, אבל חס דרייני איתיה לאיסורא בעיניה. לפי פירוש זה משמע הנאן דאסר אסר כל רוצה בקיומו לכל שום דשמיא, ופסקין הלכתא כמאן דאסר, הלכך יש פוסקים דצריך לומר שלא לעשות שום חטשין בכלים הבלועים חוץ בפסח. משום דהיי רוצה בקיומו על ידי דבר אחר. אבל אינו נראה לרבים חס. ומקראתן: היתם ליתיה לאיסורא בעיניה וכו', משמע: ודיבא דליבא איסורא בעיניה לא מיתרס בהנאה. ומכאן פסק רבי חס וקדירות תכלות מבישר בחלב על ידי שנתבשל בהם, שמוזר לחשים בתוכן דבר וישי כנון בהנאה וכו'. והא דתאסרות משום וצני פסח - מותר לתת לתוכן דבר יבש. אבל דבר חל - לא. אבל מור נודי ליה - כלאוה משמע והדואר רבן שמעון בן גמליאל דאמר לעיל אסור לעשות שטיתין, משום דיי ויתעב בן קפסאי אמר, ליה לא כבידא ליה. אי נמי, רבן גמליאל דהבא הוא וקני של רבי, ובנו הוא רבי כנאני בן גמלא. חזי רבן שמעון בן גמליאל דלעיל אסור לעשות וקדושו. וכן משמע בפרק קנא דנדה (נ, ב) דרבי כנאני בן גמליאל היה ודוד של רבי, משום הכי קאמר היתם דרבי אליעזר קשיש מניה טובא. ודא דארמין סוף פרק בתרא דסוטה (נט, ב) שרבן שמעון בן גמליאל היה קרא על עצמו "עני עוללה לנפשי" וגו' אלקי ליהודי ויהי לבית אבא ולא נשתייר מהם אלא מאן באן ודא אבא בעיטא, משמע שלא היה לו שום אה - זה היה רבן שמעון בן גמליאל חקן, אביו של רבן גמליאל ריכנה שדוא וקנו של רבי.

עבודה זרה. אין מעמידין – פרק שני דף לב עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות רש"י

הלכה כרוב שמעון בן גמליאל – להני אמוריא לית לחו כללא ד"ב מוקם ששנה רבן שמעון בן גמליאל במשנתו הלכה כמותו, מדאיצטריך למיפסק כוותיה. **גוי** הוזכר לתורתו – תנינא במתניתין, וחספסי באמצע הדברים בתנאה משום דדמי לברש הנכנס. **דלא** כרבי אלעזר – תימה: לעיל (ב, כט) גבי ערות לובין, דמשמע: הא שאין

זיין עליו קורט דס - מותר. אָמַר רַב הונא: לא
זמנינן אָפּא שְׂלֵא מִלְחוּ, אָבֵל מִלְחוּ - אָסוּר, אָמַר
רַב הונא תַּעֲבִירָתוּ. "בְּזֵן שְׁמַעוּן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: בִּזְמַן
שֶׁתִּשְׁקַע שֶׁל עֵגוּל - אָסוּר, מִשּׁוּם - מוֹתֵר." אָמַר
רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמֵאוּל: הִלֵּכָה
בְּבֵרֵן שְׁמַעוּן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר לֵיהּ אֲבִי - הִלֵּכָה -
הִלֵּכָה דַּלְמִינִי? אָמַר לֵיהּ: מֵאן נִפְקֵא לָךְ מֵינָה?
אָמַר לֵיהּ: גְּמָרָא גְמֹר, וּמִזְוָרָתָ תַּחֲא? "בְּשֵׁר הַנֶּכֶס
שֶׁתִּבְרָדָה זָרָה - מוֹתֵר." מֵאן תַּחֲא? אָמַר רַבִּי חִיָּיא
רַב אָבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּלֵא בְּרַבִּי אֱלֵעָזָר, דְּאִי
בְּרַבִּי אֱלֵעָזָר - הָאָמַר: סָתֵם מוֹחֶשֶׁת גוֹי לַעֲבֹדָה
זָרָה. "וְהִיוֹצֵא" אָסוּר, מִפְּנֵי שְׁחָזָה בִּזְבֻּחֵי מִתִּים".
אָמַר רַבִּי שְׁמַעֲיָא אִי אָפְּסֵי דְלִילָא תִּקְרֹבֵת עֲבִידָה זָרָה.
וְזִמְנָא? רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתוּרָא חָיָא; רַבִּי הֲלֵוִי: רַבִּי יְהוּדָה

עון בתורה אומר: מיין לתקופת עבודה זרה שממנו באה? שואמר: "ויעמדו לבעל עבוד ואכלו ובחי מתים", מה מות ממנו באה, אף תקופת עבודה זרה ממנו באה. "ההולכין לתרפות" - אסורין לשאת ולתת עמהם". אמר שמואל: גוי ההולך לתרפות - בהליכה אסור, דאילו ומודי קמי עבודה זרה, בחזרה מותר, מאי דהיה תוהו; שאל ההולך לתרפות - בהליכה מותר, דלמא דרד ביה ולא איל. בחזרה אסור, פיין ראבינ.

[illegible][illegible]

עבודה זרה. אין מעמידן - פרק שני דף על עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

תוספות

אבין - לשון ענינה היא בכל התלמוד. ירד - שוק של עבודה זרה. מידה גי כי איל, לסוחרה הוא דאיל. קבורה וזה וכן - מבר צלמים בשוק. אם אימא דיהה ליה - להאי ישראל גלגלמא או תמרא. הבא - לידן הוה מוכן ליה. קשוין - שחורין חבורה חבורה יחד, ולא בד בבד. נדות - של עור, קנקנים - של חרס. כל המשנה פירשה למעלה.

נרדים - גרס בדליה. כמו: (איוב ב) "לחנודת בראשן בראשן וזה חרשן - מורחן" דרבנסיין יין זמן מועט לא בלע עור. ונדות דוקא. אבל כלי חרס בלע אלאחר. ישנים ומופפין - כלומר, לא ישנים או מופפין, אסורין. אידי דבסיס בון יין נסך מן מרובה בלע עור, ומופפין - אפילו בורא זימנא בלע זפת ליה. גי ריבן - בריש, כמו "רבי", כלומר התיר חופת לחותן. ועת לחותן יין - כן בריש בעד שהופת חם נוחין יין לישול טעם מרידת של זפת. אבל גרסא דירשאל וזה, שנסוק בנתינת יין לחתן העור. פנסך - ליה גי. ולא ארתיא - דירשאל לחותן. בורק מים ליש - שאותו יין הולך לאבוד בופת ובטל טעמו. כמים היתניגן ביטט שבלין מנאליהן, כשמוחיבש חטט דרי חן באילו לא יהו - אף אין חן בליהודות הופת, וכשמוחיבש חופת כלה מנאלי ושוב אימא פרט. לבי מילי - בכלי מלא מלה, שהיו נבלע וטעם במלת. הבא לא איל לאיבוד - שנתן טעם במנאלי וזה, חטט מתיביש. פעת לעת - בכל שלשה ימים מער מעט לעת נותן אחרים. הני מילי ירין - נהן הני וקי דרב יצחק שבלע בון כי כשר תחלה ולא בלע מיין נסך כל כך, אבל דידה שבלע בון יין נסך מתחלתן לא מינ כבחי. נדות - הני דקין של עור חן. אבל קנקנים - של חרס חן ובלע טובא. לא סגי לתו כבחי. נרדים - ומוחין. של נופף מעולם קרי גרודים. ישנים ומופפין - או ישנים או מופפין. יין נותן בוי - כלומר נותן לחותן גי יין, ישראל נותן לחותן שלשה ימים מים ומשך מעט לעת אחרות, ומוחין. נותן לחותן יין ישראל נותן לחותן ציר או מוריס - מיד, אף על פי שלא מילאנה מים. לפי שהציר ומוריס שורפין את היין ונבלע ומכלין אותו.

לכתחלה

דאבין בת מחדר חדר איל. והתנא: ישראל התחיל לתרפות, בין בהליכה בין בחורה - אסור! אמר רב אשי: כי תנא ההוא - בישראל משומה, דודאי איל. תנו רבנן: גוי התחיל לירד, בין בהליכה בין בחורה - מותר; ישראל התחיל לירד, בהליכה - מותר. בחורה - אסור. - מאי שנא ישראל דבחרה אסור? דאמרי: עבודה זרה זבין, דמי עבודה זרה אימא בהריה - גוי נמי ניקא: עבודה זרה זבין, דמי עבודה זרה אימא בהריה! אלא גוי אמרין: גלימא זבין, המרא זבין - ישראל נמי ניקא: אימור גלימא זבין, המרא זבין - אי איתא דיהה ליה, תהא הוה מוכן ליה. "והבאין" מוקרין. אמר רבי שמעון בן לקיש: לא שנו אלא שאין קשוין זה בזה, אבל קשוין זה בזה - אסורין, אימא דעתו לחזור. "נודות הגוים וקנקניהם". תנו רבנן: נודות הגוים, גרודים חדשים - מותרין, ישנים ומופפין - אסורין; גוי ריבן ועיבדן ונתן לחותן יין, וישראל עומד על גביו - אינו חושש. וכי מאחר דגוי נותן לחותן יין, כי ישראל עומד על גביו מאי הוי? אמר רב פאא, הכי קאמר: גוי ריבן ועיבדן, וישראל נותן לחותן יין, וישראל אחר עומד על גביו - ואינו חושש. - ומאחר דישאל נותן לחותן יין, וישראל אחר עומד על גביו - למה ליה? - דלקא אבם מירדיה מעיקרא, ולא אדעמיה. וביד אמר: לעולם בדרקמארת מעיקרא, והכא בעידא דקא שרי ליה נעשה בורק מים לשים. אמר רב פפי, שמע מניה מדרב זבדי: האי גוי דשרא המרא לבי מילי דירשאל - שרי. מתקוף לה רב אשי: מי דמי? ההם קאזיל לאיבוד, הכא לא קאזיל לאיבדו!

לכתחלה

בר עדי מיצא אגס הנהו וזין מרב יצחק בר יוסף, רבא בהו חמרא ואהדיניהו גיהליה, אהא שאיל בי מדרשא; אמר ליה רבי רמייה, קד חורד רבי אמי הלכה למעשה: ממולאן מים שלשה ימים ומערן; ואמר רבא: צריך לערן מעט לעת. סבור מניה: הני מילי דידן, אבל דידהו לא; כי אהא רבין אמר רבי שמעון בן לקיש: אחר שלנו ואחד שלקחם. סבר רב אהא בריה דרבא קמיה דרב אשי למימר: הני מילי נודות, אבל קנקנים לא; אמר ליה רב אשי: לא שנו נודות ולא שנו קנקנים. תנו רבנן: קנקנים של גוים, חדשים גרודים - מותרין, ישנים ומופפין - אסורין; גוי נותן לחותן יין - ישראל נותן לחותן מים, גוי נותן לחותן יין - וישראל נותן לחותן ציר ומוריס, ואינו חושש. איבעיא להו: לכתחלה

שנקלן, דין בשכשוך טגי, כדמוכח בפרק ארזון (עבודה זרה דף ב) דפריך תרומה דאף על פי שנקלף חופת אסורה להדיא וגם תמחין שאינם פותחין, יין שנים שבלע אף בפעם אחת. ומסיים בורק מים לשים. חדשים ופזותים אסורים, פירוש: חדשים - שדומה שלא היה בהם יין מעולם - אפילו הכי אסורים, שנאמר שם פותחים דלמא רמא ברו יין דמריא ולא ידע חופת מכלית, ואף על פי שאין מכלית לקום צריכן עירוי חופת חופת מכלית אף בפעם אחת. ומסיים בה גי ריבן ועבדן כו. ובריתא אחרת תנא: קנקנים של גוים חדשים מותרין, ישנים ומופפין אסורין. פירוש: חדשים מותרין, פירוש, ודאדיא לא נתן בהם יין מעולם, כי מאחר שאינם פותחין אילו נתן בהם יין מבינר. ישנים ופזותים נמי אסורין ואפילו נראין חדשים, כי שמא נתן בון הגוי יין ואינו ניכר. ישנים אפילו לא נתן כל אלא פעם אחת אסורין, מפני שבטבטו לקום. ולפי שיטת רבינו הם יש לאסור קנאש ויטשאש שלטו חופפות במגע גי, וצריך להגדיל אותם או לעשות בהם עירוי ואף על פי שאין מכלית לקום, כדון נודות ופזותם. וכן אם קנה אותם חדשים ופזותים מן הגוי הכל כדון נודות. וקשה ממנהג העולם, שנתנו בכל מקום לקנות חרשין מן הגוים ואין עושין בון לא עירוי ולא הגעלה. ורבינו יצחק היה מפרש לישב ונזהר. דרוקא במיהם שדו גרילם להטיל בהם יין בשעת זפיתא יש לאסור, נדוה דין בשעת זפיתא אינו אלא כדורק מים לשים בדפרישה, בני נדות יש לחוש שנא אחרין כן הטיל שם יין ודאי, אבל עתה שאין צריכן חותן בהם יין בשעת זפיתא, אכן נתן בהם יין אחר זפיתא היה ניכר. ומכל מקום, שלנו שנגע הגוי במשקה טופא לא מצטנ דיהר. ורבינו הם עומד צור בו בסוף ההתחיל להחיר אף שנגע במגע גוי בשכשוך בעלמא. אדראה טעם, משום דאיכא תרתי לשיבחה: דאדא שחן של עץ ולא נבלע בהם עין כל כך עד יד זפת, ולא ידמי לנדות עור, ולא עיר דורא רבא לבלע ציור ליה יד זפיתא. וזה כי אינם סורדות כל כך יין, ולא מדי לכלי הנתן ומחין ומשך דלקמן שהיו נבלע בהם על ידי זפתה ליה שחן סורדות ביון, ובת רבי ברוך כי אף על פי כן לא היה עושה מעשה לכתחלה אחר מנגה הגוי לא היה אסור. כסימא בברייתא דקנקנים תנא בתוספתא: ושכנס בהו גי מים - כי ישראל נותן לחותן יין וישראל חושש. ושכנס בהו גי יין ושאלו ציר ומוריס - וישראל נותן לחותן הנהו יין, ועלה בעי תלמודא לכתחלה או יעבד, פירוש: מה שאומר ישראל עיר או מוריס, וזה לא מותר לתחלה יתנו שם כמו שבי או דאקא יעבד. והיו אף בדיעבד אין יין אחריו ציר שורף, ונחא דפשיטא ליה לתלמודא כבסוק ציר שורף אף לא כל שכן. אבל לגרסת הספדים דגרסי: לא נותן לחותן יין ישראל נותן לחותן ציר או מוריס, קשה: מאי קבעי? פשיטא דלכתחלה קאמר, דאדא קתני בהדיא: נותן ועוד קשה: מנא ליה לתלמודא דציר שורף לין, שמוחר ליכנס בו יין אחריו "גוי ריבן" - ובתוספתא גרסי "ריבן". וראה "ריבן" ריבין? הכל אחד. והבי גרסין במשכת שבת פרק "אלא קשרים" (קיד, א): כל תלמיד חכם שנשמע רבב על גזר חייב מיתה. ואומר לת רבב. "הא"י גוי שראו ונמא לבי מיליח - פירש הגרסא: בכלי מלא מלא. וקשה: דמה ענין זה לגבי זורק מים לשים? דהוה טעמו ניכר במלת, ומאי סלקא דעתיה דרב פפי לכך פירש רבינו. הם לבי מיליח - במקום עשית העולה, וקאמר רב (בבב) (נפח דאף על פי שהיו משליך שם יין - החלה מותר, מפני שהאר שורף ובלע שם בורק מים לשים, כי גם טעם היין אינו ניכר בו. ורבי שפיר, מכל מקום לא איל לאבדו כמו נודות ודומות העור מבטלת היין, ואומר רבינו הם, כי האי אקתאפא דרב אשי אינה אלא דחויא בעלמא, כלומר דמדבר וביד לא חשמה, אלא מכל מקום הלכה כרב פפי. ומתוך כך תהיו המלח אף על פי שרגילים שמשמים עליו דם בשעת רחיצה ללבנו.

כעא מניה רבי יהודה נשיאה מרבי אמי - נראה דאמי רבי יהודה נשיאה דשרא משחא,
כי איתו בן בנו של רביה הקדוש זיה, ואף בבריתא וזו נזכר, ותני עלה ר' הורבנא
התירה לנישא, ובתוספתא (פרק תמישי) נמי גרס: רבי יהודה היתיר את השמן. אלא אחריו
זיה, ושמא בן בנו של רבי יהודה דגמל על השמן הזה, והוא רבי יהודה נשיאה דמועד קטן

(יב ב) דקאמר דהם דאישתי אמי דאמי קפלא
ארכאמא רבא דאסי ויאקפיד. 1
פירש הקונטרס: לא דמי להחזירן בבבשן, ודהם 2
כיון שחשקין במחזיר עד שנשרה ופתן חבר תולבן 3
החיס, אבל הכא כיון שמבשין האור במבשני מים 4
ותן נשר, וכן הדין ברביתא שלת. ומשמע 5
לפירושו כי אם הים מסיק במבשני עד שאם היה 6
זפת מבחזין היה נשר - כי די בכך. ואין נראה 7
לרבינו תנא דאין יד יד לחדש ולמלא חס עליה דאמי 8
פקעה, דאף בשל חרס אמר פרק "כל שעה" 9
(פסחים ב) דלא נגמיל לקדירות גומרי דחיס 10
עליהו דמלא פקע, כל שכן ברביתא דחיס עד לא 11
ישרוף. ובתב דרבי רב משה מקוצי רבינו שם 12
דפסקין להכתא במנא דאמר. מכל מקום לפיכך 13
החזית על האש, אם האש גדול כל כך וזוהי 14
מבשני שדיו סולתא מבחזין - מותר, ושאנו בם. 15
הגמלה, וענין הגמלה, היתר רביתו תלם להגמיל 16
הבית לטורד מין נקין אם פתח אורח משוליה וזוהי 17
והזיתן לרובתא ומתפרץ העיס על שוליה אלא 18
ואיך. כל שכן דבשרא אסורין לא טליק 19
הגמלה הבחי, דאפילו ערודי מבלי ראשון ליבא 20
הבא, מבלי מקום איבא למישרי רבי נון דמישריש 21
בזעזע דהם. ומביא איהא דקאמר רבי יודי לקטן 22
בפרק (השני, עה) אל תזעזעו בתי זיתים, ובשרא 23
אסורין לא מתיבי הליתם מן זיתיה. ורבינו יצחק 24
אומר כי מצוה מן המבזרין להגמיל כל נטר לבד 25
ולחזק עליה מאותו כלי עצמו שזרז ורחת על 26
האור, ודי בכך אף על פי שפסקה הדיניה 27
כשנעבדו מן האור, שיש משמיע ערוב בתוך 28
מחבת על האש עד שדחתיה עולות חזק 29
הקשר, ומאותה קשרה מנגילין. וזכר מסופק 30
רבינו יצחק אם זה מעיל כבלי ראשון אם לאו 31
ותלה הדין להחמיר אחר הדין להגמיל, ודחיב 32
כבלי שני ודחמין מליית התרגלת מן האור 33
דחשיב ליה כבלי ראשון. והלכתא במנא 34
דאמר - בכל היתרה כולה אמר רבינא לקילא ורב 35
איתא לתומא והלכתא סרינא לקילא, 36
דכאמרינן שם (בבא מציעא) "גיד השדה" (תולא) 37
צנ. ב) ולכך הוצרך לפסוק כאן במנא דאמר, 38
שרא למישרי ביה כשיא - אומר רבינו יצחק 39
דהא חזק מכל שני שאר משקין. לבד מין כלי 40
תר - אומר רבינו יצחק דתרי גווי תר: שטעין 41
ממנו כלים, אמר איתא איתא דרבי קאמ דשבת (דף 42
טו, א) דקאמר: לא נטר וכלי חרס טומאין שזר.

יש עור שליש, ואם ערשין ממנו כלים אלא מבכסין בן את הכלים, והוא ששנינו (נדה סא, א) על שבעה סמנין ומעבירין את הכתם: נטר. ר"ל כסא - פירש רש"י: כוסות של חרס, ואין מבשנין לקיום אלא שותין בהן, ואי שתי בהו גוי פעם ראשון ושני אסור, ואסירי עד שישלמם מים שלשה ימים כדאמר לעיל. ולפי זה נהגו העולם ליתן מים בכלי חרס ושתיהם ולשתות מן גזל קודם שישלמם בהן מין, לפי שאם יגיע בהם גוי אחר כך לא יצטרך עירוי. אלא קשה לרבינו מה דאמר לקים פירוש במה נהגו רבי בקנקנין שזרז אסורין לפי שמבשנין לקיום. לא איתא טעמא דמבשנין לקיום בזה גוי אחר חרס - מתי בנינו בעלמא בזה גוי ומוחץ ומשקין, ומהא דאמר לקים פירוש במה נהגו רבי בקנקנין, ר"ל לחסור חזומא שגרבך מבחזין. ואין סברא לומר כי בקנקנין נשתמשו גוי מים בתחלת תשמישו. לכך פירש רבינו מן דמיידי הכא בבסי בן חרשים בן יצנים, ושחיה בהם גוי נין כזה פעמים. הכי פירשה: והלכתא כעם ראשון ושני. כלומר שתי הדורות בבסי - אינם הריצ' להכשירו. שליש מותר, פירשו: דאז דאז הדיחיה שלישית נפלת וכלי. ובינא דברר מעינו פרק "התערבות" (בזבחים עב) גבי חרסין של זה וזה, פעם ראשון ושני טמא, שליש טהור. פירשו: הוא כלי שהטילו בו הזהב ממימי גרלים, וקאמר דמיס ראשונתו ושלישיתו טמאים, שנעברו בהם מים גרלים של זה, אבל מים שלישיתם טהורים. וכן במדרש אסור גבי "ישנו עם אחר", שאמר לו ה' מן לאחשורו: אם ובזב נפול לבסוף של חרס מותר וזוהי ושותתו ואליא איתו המלך נוגע בהם ובחטו בקרקע, ועל דא לא שמודיה כוס שלש פעמים. ודוקא בבוסות של חרס, אבל של עץ או של מחבת חכוכית אין צריך להדיחיה, רק פעם אחת. מיהו בהרבה מקומות בתלמוד מצוה קודמת טהם טהם של מחבת חכוכית, וכן לדחיש של פעמים בכל הכלים. קוניא - פירש הקונטרס: כלי חרס מנופה באבר, "פלימין" בלעז. וקשה לרבינו מה (דאמר בבזבחים פרק קשר קדשים) דבבזבחים פרק "אידוח מקומן" נה, א"א מבזב מני סיד וקוניא, שדא קאמר אבר. שדא לשתן תהלמוד כדאמר "פחילה של אבר", ועוד קשה: מתי חרס חרס מן חלל הזה כולי ממנו דער קשה דאמר יודיק אסירי דבזבלי דמזבזין. ובשלא איבא יודיק אסירי דבזבלי דמזבזין, ודחוק לך לזכור שחלל נהגש על שצרכו, והוא מן חלל חמו כולי מהם דאמרין פרק קמא דשבת (טו, טו) (הואיל ותחילת ברייתן מן חולל, שריתו רבנן כלי חרס דאמרינן, ואף על גב דכלי זכוכית שלם לא בלע, הכא כיון דאין בו אלא חופי על החרס

לכתחלה או היעבד? תא שמע, דתני רב יודי
בר אבשיא: הולקח קנקנים מן הגוים, חרשים -
נותן לתוכן יין, ושנים - נותן לתוכן ציר ומזינים
לכתחלה. בעא מיניה רבי יהודה נשיאה מרבי אמי:
החזירן לכבשן האש ונתלכנו, מהו? אמר ליה: ציר
שורק, אור לא כל שכן? אקמר נמי: אמר רבי יוחנן,
ואמר ליה אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: קנקנים
של גוים שהחזירן לכבשן האש, פיון ששנשה ופתן
מין - מותרין. אמר רב אשי: לא תיקא עד דנתת,
ואמר אפילו רפאי מירפא אף על גב דאמר. ותר
קניסא - פלוגי בה רב אחא ורבינא, חד אסר, וחד
שרי. והלכתא במנא דאמר. איבעיא להו: מהו ליתן
לתוכו שרבי? רב נחמן ורב יהודה אסרי, ורבא שרי.
רבינא שרא ליה לרב חיאי בריה דרב יצחק למירמא
ביה שברא, אול רמא ביה חמרא, ואפילו הכי לא
חש לה למיתתא, אמר: אקראי ענקלמא הוא. רב
יצחק בר ביסנא הוה ליה הנהו מאני דפקוסמא,
מלינתו מיא אנהינתו בשמימא, פקעו, אמר ליה
רבי אבא: אסרתינהו עלך איסורא דעולמא, אימור

דאמור רבנן - ממלינתו מיא, אנהי בשמימא מי אמור? אמר רבי יוסנא אמר רבי אמי:
כלי נתר אין לו שורה עולמית. מאי פלי נתר? אמר רבי יוסי בר אבין: כל מהפזות של
צירי, פרוק ורופאל אנם הני פובי מפומבדריא, רמא בהו חמרא, אחריתנהו וליהודי;
אזו שיליהו לרב יהודה, אמר: דבר שאין מקניסין לקיום הוא, משכשכן במים וכן מותרין.
אמר בר עירא: הני חצבי שחומי רפאיא, פיון דלא בלעי טובא - משכשכן במים ומותרין.
אמר רב פפי: הני פתוותא דבי מיכסי, פיון דלא בלעי טובא - משכשכן במים ומותרין.
כסי - רב אסי אסר, ורב אשי שרי, אי שתי בהו גוי פעם ראשון - פולי ענקמא לא פלגי
דאסור, כי פלגי - בפעם שני איבא דאמרי: פעם ראשון ושני - פולי ענקמא לא פלגי
דאסור, כי פלגי - בפעם שלישית, ויהלכתא: פעם ראשון ושני - אסור, שלישית - מותר. אמר
רב יודי: האי מאני דקוניא, חזירא ואוקמא - שרי, ורוקא - אסור, משום דמציצור; ואי
אית בהו קרטופני - פוליהו אסירי. דרש מרימור: קוניא, בין אוקמא בין חזירא בין ורוקא -
שרי. מאי שזא מחמין בפסח, דבעו מיניה מפרמר: הני מאני דקוניא, מהו לאשתמושי בהו
בפסחא? ורוקא לא תיבעי לה, דמציצור ובלעו ואסירי, כי תיבעי לה - חזירא ואוקמא, מאי?
כי אית בהו קרטופני לא תיבעי לה, דרזינא בלעו ואסירי, כי תיבעי לה - דשעי, מאי? אמר
לחז:

פירש רש"י: כוסות של חרס, כסא - פירש רש"י: כוסות של חרס, ואין מבשנין לקיום אלא שותין בהן, ואי שתי בהו גוי פעם ראשון ושני אסור, ואסירי עד שישלמם מים שלשה ימים כדאמר לעיל. ולפי זה נהגו העולם ליתן מים בכלי חרס ושתיהם ולשתות מן גזל קודם שישלמם בהן מין, לפי שאם יגיע בהם גוי אחר כך לא יצטרך עירוי. אלא קשה לרבינו מה דאמר לקים פירוש במה נהגו רבי בקנקנין שזרז אסורין לפי שמבשנין לקיום. לא איתא טעמא דמבשנין לקיום בזה גוי אחר חרס - מתי בנינו בעלמא בזה גוי ומוחץ ומשקין, ומהא דאמר לקים פירוש במה נהגו רבי בקנקנין, ר"ל לחסור חזומא שגרבך מבחזין. ואין סברא לומר כי בקנקנין נשתמשו גוי מים בתחלת תשמישו. לכך פירש רבינו מן דמיידי הכא בבסי בן חרשים בן יצנים, ושחיה בהם גוי נין כזה פעמים. הכי פירשה: והלכתא כעם ראשון ושני. כלומר שתי הדורות בבסי - אינם הריצ' להכשירו. שליש מותר, פירשו: דאז דאז הדיחיה שלישית נפלת וכלי. ובינא דברר מעינו פרק "התערבות" (בזבחים עב) גבי חרסין של זה וזה, פעם ראשון ושני טמא, שליש טהור. פירשו: הוא כלי שהטילו בו הזהב ממימי גרלים, וקאמר דמיס ראשונתו ושלישיתו טמאים, שנעברו בהם מים גרלים של זה, אבל מים שלישיתם טהורים. וכן במדרש אסור גבי "ישנו עם אחר", שאמר לו ה' מן לאחשורו: אם ובזב נפול לבסוף של חרס מותר וזוהי ושותתו ואליא איתו המלך נוגע בהם ובחטו בקרקע, ועל דא לא שמודיה כוס שלש פעמים. ודוקא בבוסות של חרס, אבל של עץ או של מחבת חכוכית אין צריך להדיחיה, רק פעם אחת. מיהו בהרבה מקומות בתלמוד מצוה קודמת טהם טהם של מחבת חכוכית, וכן לדחיש של פעמים בכל הכלים. קוניא - פירש הקונטרס: כלי חרס מנופה באבר, "פלימין" בלעז. וקשה לרבינו מה (דאמר בבזבחים פרק קשר קדשים) דבבזבחים פרק "אידוח מקומן" נה, א"א מבזב מני סיד וקוניא, שדא קאמר אבר. שדא לשתן תהלמוד כדאמר "פחילה של אבר", ועוד קשה: מתי חרס חרס מן חלל הזה כולי ממנו דער קשה דאמר יודיק אסירי דבזבלי דמזבזין. ובשלא איבא יודיק אסירי דבזבלי דמזבזין, ודחוק לך לזכור שחלל נהגש על שצרכו, והוא מן חלל חמו כולי מהם דאמרין פרק קמא דשבת (טו, טו) (הואיל ותחילת ברייתן מן חולל, שריתו רבנן כלי חרס דאמרינן, ואף על גב דכלי זכוכית שלם לא בלע, הכא כיון דאין בו אלא חופי על החרס

בבודה זרה. אין מעמידין – פרק שני דף לד עמוד א – מתוך מהדורות "אבן ישראל" – (שטיינזולץ)
רש"י תוספות

שמיני יוצא מיד דתנו לעולם – תימה: תחרידו לכבשותו. כדאמר פרק 'דס חטאת'
בבבסם (נע, א) גבי כל חסל של מקדשו. ומעט לפי ארעון: כבשות
בירושלים. לא ארעון על ידי חוררה בבבסון וואו אומער רשען אין חסל חושב וואס,
דאדערבא כלל אדור חשבון ופעם חטותו ואל כאן. ואם האמרו: כיון דחשבי כל אדור, אם
כן 'תנו וכירם' יתויף? ואמר רבנא: למנה
לדחרינה בבבשותו ואומער דא רשען שמשוך משעך?
דואר? ביי קדוה של חסל דא דרכן בבבסון
מחול דודו בבבסון שייך למעור אלו אחרים.ם.
באבל דודו וכירם שאימור בא על ידי היסק – א
יוצא דתורתו אותו לבבסון, לא נקרא כלל אדור.
רבי נקבא איקלע לנעום – פירש רש"י בפרק
מקדש (דעתה יא, א) גרוס 'מי שקבא', וחס
ושלום. שייך קבאט אל דה חספספס, ועוד כי
דיה לו לחלמוד להביא בלשון ברייתא. מידו א
לא קשיא. דבריה קמטות מעיני שטוכור? 'מעשה'
רבי עובא: ויבאנו ב

17 **מִתְעַנֵּן** לִשְׁעוֹת - יִרְשֶׁה הַקְּדוֹשׁ: כִּנּוּן שֶׁקֶבֶל
18 עָלֵי תַעֲנִית שֶׁשֶׁשׁ לִמְעַלָּה.
19 אֲבָן לֹא טַעַם כְּלוּם בִּשְׁשׁ שְׁעוֹת אֲדֻמּוֹת אֶךְ אֵל
20 לִשְׁם תַּעֲנִית נִחְבָּרִין. כִּי מִשְׁטַם פֶּרֶק מִן
21 דַּחְתֵּנִי (א, ב) עַד עֹךְ יִרְמִיָּהוּ הֵמָּה, קִדְמָה: הֵא
22 דִּמְרֹחַת מִתְעַנֵּן לִשְׁעוֹת: הֵא שֶׁלָּא טַעַם כְּלוּם
23 כִּי אֲחֻרָּה הֵמָּה, וְיִפְרֹחַ: הֵא תַעֲנִית מְעֻלָּאוֹת הֵא
24 מִסִּיק: לֹא עֲרֹב, דִּיאֲמֹל קִימֹלוֹ: אִימֹלוֹ: וְיִרְחֵן לִמֹּד
25 דִּמְרִי: יִנֵּי שֶׁקֶבֶל עָלֵי אֲנִתֻלוֹ שֶׁאֵם אֵל אִיבֵל
26 לִמְרוֹעַ עַד חֲצִי הַיּוֹם יִיחֶה חֲבֻעֵת עַד שֶׁתִּשְׁחַךְ,
27 דִּיאֵל אֵל קִבְּלֵי חֶלֶל - אֵל שֶׁאֵם שְׁמֹאל הֵא
28 קָמָא דַּחְתֵּנִי (יב, א): כִּי תַעֲנִית אֵל קֶבֶל עָלֵי

[illegible]

עבודה זרה. אין מעמידין - פרק שני דף דף עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספות

אבטא דטייע - כן גורס בערך בבב' ופירש: שמבאין קמח ועשבים ובשמים ושרין אותו בחלב ומולפין יין עליו. ורבינו חננאל גרס: "אבטא" לשון אבטיל; פירוש: דלת חלולה, ומשמין בה יין, ואינו נראה, כי לא מצניע שום בלי שלא ידע נותר בעיריו. ועוד, כי אבטיל דאיתא אינו אחוז.

מוריים אומן - והא דפליגי רבי מאיר ורבנן במתניתין במוריים לענין איסור הנאה, היינו משל בעלי בתים. אי נמי, מירי אחר עפע ראשון ושני דקליש שמנניהו רומי ביה חמרא, והוא השלישי ונזכר. אחריו מוריים דלקמן דאיתא בארביא, של אומן דהו, והיה ניכר לפי שדה בפעם ראשון ושני. אמר רבא תרביא איכא מיטת-מיתחבי איכא רובא נמי, לא השכנין ליה מיטתא דמטעא. כיון דאיכא רובא חזקה דליתיה רובא במוחא שאני נשחטות לעבודת זרה, ואותם עגלים עצמם נעמיד לעבודת זרות - שדדו הקובות בחזקת היתר נעמיד לעבודת זרה קודם שחטתה; ואי נמי גונא אמרין בפרק בתרא דיבמות (קט, ב) גבי היהיה לה תמות אינה חוששת, וחשבנין ליה מיטתא דמטעא. דאיכא רוב לשון חזקה לשון ויש לומר: דשאני לא רלואר חוששת איתתיה ליה חזקה, ודבר קיבול העומדת לפנינו לארץ חשיתה בספק עבודה זרה קיימ. והם נמי וימנן דרתישנין כגון ביבמות הילכתא. אדעתא דאיכא ריעותא שיעאז משבת. ואפילו לרבי יהושע דהי חייש חתם - אסר הבא. ודעתא קא שום ראיא של אסור אפילו כשיצאה מליאה, דאפשר הפילה אבל כן כיון שמיטת הקובת מליאה, יש כאן חשש מיטת לא איסור. וכן נשחטין לעבודה זרה מאי דהו אתא דאסור שדתי - תמימה מאי ראיא דהו ודא ודא הלא לא חזבי רבי שמעון בן לקיש מאי נשחטין לזרוק, אלא נשחטין סתם. דמשמע שדא עובר בביחיה יש לומר: וכל עיקר שחיטתו אינן אלא לערוך דם החלב. ולא הוצרך לפרש. והכי נמי אמר בחולין פרק שני (לט, ב) גבי גתו שיעי דאדא ודאדא חזבי דרבי דריבוי אמרודמא ותרבא לדידך. ומשום הכי נמיסס "בגמר וביחיה", אלא קאמר בביחיה עצמה. **רבי** שמעון בן לקיש אמר מותרת - פירש הקונטנר: אלא בבאילה. ואף על גב דמשמע לעבודה זרה הוא מכל מקום בפרק קמא דערוץ (א, ה) מוכיחן שלשה דעי שמעון דהו שישחיטו מותרת אף באבילה, וכן ביראה לבד, ויש בהרנא אף בהרנא ושייך למשנה לעיל כט, ב) **מפני** שמעמדין בקרב עבודה זרה - נראה דרבי יהושע לא היה מתכוין כי לא לדחות, דהא רבי יהושע לא היש למיעט בפרק בתרא דיבמות (קט, א) שהבאין לעיל, וכן בפרק שליש דביבמות (כ, ב), ועוד, דאפילו רבי מאיר היש למיעטא לא אסר לעיל (כט, ב) אלא גבינת בני אונקין, אבל אסר מקומות השביעיטע דמיעטא. ושייך למשנה לעיל כט, ב) **ההוא** - לשון משא נעת. והיא דרביס ושייך למשנה לעיל כט, ב) **הוא** תפרש חטט, לשון השאנין.

ושייך להווייה דהו, כט, ב) **שחברו** מוכיח עליו ליה שנוכך כן - סמך אסיפה דקרא: "על כן עלמות אחריו". **בשרו** אסור - בפרק שני שנתן קמא בנא קמא נטא (א) דירש מביכר - שאף על גב דעבדיה בעין בשר ושחייה ויש לומר: והרתי שמעתי מניה.

אמר רבא תריוויה נהגדי - נראה דהא הוי פירוש מיתחא. מרלא קמשינ עליה. רב קרא וסברא קא שמענן, לא ואיכא דרבי תריוויה נהגדי תלמוד דהלך שפר אפילו במתיה.

ושייך לזלחן (א, י) שפירש שרומים נהגדיה. ושיא לרבא אחר. ופרקי: וליהדר ליה משום דליתיה לאיסורא בעיניה. דהא מוריים לרבא לא אסור נהגדיה משום דליתיה לאיסורא בעיניה ומשני: והא כיון דאוקמוה קא מוקים במנא איתתיה לאיסורא בעיניה דמי. ורבינו חננאל חזירי גירסא וכן בפירושיו.

אבטא = חמת מעור עב, וקורין אותו בוטיין. דרשניין - הדלכי חרשיו נושאין אותו מלא יין למרדוק, ודור כמבטיל לקיום. ומשום הכי בעי שודיה שנים עשר ירחים. ופירוש: ענבים. **מוריים** אומן - של גי אומן, מותר. מוריים לא עבדי מדרגים טמאים ומשום חמרא קאסרין ליה. ואומן לא רמי ביה חמרא. כדפרשש ואולי: איירי דנפרש שומניה פער ראשון ושני מקלקל לזוז חמרא - חילק - מן דגים

טוורים, וסולחנית שנתן כדפרשש לקמן בפרקין, ובקטנותו אין לו ספרי ושקשעת ועתה לגלג לאחד זמן, ואמרין לקמן (לט, א), חילק של גים אסור. ואותו מין דגים קטנים ומזכר הרחב בחדו, ומפני מה אסורה - מפני שיערונה עולה עמה דגים נמאים דומין לה ועוקין נמה. והאי חילק אומן, כיון דאומן הוא כדבר במדלי ההנהגה משום דלא חשיב טמא, ומקלקלי ליה לסולחנית ומער ליה לבלי אריביה. **פער** ראשון ושני - שכן דרכן, נותנים ומה ומלח על שומן הדגים שמעורר שומנו. וכבסלתו ודור ונתון אחרים. **נמלא דקבו** = פורט בלעז, מקום שהספנות עולות בו ביבשה. **קיסבא** = שם המדה בלויסא = בוחא. במדיתו של גי זה דין נזכר ביוקר והמוריים בול, אבל כאן דין בול והמוריים ביוקר, והיישן לערובי. **איירי צדור** - ארוא - דרך שפת דהא הספנות חלוא אתא אלא ארוא. **דשיי חמרא** - כלומר, חלוצ חמרי. **שורי** לשון וול, כדאמרין בעלמא (בבא מציעא נב, א), שיער בקרב ושור לברסין. **קליי** ופשוט **איכא** - מים שחולקין עקלתון, ופשוטו - מי שלגין נפשיים על שפת הים, ואין אור מושבי הספניה יכולין לבא באותו הדרך. **מפני מה אסור** נבעת ביה תריווין - רבי מאיר דאסר ליה בהנאה שירוב עגלים כזו - משעמדין את החלב בקבוקין. רבי מאיר חייש למיעוט - בפרק בתרא דיבמות (קט, א) קטן וקטנה לא חולפין ולא מייבמין, קטן שנא **קומא** סריס. קטנה שנא תמאז אילונית. אי **אסור** רוב - עגלים נשחטין לעבודה זרה, איכא למיט רבינה משום חששא דמיעט קבות האסורות בהנאה. דהא עגלים דהו מיעט לא שאר בהמה שמעמדין כן בקבוקותיה. **השומם** את הכהנה רופא חזק לקבדה וזה - שלא שחט בדמיה לשם עבודה זרה שיהא עבודה בשחיטה אל חשב בשחיטה על מנת לעבוד, רבי יוחנן **אמר** - סקבר מעמדין לעבודה לעבודת דרליפין חוץ מפנים. לריש לקיש לא ילפינן, דפנים הוא דאמר רחמנא השחט על מנת לזרוק את הדם פגול ואף על גב דזק, דאמר חזבי מעבודה לעבודה מעבודה זו על ביחיהו, אבל לענין עבודה זרה לא. **הרביעי** שנתן - דיום מולך. **באומר** בנזיר וביחיה וזה קומדא - שחשב על חשיתו לעצמו לעבודה זרה - חלל בלבו בוביחא זו עבודה לעבודה זרה. וסבא מודינא ומימיה, וביחיה היא עבודה השבוה מוריקת ולחכינ נטר גמיר וביחיה, דקסבר רבי לקיש (בבא קמא נד, א), חילק כט, ב) אינה שחיטתא אלא לבסוף. **מפני מה אסור** נבעת גים - באבילה ולבנון קציע ליה. דהא משום חלב של בהמה נמאה ליכא למיעט, דקראנא וכן חלב מאי אית עומד, כלומר אינהגפת. **אחריו** = שם חכם. שוד הנסקל - אסור בהנאה הוא. **ניחא** ליה **בנפית** - שיהא נראה שכן, דהא חילי שם איסור עבודה זרה על פירוש. **לא ניחא** ליה **בנפית** - והלכך לא חשיב פירשא למיחל עלי אסור. **מאמיה** - ואפילו פירש.

אמר רבא תריוויה נהגדי - נראה דהא הוי פירוש מיתחא. מרלא קמשינ עליה. רב קרא וסברא קא שמענן, לא ואיכא דרבי תריוויה נהגדי תלמוד דהלך שפר אפילו במתיה.

ושייך לזלחן (א, י) שפירש שרומים נהגדיה. ושיא לרבא אחר. ופרקי: וליהדר ליה משום דליתיה לאיסורא בעיניה. דהא מוריים לרבא לא אסור נהגדיה משום דליתיה לאיסורא בעיניה ומשני: והא כיון דאוקמוה קא מוקים במנא איתתיה לאיסורא בעיניה דמי. ורבינו חננאל חזירי גירסא וכן בפירושיו.

מבבל

אבטא = חמת מעור עב, וקורין אותו בוטיין. דרשניין - הדלכי חרשיו נושאין אותו מלא יין למרדוק, ודור כמבטיל לקיום. ומשום הכי בעי שודיה שנים עשר ירחים. ופירוש: ענבים. **מוריים** אומן - של גי אומן, מותר. מוריים לא עבדי מדרגים טמאים ומשום חמרא קאסרין ליה. ואומן לא רמי ביה חמרא. כדפרשש ואולי: איירי דנפרש שומניה פער ראשון ושני מקלקל לזוז חמרא - חילק - מן דגים טוורים, וסולחנית שנתן כדפרשש לקמן בפרקין, ובקטנותו אין לו ספרי ושקשעת ועתה לגלג לאחד זמן, ואמרין לקמן (לט, א), חילק של גים אסור. ואותו מין דגים קטנים ומזכר הרחב בחדו, ומפני מה אסורה - מפני שיערונה עולה עמה דגים נמאים דומין לה ועוקין נמה. והאי חילק אומן, כיון דאומן הוא כדבר במדלי ההנהגה משום דלא חשיב טמא, ומקלקלי ליה לסולחנית ומער ליה לבלי אריביה. **פער** ראשון ושני - שכן דרכן, נותנים ומה ומלח על שומן הדגים שמעורר שומנו. וכבסלתו ודור ונתון אחרים. **נמלא דקבו** = פורט בלעז, מקום שהספנות עולות בו ביבשה. **קיסבא** = שם המדה בלויסא = בוחא. במדיתו של גי זה דין נזכר ביוקר והמוריים בול, אבל כאן דין בול והמוריים ביוקר, והיישן לערובי. **איירי צדור** - ארוא - דרך שפת דהא הספנות חלוא אתא אלא ארוא. **דשיי חמרא** - כלומר, חלוצ חמרי. **שורי** לשון וול, כדאמרין בעלמא (בבא מציעא נב, א), שיער בקרב ושור לברסין. **קליי** ופשוט **איכא** - מים שחולקין עקלתון, ופשוטו - מי שלגין נפשיים על שפת הים, ואין אור מושבי הספניה יכולין לבא באותו הדרך. **מפני מה אסור** נבעת ביה תריווין - רבי מאיר דאסר ליה בהנאה שירוב עגלים כזו - משעמדין את החלב בקבוקין. רבי מאיר חייש למיעוט - בפרק בתרא דיבמות (קט, א) קטן וקטנה לא חולפין ולא מייבמין, קטן שנא **קומא** סריס. קטנה שנא תמאז אילונית. אי **אסור** רוב - עגלים נשחטין לעבודה זרה, איכא למיט רבינה משום חששא דמיעט קבות האסורות בהנאה. דהא עגלים דהו מיעט לא שאר בהמה שמעמדין כן בקבוקותיה. **השומם** את הכהנה רופא חזק לקבדה וזה - שלא שחט בדמיה לשם עבודה זרה שיהא עבודה בשחיטה אל חשב בשחיטה על מנת לעבוד, רבי יוחנן **אמר** - סקבר מעמדין לעבודה לעבודת דרליפין חוץ מפנים. לריש לקיש לא ילפינן, דפנים הוא דאמר רחמנא השחט על מנת לזרוק את הדם פגול ואף על גב דזק, דאמר חזבי מעבודה לעבודה מעבודה זו על ביחיהו, אבל לענין עבודה זרה לא. **הרביעי** שנתן - דיום מולך. **באומר** בנזיר וביחיה וזה קומדא - שחשב על חשיתו לעצמו לעבודה זרה - חלל בלבו בוביחא זו עבודה לעבודה זרה. וסבא מודינא ומימיה, וביחיה היא עבודה השבוה מוריקת ולחכינ נטר גמיר וביחיה, דקסבר רבי לקיש (בבא קמא נד, א), חילק כט, ב) אינה שחיטתא אלא לבסוף. **מפני מה אסור** נבעת גים - באבילה ולבנון קציע ליה. דהא משום חלב של בהמה נמאה ליכא למיעט, דקראנא וכן חלב מאי אית עומד, כלומר אינהגפת. **אחריו** = שם חכם. שוד הנסקל - אסור בהנאה הוא. **ניחא** ליה **בנפית** - שיהא נראה שכן, דהא חילי שם איסור עבודה זרה על פירוש. **לא ניחא** ליה **בנפית** - והלכך לא חשיב פירשא למיחל עלי אסור. **מאמיה** - ואפילו פירש.

אמר רבא תריוויה נהגדי - נראה דהא הוי פירוש מיתחא. מרלא קמשינ עליה. רב קרא וסברא קא שמענן, לא ואיכא דרבי תריוויה נהגדי תלמוד דהלך שפר אפילו במתיה.

ושייך לזלחן (א, י) שפירש שרומים נהגדיה. ושיא לרבא אחר. ופרקי: וליהדר ליה משום דליתיה לאיסורא בעיניה. דהא מוריים לרבא לא אסור נהגדיה משום דליתיה לאיסורא בעיניה ומשני: והא כיון דאוקמוה קא מוקים במנא איתתיה לאיסורא בעיניה דמי. ורבינו חננאל חזירי גירסא וכן בפירושיו.

מבבל

עבודה זרה. אין מעמידין – פרק שני דף לה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" – (שטיינזלץ)^{רשי}
תוספות

מכלל דאסיורי תנא - כי עלה, והוא הוין לשור תנצל, שרי שרישדו. רבי דודי -
דברי סופרים. מינה - עיקר, תורה שנכתב. חשוק שפותות - כדמרגמנין 'חשוקות'
ובבשרהן. ואל תבזה לחשיב - ואל תדקדק להקשות לו. נתיח חשיב - מסבוב גזר
על הגבית. ואל מפתקין בה - ואין מפרשין טעמה כדמפרש ואזיל. 'מפתקין' לשון
מפתח, וכן נקראו המפתחות והמפתחות.

מכלל דאספורי הנאה שרו פ'רשיהו; ובדקאמ' ליה: מפני שעממדין אותה בקרב עגלי עבודה וזה, וקא מחדר ליה: אם כן למה לא אסרה בהנאה - מכלל עבודה וזה אסור פ'רשיהו. ולחדר ליה: משום דליתיה לאספרא בעיניה, דהא מורין לרבנן דלא אסריהו בהנאה, מאי טעמא. לאו משום דליתיה לאספרא בעיניה? - אמרי: הכא, כיון דאוקמיה קא מוקים, חשיב ליה כמאן דאיתיה לאספריה בעיניה. "השיאו לדבר אחר" וכו'. מאי "כי טובים דידך מיניו"? כי אתא רב דימי אמר, אַמְרָה נָסַת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, ערבים עלי דכר ודודך יותר מיניה של תורה. מאי שָׁנָא דהא ויתרי דשילליה? אמר רבי שמעון בן פוי, ואיתכאמ' רבי שמעון בר אמי, מרישה דקרא קאמר ליה: "ישגני מנשיקות פיה", אמר ליה: ישמעאל אחי, חשוק שפותיך זו בזו ואל תבהל להשיב. מאי טעמא? אמר עולא, ואיתכאמ' רב שמואל בר אבא: גורה חדשה היא, ואין ממקפדין בה. מאי גוירתא? אמר רבי שמעון בן

20 כִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֵוִי: מִשּׁוֹם נִקְוָה - וְלִמְאָה לֵיה: מִשּׁוֹם נִקְוָה! - בְּדַרְוָא,
21 דְּאָמַר עוּלָא: כִּי גִזְרִי גִזְרֵתָא בְּמַעְרָבָא, לֹא מְגִלָּה מַעְמָא עַד תְּרִיסְרִי יְרֵחֵי שְׁתָּא, דְּלִמְא
22 אִיקָא אִינִישׁ דְּלֹא סָבִירָא לֵיה וְאִתִּי לְזִלוּלִי בֵּה. מְגִדָּה בֵּה רַבִּי יְרֵמְיָה: אֵלָּא מַעְרָתָה,
23 יְבִישָׁה תִּשְׁתַּרְרִי, יִשָּׁן תִּשְׁתַּחֲרִי; דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: יְבִישׁ מוֹתֵר - אִין מַיְחֵז לִיבִישׁ, יִשָּׁן
24 מוֹתֵר - אִין מַיְחֵז לִישָׁן! אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: לִפִּי שְׂאֵי אִפְשָׁר לֵה בְּלֹא צַחְצַחְתִּי חֲלֵב.
25 שְׂמוּאֵל אָמַר: מַפְגִּי שְׂעֻמְעִידִין אוֹתָהּ בְּעוֹר קִיבֵּת נְבִילָה. הָא קִיבֵּת גּוּפָא שְׂרָא; וּמִי אָמַר
26 שְׂמוּאֵל חֲכִיז? וְהִתְנַן: קִיבֵּת רְגוּזִי יִשֵּׁל נְבִילָה - חֲרִי וְזֵ אֶסְתֵּרָה; וְהִתְנַן בֵּה, אֲנֹכּוּ דְּגוּזִי לֹא
27 נְבִילָה הִיא? וְאָמַר שְׂמוּאֵל, חֲדָא תַּנְתִּי: קִיבֵּת שְׁחִיטָת גִּזְ - נְבִילָה אֶסְתֵּרָה! - לֹא לִשְׂרָא,
כָּא

[illegible]

עבודה זרה. אין מעמידן - פרק שני דף על עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
תוספות

מפני שמעמידן בשקר ערלה - וערלה של גוים אסורה, כמו שפרש בפרק מנשי' ועבודה זרה טג, ב דבור המוחלל אין עררין בערת השם יתברך. **דברים** תמוסין ממנו מתולץ לו - פירושו שבני אדם מגלץ לו רוחק, לפי שערצין ממנו עצה ותושיה, כמו שפרש במסכת אבות (פרק ו' משנה א'). **לגבינה** איבא דקאי בני אספי - פירושו ליקח חלב מן הגוי ולעשות גבינה. אבל לרבנן בני ליקח גבינה של

גוי ליכא למיחש לחלב טמא. כיון שעושה אותו לצביון ליכא למיחש ולקטף עירב בו חלב טמא. כיון שאינו עומד. **מכלל** ראיבא למאן דשרי - מדיקאמה, פת לא חותיה בבית דין, מכלל דאי בעיה היה שרי ליה, אלמא לא פשט איסורו. ומבאן סמכו טעה לראובן של גוים, כיון שלא פשט איסורו בכל ישראל, ויש לסמוך על דברי רבי משעך על גמליאל ורבי אלעזר בר דוקא דאמר: לא חתין גויה על המצור אלמא אם כן ויהי המצור יבולין לעמוד בו. ועוד ראיבא, דאמר לקט' (נא, א) ביטוי תכיר את בוא הפת. ולא הוה חתיה לחתרי אלמא משום דהוה קרי ליה 'בית דין שריא', ואחריו באו בית דין אחר שחתיהוה. ועוד, דאמרי בירושלמי דפרקין ובפרק קמא דשבתי: פת של עמוד עלול תהיה. וזמי שנוחר פתם של גוים מותר לאלו ע"מ מי שאינו נודר בקריהו אות אף על פי שטעם נהי מותרת בפת ישראל, דאין לחתיהוה (אסור על ידי הערבתו, כדאמר בפרק קמא דחולין יז, א) דלא נזר על הערבתו דמאי. וכדאי גזנא במנא דגוים שרי, דליהיה לפת בעיניה. דלא נזר אלא דכאב דריתא בעיניה.

וש"ך לרף לו, א' **לפתן** - פירש הקונטרס: פליטות. ונראה שאותה פליטה באה מבח השמן התרויחו. ומי שנוחר פתם של גוים מותר לאלו ע"מ מי שאינו נודר בקריהו אות אף על פי שטעם נהי מותרת בפת ישראל, דאין לחתיהוה (אסור על ידי הערבתו, כדאמר בפרק קמא דחולין יז, א) דלא נזר על הערבתו דמאי. וכדאי גזנא במנא דגוים שרי, דליהיה לפת בעיניה. דלא נזר אלא דכאב דריתא בעיניה.

וש"ך לרף לו, א' **לפתן** - פירש הקונטרס: פליטות. ונראה שאותה פליטה באה מבח השמן התרויחו. ומי שנוחר פתם של גוים מותר לאלו ע"מ מי שאינו נודר בקריהו אות אף על פי שטעם נהי מותרת בפת ישראל, דאין לחתיהוה (אסור על ידי הערבתו, כדאמר בפרק קמא דחולין יז, א) דלא נזר על הערבתו דמאי. וכדאי גזנא במנא דגוים שרי, דליהיה לפת בעיניה. דלא נזר אלא דכאב דריתא בעיניה.

וש"ך לרף לו, א' **לפתן** - פירש הקונטרס: פליטות. ונראה שאותה פליטה באה מבח השמן התרויחו. ומי שנוחר פתם של גוים מותר לאלו ע"מ מי שאינו נודר בקריהו אות אף על פי שטעם נהי מותרת בפת ישראל, דאין לחתיהוה (אסור על ידי הערבתו, כדאמר בפרק קמא דחולין יז, א) דלא נזר על הערבתו דמאי. וכדאי גזנא במנא דגוים שרי, דליהיה לפת בעיניה. דלא נזר אלא דכאב דריתא בעיניה.

וש"ך לרף לו, א' **לפתן** - פירש הקונטרס: פליטות. ונראה שאותה פליטה באה מבח השמן התרויחו. ומי שנוחר פתם של גוים מותר לאלו ע"מ מי שאינו נודר בקריהו אות אף על פי שטעם נהי מותרת בפת ישראל, דאין לחתיהוה (אסור על ידי הערבתו, כדאמר בפרק קמא דחולין יז, א) דלא נזר על הערבתו דמאי. וכדאי גזנא במנא דגוים שרי, דליהיה לפת בעיניה. דלא נזר אלא דכאב דריתא בעיניה.

באן קודם חורה - אותה משנה דשודות חולין, דקובץ גוי נבלה אסורה; נשנית קודם שחור בו רבי יודיעש מדבריו שאמר לו לרבי ישמעאל: מפני שמעמידן אותה קבית נבלה, וסבר לאו פירשא דאי. ובאן **לאחר** חורה - דף דשני שמואל: מפני שמעמידן אותה בעור, אבל קבית עצמה שריא - לאחר חורה שחור בו רבי יודיעש מפני תשובתו של רבי ישמעאל: ופשנה - ענינו בשמירת תוספת חולין (קטו, א), קדם חורה. לא וזה מפקסום - לא עקרה לגמרי, דהואיל נשנית נשנית, אבל את חלקה כמותה, שהרי חור בו. שפעימין אותה בחומין - שהחומין עומדין חלב. ולקמן פריך לה אם כן ליחסר בתנאה בקפסא דגזא = בשקר דהוצא מן חנין, אבל בקפסא דפירי = בשקר דפירי עצמו. שחור ריחח נודף - דהיינו דבריהן "שמן תורח כשמן", כשנגלץ אותה ומיקטין שמה. כלומר שכאחה מלמח תורה לתלמידים - או יאנא כן שחור שחור. **משנה** בעצמך בלא טורה, שחור בלא טורה. **משנה** רבי יובי דינו תהיה את השמן - לא גרסין, דהא לא איהו שרייה אלא רבי יהודה נשיאה בר רביה שרייה, כדאמר בגמרא: מסתמך ואילו רבי יודיה נשיאה, ורבי יודיה נשיאה דגמרא היינו רבי יודיה נשיאה בנו של רבן גמליאל ברבי, שהיה בישי האמוראים, והכי נמי אמרין בגמרא: רבי יודיה נשיאה בנו של רבן גמליאל חורה בו, ואילו רבי - בנו של רבן שמעון בן גמליאל היה, כדאמרין ב"שבוש"ר את הפעילים" (בבא מציעא פד, ב), והשולקת - כל דבר שבישלו גוי, ואפילו בכלי חתור, וכולדו משום חתנות. וכבשין - לכבוש דגים וירק וראש ורובלים של בחמת חומצין, וישיא - מין דגים קטנים מלוחים. **רופח** - שטרפו ותרשבוהו והרגו ואין נכירין, הלכך הישיא לטמאין. וצדי שאין בה ניה כלבית ששפתו ב - שדרך כלבית לגדל מאלה בעיר של דגים טהורים, ואם יש ציד דג טמא עמו לא תגדל כלבית בו, והיא עצמה טמאה. והחילק - מין דגים קטנים טהורים, והיא סולמית, ואין לה סנפד ושקשקת ועתיד לגדל לאחר זמן סנפד ושקשקת ויקטנו לו דמותרת, ואין בגמרא מפני מה אסורה: מפני שעירבונה עולה עמו - דגים טמאים דהוימין לה חלק, לא שזא טרופה לאן שזא אתה טרופה איבא למיחש לאחד מאלף בנינים, דדמו ליה ולא מעבר. אבל טרית - אין שקץ וזמה לה, הלכך בי אינה טרופה שריה. הלחית - מין פירי הוא שקשה לר"א בלעז, ומחזיקין את קטיון חלב, ואסור משום ששנוניתו דסדנא, ויפלי שלקיניות - מפרש בגמרא (עבודה זרה טז, ב), **נמרא** ניקום - עמידות עדי קבית לבגיה. **לבנא** - מאכל, קלי' = מעט, נסיוני' = משיגא. **ליבא** - לביקש עלה דשלתא - שזאת תעבר בו חלב טמא, וכשהעמידו עומד טהור בשן דהטמא נשאר עמו הנסיון, הלכך אין לו נסיון להבשיר הראשונים לאכול, אבל לבגיה סלקא דעתא השתא דמותר. וא"ע קיציא איבא - אפילו לבגיה של אסור. **דאיבא** - נסיוני דקרימין בגביה. ביז אספי - בתוך העומות שבבגיה, היחישין שזא מן החלב טמא שלא עומד נשאר עמו הנסיון בגמולתו. פורי - הוא תור שזוא גדול פניו מן הדג, וכל תור שבבשנה שן הוא. ומקום שפיתו שתי קיריות, ופי' למעלה, לאופרת בשדה - דליבא למיחש לאמשובי, דאקריא בעלמא הוא. מנבית - נושך. **אבי מצי** - בשדות אצל המצרים. ושיך לרף לו, א' **ליפתין** - פליטות, שפרלסין מודיעין שנוניתן איסור שבלע.

עבודה זרה. אין מעמידין – פרק שני דף קל עמוד א – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 רטו תוספות

וְלֹאִי – מִלּוּלֵי בְּמִיד דְּרַבְנָן. אִם הָם לֹא דִישּׁוּ – אִם רַבִּי יְהוּדָה תִּשְׁאִי לֹא
דֵּרַשׁ אֶת הַמִּקְרָא לְרַבְּנָן שְׁתִּינְאֵל דְּגוּר עֵלִי, וְסִבְר דְּבִי דִינָא אֲתֵירָנָא גוּר עֵלִי מִשּׁוּם
זִלְפִּת פְּלִים, וְשִׁרְיָה. אֲנָן אֲרִישִׁין – בְּתַמְנָה. שְׁמֹנֶת עֶשֶׂר דָּבָר – בֵּית שְׁמָאי וּבֵית
הֶלֶל יוֹדוּ מִנּוּ גוּרָא עֲלֵיהֶם בְּפֶרֶק קִמָּא דְּרֵשְׁבַּת (א, ב). וְלִקְמָן פְּרִיָּה בְּנִיתוּחִין דְּאֲרִיזִיתָא
הָיָא אִמִּי אֲסִידוּתָא דָּבָר – דָּאֲמַר דְּרִינְאֵל גוּר
עֵלִי; כִּיּוֹן דִּרְדִּיתָּ לֹא קִיבֵל מִינֵהּ לֹאֵו גוּרָה הָיָא
בְּעִיר – מִשּׁוּם חֲתוּתָא. כֻּבֵּל יִכּוֹל לִכְפֹּל בֵּית דִּין
גִּידֵת בֵּית דִּין חִבְרִי – שְׁמוֹר עַל דָּבָר מוֹתֵרָה,
וּבִלְבָּד שִׂידָא גְּדוּלָּה מִנּוּ. רְבוּתִינִי = רַבִּי יְהוּדָה
דִּנְשָׁא. לֹא פִשְׁט – עֲרִיין לֹא חֲחִיקוּ רֹבֵם
בְּאוֹתָהּ הַגּוּרָה לִנְהוּג בִּי אִסוּר.
בְּמִאֲרָה

עֲלִי וְחִתּוּרֵיהּ – קִסְרָ: נוֹתָן טַעַם לִפְנֵם מוֹתֵר; אֶלָּא לְדִרְדֵּר דָּאֲמַרְתָּ דִּנְיָאֵל גוּר עֵלִי, דִּנְיָאֵל
גוּר וְאֲתָא רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא וּבְמִכְטֵל לֵיהּ? הֵתֵנָן: אֵין בֵּית דִּין יִכּוֹל לִכְפֹּל דְּבָרֵי בֵּית דִּין
חִבְרִי, אֶלָּא אִם בִּן גְּדוֹל הֵימְנוּ בְּחֻכְמָהּ וּבְמִנּוּן! אֲמַר לִיה: שְׁמַלְיָא לִידָאָה קָא אֲמַרְתָּ?
שְׁמַי לִידָאָה דִּמְלִילָהּ. אֲמַר לִיה: אֲשֶׁלֹּא לִיה? אִיכְסִין. אֲמַר רַב: אִם הָם לֹא דִרְשׁוּ, אֲנָן לֹא
דִּרְשִׁינוּ? וְהַכְּתִיב: "וְשֵׁם דִּנְיָאֵל עַל לְבֹו אִשְׁרֵי לֹא יִתְנַאֲלָה בַּפֶּת בֶּן הַמִּלֵּךְ וְכִיּוֹן מִשְׁתִּי" – בִּשְׁתִּי
מִשְׁתַּאוֹת חֲתוּב מִדְּבָר, אֲחֵד מִשְׁתָּה יִין וְאֲחֵד מִשְׁתָּה שְׁמֹן. רַב קִסְרָ: עַל לְבֹו שָׁם, וְלִכְל
יִשְׁרָאֵל הוֹרָה. וְשְׁמוּאֵל קִסְרָ: עַל לְבֹו שָׁם, וְלִכְל יִשְׁרָאֵל לֹא הוֹרָה. וְשְׁמֹן דִּנְיָאֵל גוּר? וְהָאֲמַר
לִמְלָא, אֲבִימִי נִוְחָא מִשְׁמִיחָה דְּרַב: פִּתּוֹן וְשְׁמֹן, יִין וּבְנִיתוּחִין, פִּתּוֹן מִשְׁמִיחָה עֶשֶׂר דְּבָרֵי הָם
וְכִי תִימָן: אֲתָא דִּנְיָאֵל גוּר וְלֹא קִיבֵל, וְאֲתָו תַּלְמוּדִי דִּחְלָל וְשְׁמַאי וְגוּרָא וְקִיבֵל, אִם כֵּן מֵאִי
אֲסִידוּתָא דְּרַב? – אֶלָּא. דִּנְיָאֵל גוּר עֵלִי בְּעִיר, וְאֲתָו אִינְיוֹר וְגוּרָא אֲפִילוּ בִּשְׁרָה. וְרַבִּי יְהוּדָה
הַנָּשִׂיא חִיבִי מִצִּי לְמִישְׁרָא תַּפְקִתָּא דְּתַלְמוּדִי שְׁמַאי וְחֵלְלָהּ הֵתֵנָן: אֵין בֵּית דִּין יִכּוֹל לִכְפֹּל
דְּבָרֵי בֵּית דִּין חִבְרִי? אֶלָּא אִם כֵּן גְּדוֹל הֵימְנוּ בְּחֻכְמָהּ וּבְמִנּוּן! וְעוֹד, הָא אֲמַר רַבָּה בַּר בַּר
חֵנָּה אֲמַר רַבִּי יוֹחֲנָן: כֻּבֵּל יִכּוֹל לִכְפֹּל בֵּית דִּין דְּבָרֵי בֵּית דִּין חִבְרִי, חוּץ מִשְׁמִיחָה עֶשֶׂר דְּבָרֵי,
וְשְׁמַלְיָא בְּרַב אֲפִילוּ וּבֵית דִּין אֵין שְׁמַעֲמִין לוֹ! אֲמַר בִּי מִשְׁרָשְׁאִי: מַה פְּטֵנָא? אֲפִילוּ וְכָשֵׁט
אִישׁוּרָא בְּרַב יִשְׁרָאֵל, שְׁמֹן לֹא פִשְׁט אִישׁוּרָא בְּרַב יִשְׁרָאֵל, דָּאֲמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲבָא אֲמַר
רַבִּי יוֹחֲנָן: יִשְׁבֹּו רְבוּתִינִי וְקִדְקוּ עַל שְׁמֹן שְׁלֵא פִשְׁט אִישׁוּרָא בְּרַב יִשְׁרָאֵל, וְקִסְמָו רְבוּתִינִי עַל
דְּבָרֵי רַבִּין שְׁמַעוֹן בִּן גְּמִלְיָא וְעַל דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר דִּזְדֻקָּה, שְׁהָיוּ אוֹמְרִים: אֵין גְּזוּרִין גְּזִירָה
עַל חֲצוּבָא אֶלָּא אִם כֵּן רֹב צִבּוּר יִכְלוּן לְעַמּוּד בָּהּ; דָּאֲמַר רַב אֲדָא בַּר אֲהֵבָה, מֵאִי קִרְאָא?
"בְּמִאֲרָה

פירש רבינו שמואל כן מאיד: רדאי פת לאו פת ממש הוא, ולישתמע מהבא דדינאל גור על הפת, אלא לפתן הוא ודחצתא המלך הוא, ופירשאי בלען. וכן ממקרא מיתא, רבתי (ויאל א.)
 'ידי המלצר' נטא את פת בגן ונתון להם ורעניס, ואין לומר שיהיו נטל פת ויהי אכיליס ורעניס בלא פת. במתניתין כתב רשב"י בשם ר'שי"ל דלא סרס 'רבי', דרבי יהודה הנשיא בר בירה
 ובית דין התירוהו, וחבמי דורו קבעו דהוה במשנה שסדר רבי זקני, כי הוא היה בנו של רבן גמליאל הנזכר במסכת אבות (פרק ב משנה ב). רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר
 יפה למחול תורה כו, ואותו רבי יהודה הנשיא הנזכר כאן הוא רבי יהודה הנשיא שהיה בימי האמוראים, אלא בלשון משנה ובריתא קרא אותו 'הנשיא' ובלשון אמורא קראו אותו 'הנשיא'.
 ורבי יהודה הביא ירשלמי: רבי ובית דין התירו את השמן, בשלשה מקומות רבי יהודה הנשיא ורבותיו התירו: בגיטין, ובשמן, ובסטל; ונראה לו שיש שם טעות סופר, דקפריץ וליקרו ליה
 'בית דין שריא', שכל בית דין המחדי שלשה דברים נקרא בית דין שריא דורו, אמר רבי יוחן ברבי שמעטאל: בית דין חלוק עליו בגיטין, פירשו: ואין זה מתיר שלשה דברים, ואם הוא היה
 רבינו הקדוש, אם כן היה לו לעשות עד אחרת שהתיר, בדאמר בפרק קמא דעו"ל (א, ד) הדתיר רבי שן, דביירשלמי דרמאי נמי איתא, לכך נראה לו דרס תהם: רבי יהודה הנשיא,
 והוא רבי יהודה הנשיא, עד כתוב שם בירושלמי: רבי יוחנן בר שמואל בר תלמידא דרבי שמעון, אשכח לרבי שמעון הדורמאי רבי חייב דרשי: רבי ובית דין התירו את השמן, שמואל קבל עליו
 ואבל, רב לא אבל, אמר ליה שמואל לרב: אבל, או אנא כתוב עלך קו ממרא, אמר ליה: עד דאנא מתן אנא עד דאנא ערער עליה שמלאי הדורמי, אמר ליה: אפשר מה דאמר בשם רביה
 לא בשם רבי ובית דין. אסודח עליה ואבל, ושמון דינאל גור עליו – חיי נמי היה מצו למפוך איין, אלא משום דאשקין רבי נקטיה. ורבי יהודה הנשיא חייב אומר לומר ליה: רבי יהודה הנשיא
 וחלל – פירש רבינו שמואל כן מאיד פריך בין לרב כן לשמואל, שמואל נמי מודי ומכסהה עשר דבר. והנה"ן אין בית דין יכיל כו, – דיימיה: בפרק 'ושלח' (לעיל א, ב) גבי פרובולא
 דאמר שמואל: האי פרובולא עולבאן דיינין הוא אי אישר חילי אבטליעה, ומסיק אי אישר חילי יתר מזהלל. והכי דמי: אי פשעה הקת פרובולא – אפילו היה גדול אין יכיל לבטלו, ואם
 לא פשעה – אם כן למעל לי 'אישר חילי': הרי רבי יהודה נשיא התיר שכן אין על פי שדיה קטן, מאותו טעם דלא פשט אסודח ויש לומר: דבאב נמי מטעם דלא פשט גידרא לא התיר,
 אם לא היה גם כן טעם דאין רוב הצבור יכולין לעמוד. אבל פרובולא, גדול היה פשט מכל מקום רוב הצבור יכולין לעמוד בו. מכל מקום קשה: דרבי תימה הוא, היאך לא פשט מאדא שדא
 רוח המלצר לבטן שמואל כן מאיד פריך בין לרב כן לשמואל, שמואל נמי מודי ומכסהה עשר דבר. והנה"ן אין בית דין יכיל כו, – דיימיה: בפרק 'ושלח' (לעיל א, ב) גבי פרובולא
 העניע מפני שעמדו להם בנפשותיהם. כן דקדק דרבי אלאון מותר גיטת הספרים שמנא בספרים שנים, דקאמר: תאמר בו משרשיה מה טעם כו, משמע שמשם מתחיל החריק, והכי
 פירשהו: דשמעתין רבי יהודה הנשיא חייב אומר לומר למשרי כו, הנתן אין בית דין רוב דעה, אפילו היה גדול אינו יכול לבטל בשמונה עשר רבוי לאו חריק, פירש העניע כי פשטו הוא ומשה
 האמר בו משרשיה מה טעם – לפי שמשם, ולפיכך בית דין גדול נמי אינו יכול לבטל, ושמן לא פשט, לכא פלוגי עמוד בנפשותיהם קטן יכול לבטל, ושמן על דבר רוב שמעון כן גמליאל
 דאין גוריון, בו ולפיכך הותר אין בבית דין קטן, אבל דאי שאר דברים אם כי פשטו יכול בית דין גדול לבטל, ולפיכך גבי פרובולא אמר שמואל דאי אישר חילי מזהלל אבטליעה, ואף על
 פי שפשט, הדין הירושלמי דרפק קמא דרשבת: אמר רב כן אמר רב יהודה בשם שמואל לא שגא אלא חרין לשמונה עשר דבר, אבל בשמונה עשר דבר אפילו גדול אינו מכלל, מפני שעמדה
 להם בנפשותיהם, פירשו: ממה שנעצו דרב בבית המדרש.

עבודה זרה. אין מעמידין - פרק שני דף לז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" - (שטיינזלץ)
רש"י
חוספות

הואיל וראוי לביאה ב' – ודעמא גודיות זיבה משום ביאה הואי, בדאמרו: שלא דאיתקן של ישראל רגיל אצלו במשכב וזכר, והלכך לא גזרו עליה עד רחוי לביאה, **פשיטא** – כיון דיתקן משעה שראוי, הוא הדין לתעוקת. מזה **ר' ירמיה'** – דאי תיתקן כשראי לביאה הוא ערום לארגולי, להמשיך ישראל אצלו. אבל תיתקן בת שלש – אף על גב דבת ביאה היא, אין בה ערומות, דלא ידעה לארגולי, עד שהיא בת תשעה לא גזור עליה, ק"ל משמע ק"ל, **א"ל קצנא** – מין חבב הוא. רבן – שהיו טורח ומותר באבילה, ועל משקל בית **משביתא** – הדם והמים שזון בבית המטבחים שבעזרה. רבן – לא גזרו עליהם טומאת מקדש, ופלוגתא היא לקמן, דרב אמר, דכן גמשי, דסבר אין משקל מקבלין טומאה אלא מדרבנן, ובזכי

לאלתר שריתיה: הוא לא אתי – ואם תאמר: פשיטא דלאלתר היא מותרת, דמיד שמות הרי התנאי במקום דלא ישוב עוד לביתא ויש לומר: דמכל מקום מיבעי ליה אי גורגין מת אטו לא מת. **ורבנן** לית ליה דרבי יוסי – פירושו: גבי דורו שהיו חלוקין עליו, ומכל מקום ליכא למפשט דאין הלכה כרבי יוסי, דבי ליה ליה הכא היינו בעל פה, אבל בשטר מדד ליה.

הואיל וראוי לביאה מממא נמי בזבחה. אמר רבינא:
ולקדח, הא תינחוק גזיה בת שלש שנים ויום אחד,
הואיל וראויה לביאה - מממאה נמי בזבחה. -
פשימא! - מהו דרמיא: האי דע לארגולי והא לא
דענה לארגולי, לא משמע קלן. מיסתמוך ואויל רבי
והדרה נשיאה אחתהיה דרבי שמואל' שמעיה, אמר
לו: שמואל, האי דיוית אמש בבית מדרשה משתחרתה
את השמן. אמר לו: בימינו תתיר את את הפת.

אמר לו: אם כן, קרו לן "בית דינא שררא", דתנן: העיד רבי יוסי בן יעקב איש צורידה על אייל קמוצא דבן, ועל משקה בית מנבחנא דבן, ועל דיקרב למיתא מסאב, וקרו ליה "יוסף שררא". אמר ליה: התם שרא תלת, וגר שרא חדא, ואי שרי מר חדא אחרית, אפתי תרתין הוא דרביין! אמר ליה: אגא שרא אחרית. מאי היא? דתנן: "זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שנים עשר חודש", ובת בתוך שנים עשר חודש - אינו גמ, ומני עלה: ורבותינו התירוה לינשא, ואמרנו: מאן "רבותינו"? אמר רב יהודה אמר שמואל: בית דינא דשרי משתא. סברי לה דרבי יוסי, דאמר: ומנו של שטר מוכיח עליו, ואמר רבי אבא ברית דרבי חיאי בר אבא: רבי יהודה הנשיא הורה, ולא חודו לו כל שעתו, ואמרי לה: כל סיעתו. אמר ליה רבי (אלעזר) [אלעזר] לכהווא סבא: כי שריתיה - לאלתר שריתיה, דלא אתי, או דלמא לאחר שנים עשר חודש, דהא אסיקם ליה תנאיה? - ויתביע לך אפתינתין, דתנן: "חרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן עד שנים עשר חודש", ובת בתוך שנים עשר חודש - גמ, דהא אסיקם ליה תנאי. ויתביע לך: לאלתר הוי גומא, דהא לא אתא, או דלמא לאחר שנים עשר חודש, דהא אסיקם ליה תנאיה: אין הכי נמי, אלא משום דהוית ברהוי מניינא. אמר אביי: הכל מודים, "לכשתמצא פהוה מפרתקה" - לבי נקאמ קאמר לה, וכי מוית בלילאי - גמ לאחר מיתה הוא: "על מנת שחצא פהוה מפרתקה" - מעכשיו קאמר לה, וכי מוית בלילאי - הא ודאי תנאא הוי וגמ מחיים הוא, כדרך הונא, דאמר רב הונא: כל האומר "על מנת" קאומר "מעכשיו" דמי; לא נחלקו אלא ב"אם תמצא", רבי יהודה הנשיא סבר לה דרבי יוסי, דאמר: ומנו של שטר מוכיח עליו, ויהוה ליה ב"מהיום אם מתי", ב"מעכשיו אם מתי", ורבנן לית להו דרבי יוסי, ויהוה ליה ב"זה גיטך אם מתי" גרידא. וגופא: העיד יוסי בן יעקב איש צורידה על אייל קמוצא דבן, ועל משקה בי מנבחנא דבן, ועל דיקרב למיתא מסאב, וקרו ליה "יוסף שררא". מאי אייל קמוצא? רב פפא אמר: שושיבא, ורב חיאי בר אמי משמיה דעולא אמר: סוסביל. רב פפא אמר שושיבא, וקמפילגו בראשו ארז, מר סבר: ראשו ארז - אסור, וגר סבר: ראשו ארז - מותר. רב חיאי בר אמי משמיה דעולא אמר:

סוסביל

גיטא הוא. ואף על גב דאמר רבי יוסי זמנו של שטר מוכיח עליו, וכמאן דכתיב ביה 'מזדונו' דמי – הוה ליה כ' מזדונו ולאחר מיתה, דחוקן: 'מזדונו ולאחר מיתה' גז ואינו, וגומפקא
 האי 'לאחר מיתה' אי אהיה יהי וחבי משמע: מזדונו גזא יאם אמות, אי חזרה הוה הדורז ביה ממאי אמרין 'מזדונו'. וזמי למתה כשכח בה 'מזדונו ולאחר מיתה', דהוה חבי
 קאמר. ופיר גומדק גזא שפיר לאחר מיתה, אבל גז לזכא למימר ביה ב'יש חותליך' (בבא בתרא קלז, א). על מנת למתאזהר חזיה מיתריק – רדמותה חבי
 'על מנת למתא אבוא כל יומי לאחר מיתה'. ולדיוזי גיטא על גזא מיתריק חותא גזא וזו חזקה ופסקא – אגליגא מיתלתא למפרע ברשתע מסידה ויה
 חזקה על גזא דמיתא בליליה דהוה ליה גז מזדונו. ודכוותיה מת בתר שנים עשר חדשי – ושרי נתיקיה חותא שלא לא, והוה ליה גז למפרע. דאמר רב חוטא כל הוימר על מנת
 לאמר 'מזדונו' – 'על מנת' איהא אנא משמע, וחבי קאמר מעבדשי גזא על גז מנת שריתקיה חותא וזו ליה גז למפרע. וזכא אימת מיתריקיה חותא וזו ליה גז למפרע. וזכא חתולא לא
 תנא – ומת ליליא, דכדכתיב הוה ב'אם לא באתי, ואדמינן הוה הפקר מ'שאוור קרידיק' (ענין ע"ז, א, ע"ז, א). 'אם' שני שלשות משמע, משמע משכשכי ומשמע ליתכשכי.
 אמר 'מזדונו' גלי דעתיה מעבדשי, לא אמר 'מזדונו' יהי משמע לכשיתקיים. הלכך, רבי יהודה תנשיא סבר לא רבי יוסי, דאמר דאף על גב דלא כתב 'מזדונו' זמנו של שטר מוכיח
 עליו כמאן דכתב 'מזדונו' דמי, הוה ליה כ' כ'יהוה אם תמי' דאדמינן מבוסס ענין (ע"ז, ב) צא, וזי מיתיה יהי גזא שריתקיה חותא. ורבנן ליה חזו דרבי יוסי, והוה
 ליה כ'אם תמי' גירדא. דאדמינן חתם לדשן 'אם לא אמר 'מזדונו' משמע לכשמותא חותא, וזכא מני משמע: ליתכשכא וליתכשא אבוא, והוה ליה גז לאחר מיתה
 שחיבא – מתן גזא ראשו ארוך. וקופליני – יוסי בן יעקב ורבנן בראשו ארוך. דיסמינו תנביש חתוריס נפקא לן מאברהם שלעם דחרגל גזא, ולפליגי תנאי ב'יאלו חסרית'
 (וחליל ס, א) בראשו ארוך, איבא דדאן ליה בכלל ופרטי, דאן בכלל אלא מה שבפרטי. דזי מניי שרי אבל מין אחריניא לא, וכל מינא דהני אין ראשו ארוך. ואיבא דדאן
 בכלל ופרטי וטריכי כל בעין ופרטי: לא יארי אריבא חתא שלעם וזו, וזו השוה כחך שיש לזן אריבא גרליס ארבעה כנפים ויש לזן קרסולין וכנפי חזקת את רובי.
 אא יא ארור לא ונשני לא אריבא חתוניה לכלל

עבודה זרה. אין מעמידן - פרק שני דף לח עמוד א - מותר מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

מדרבנן - שלא ידא ישראל רגלי אצלו ובמשנה ואיבילנו דבר טמא. היום קנים ואירי וידי - אין נאכלין חזין ואין עולין על שולחן מלכים. ללישנא קמא יש בזה משום ביטול גוים, ללישנא בתרא שרי. אירי - בולייץ. מלוחין - נאכלין כמות שזן מומת מלוח. כסא דהרסנא - טיגן במוזיים שומן דגים עם קמח. הרסנא עיקר - ואותו מוריס נאכל כמות שזרה, ושרי. קא משמע דין

אֶלָּא מִדְּרַבְנָן, וְקָרָא אֶסְמִכְתָּא בְּעֻלְמָא. אָמַר רַב שְׁמוּאֵל
בְּרַב יִצְחָק אָמַר רַב: כִּל הַנֶּאֱכָל כְּמוֹת שְׁהוּא חֵי - אֵין
בּוּ מִשּׁוּם בִּישׁוּלֵי גוֹיִם, בְּסוּרָא מִתְּנֵוּ הֵבִי, בְּפִמְבִּירָא
מִתְּנֵוּ הֵבִי, אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בְּרַב יִצְחָק אָמַר רַב: כִּל
שְׂאִינוּ נֶאֱכָל עַל שְׁלֹחַן מַלְכִים לִלְפַת בּוּ אֵת הַפֶּת -
אֵין בּוּ מִשּׁוּם בִּישׁוּלֵי גוֹיִם. מָאִי בִּינְיָהּ? אִיפָּא בִּינְיָהּ:
דְּגִים קְטָנִים, וְאִרְדִּי, וְדִיפָּא. אָמַר רַב אֲסִי אָמַר רַב:
דְּגִים קְטָנִים מְלֻחִים - אֵין בְּהֵן מִשּׁוּם בִּישׁוּלֵי גוֹיִם.
אָמַר רַב יוֹסֵף: אִם צִלְּאֵן גוֹי - סוּמְךָ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם
מִשּׁוּם עֵרֻבֵי תַבְשִׁילִין, וְאִי עֲבָדְנֵיהֶם גוֹי כְּסָא דְּתַרְסְנָא
אֶסּוּר. - פְּשִׁיטָא! - מַהוּ דְּתִימָא תַרְסְנָא עֵיקָר, קָא
מִשְׁמַע לָן קִימָתָא עֵיקָר. אָמַר רַב בְּרִנְאָה אָמַר רַב: גוֹי
שֶׁהָיָה אֵת הָאוּר כְּבָאֵם - כִּל הַתְּנִיבִים שְׂבָאֵם אֶסּוּרִין.
- הֵיכִי דְּמִי? אִילִימָא דְּלֵא יַדַּע הִי מַחֲוֵי דְּהִי מָמָא, מָאִי
אִירָאִי גוֹי? אִפִּילוּ יִשְׂרָאֵל נִמְוִי אֶלָּא מִשּׁוּם בִּישׁוּלֵי גוֹיִם,
כִּי הָאִי גוֹיָא מִי אִסּוּר? וְהָאִמַר רַב חֲנַן בְּרַב אֲמִי אָמַר
רַבִּי פִּרְתָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָאִי גוֹי דְּתִרְיָךְ רִישָׁא - שְׂרִי
לְמִיכָל מִינֵיהּ אִפִּילוּ מִרִישׁ אֻזְיָהּ, אֶלְמָא לְעַבְדֵּי שְׁעָר
מִינֵיהֶם

קְמִיפִין, הָכָא נִמְוִי לְגִלְוִי אֶנְמָא קָא מִיפִין! - לְעוֹלָם דְּלֵא יַדַּע הִי מַחֲוֵי דְּהִי מָמָא, וּמַעֲשֶׂה
שְׂרִיהֶם - גְּזוּי הִיָּה. גּוֹפֵא, אָמַר רַבָּה בְּרַב בְּרַחֲמֵי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָאִי גוֹי דְּתִרְיָךְ רִישָׁא -
שְׂרִי לְמִיכָל מִינֵיהּ אִפִּילוּ מִרִישׁ אֻזְיָהּ. אָמַר רַבִּנְאָה: הַלֵּכְךָ, הָאִי גוֹי דְּתִרְיָךְ אֶסְכִּיתָּ אֶסְכִּיתָּ,
וְקַבֵּר בֵּהּ יִשְׂרָאֵל קָרָא מַעֲרָא - שְׂפִיר דְּמִי. - פְּשִׁיטָא! - מַהוּ דְּתִימָא: לְבִישׁוּלֵי מָנָא קָא
מִיפִין, קָא מִשְׁמַע לָן: לְשִׁירֵי מָנָא קָא מִיפִין. אָמַר רַב יוֹדָהָ אָמַר שְׁמוּאֵל: הִנֵּיחַ יִשְׂרָאֵל
בְּשֶׁר עַל גְּבִי תַחְלִים, וְכָא גוֹי וְהָפֵךְ בּוּ - מוֹתֵר. - הֵיכִי דְּמִי? אִילִימָא דְּאִי לֵא הָפֵךְ בִּיה
תַּחַּבְשִׁיל - פְּשִׁיטָא! אֶלָּא לֹא דְּאִי לֵא הָפֵךְ לֵא תַחַבְשִׁיל - אֶמָּא מוֹתֵר? בִּישׁוּלֵי שֶׁל
גוֹיִם נִיבְהוּ! - לֵא צִירָא, דְּאִי לֵא הָפֵךְ תַּחַבְשִׁיל בְּתִרְיָא שְׁעִי, וְהִשְׁתָּא קָא בְּשִׁיל בְּתִרָא
שְׁתַּעְתָּא: מַהוּ דְּתִימָא: קְרוֹבִי בִישׁוּלָא מִלִּתָּא הִיא, קָא מִשְׁמַע לָן. - וְהָאִמַר רַבִּי אֲסִי אָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן: כִּל שְׁהוּא כְּמֶאֱכָל בִּן דְּרוֹסָא - אֵין בּוּ מִשּׁוּם בִּישׁוּלֵי גוֹיִם, הָא אִינוּ כְּמֶאֱכָל בִּן
דְּרוֹסָא - יֵשׁ בּוּ מִשּׁוּם בִּישׁוּלֵי גוֹיִם! - הָתֵם כְּגוֹן דְּאוֹתוּבִיהּ בְּסִילְתָּא, וְשִׁקְלִיהּ גוֹי וְאוֹתוּבִיהּ
בְּתוֹנָרָא. תִּנְיָא נִמְוִי כִּי: מִינֵיהּ יִשְׂרָאֵל בְּשֶׁר עַל גְּבִי תַחְלִים, וְכָא גוֹי וְהָפֵךְ בּוּ עַד שִׁבְעָא יִשְׂרָאֵל
מִבֵּית הַכֶּסֶּם אוּ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ; שׁוֹפְתֵת אִשָּׁה קְדִירָה עַל גְּבִי כְדִירָה, וְכָתָא גוֹיָהּ
וּמִבֵּיתָה

למטאן דאמרו אתו עלה דגים קטנים אין בו משום ביטול גוים, והלכתא בתירויהו לקולא. ואם כן אנאי נקט מלוחסא אפילו אין מלוחים נמי
קא משמע לן קימחא עיקר - מוכאן ארבי רבתי תם מותר קדושי ואובליאיש על גוים לאותם שאין מדרגים מפת של גוים, ולמאי נחשבי? אי משום דם ביצים - רוב ביצים שלנו אין בהם דם, ואי משום עוף טמא - דרי אכנס מוציים בינו, ואי משום ביטול גוים - קמחא עיקר, דחי כמו פת. לעולם! דלא ידעו חזי טמא וחי טמא וחי טמא: משמע: דא אי הוה חזי דיעד דהוה טמא ושרי. ומכאן ראיא לחזירי חגבים בלא שחיטה. ועד ראיא, דרשות לא התרבו שחיטה אלא מפני שהטולין בין בתנה לדגים, והלכך לפטור בולא כלום אי אפשר שכבר חזקשו לבחנה, משמע: דא לאו הכי מפרי משום דחזקשו לדגים, וכל שכן חגבים שהחזירי אחר דגים, כדנא בתוספתא: 'וכל נפש חיה ודומשת במים' - אלו דגים, 'וכל תנשח תהרצת על תהרצין' - אלו חגבים, ועד תנא בתוספתא: אוכל אדם חגבים בין חזין בין מוחין ואינו חושש. ואם תאמר: חזין הכי שרי? דא איכא 'כל תשקצו', דאמרינן סוף פרק 'רבי עקיבא' (שבת ע"ב, ב) דרבי חזיה ללא כרנא דקא עבר שחיבא אפומיה, אמר ליה: שקליה, דלא למירא קא אכל ליה וקא עבר בשום 'כל תשקצו' וי' שומי: דא דשרי בתוספתא חזין חזינו אשחא מנען מנען אבר אחד ורצחו וטבט, וליכא 'כל תשקצו' באותו אבר.

קא משמע לן לשורוי מנא קא מביין - ואף על גב דאמרינן בפרק 'כלל גרלי' (שבת ע"ד, ב) דאי מנאן שורשי סיכתא לאתונא חייב משום מבשל - היינו לענען שבת, דאף על גב דלשורוי מנא קא מביין מכל מקום דא מבשל קצת. וזב לאוחו ביטול גורע ודא מתביין, וזבי שבת החזירי לחזשיבם. אבל לענען ביטול גוים לא חשיב ואינו (חזים) (אסור) עד שירחיקו לביטול

גמור.

ואתא

אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא - פירש רש"י, דרבנן גזר משום דחיישי ואיבילנו דברים טמאים. ויותר היה נראה לפרש השמע משום חתנות, וכן פירש הקוטנס במתניתין. אמר רבינו אברהם בן רבי יודא שלקות אסור חכמים כשהגוי מבשלו בביתו. אבל כשהוא מבשל בביתו של ישראל אין לו לחוש לא לחתנות ולא לשמא איבילנו דברים טמאים. ולא ודאיה לו רבינו רחם. ודאי כיון שהגוי מבשל לא חלקו כלל חכמים בין רשות הישראל לרשות הגוי, כי לעולם יש לחוש שמא לא יודע הם בביתו של ישראל כמו בביתו של גוי. איכא בינייהו דגים קטנים ואירי דיסא - פירוש: שאינם נאכלים חיים ואין עולין על שולחן מלכים. ואומר רבינו רחם: מדנקט חזי, ולא נקט רבש וגבינה שעולין על שולחן מלכים ונאכלים חיים, שמעו מנה דבעי לענען דברים שנעשה בהם לשון אחרון מוסק על הראשון ולהקל עליו, דאפילו אינו נאכל, דא, כיון שאינו עולה - לית בה משום ביטול גוים, ולכן כסף קרבינו חתא להלכתא כהני חרי לישני, ואי איכא חזי מנייהו - או נאכל או אינו עולה - או אינו עולה - דא משום ביטול גוים, רבש של ספרים הלך אתה חזק. ודאי מואמרין לקמן בשמעתין (נמוך) דא גבי שחטא שילקא, וכן גבי רבש כחוס תחמוז (נמוך) דא טל, ב' אי משום ביטול גוים נאכל כמות שזאא דא חזי חזי. פירוש: ולא שייך בזה ביטול גוים, אף על גב דעולה על שולחן מלכים חזי. וגם רבי יוחנן עבר לקמן (ט, א) עובדא לחזירי גבי תורסנא דשלק גוים ואכלו ישראל, דאמר רבי שמעון בן לקיש, ואמר ליה רבי יוחנן: דאמנשקך דזיל דא, וכל שאנו עולה על שולחן מלכים אין בו משום ביטול גוים, אף על גב דתורסנא אין נאכל כמו שזאא חזי. דגים קטנים מלוחים אין בהם משום ביטול גוים - פירוש: אם בישלן גוי אדרי שמלחן ישראל שרי, כיון שקדם ביטול אדרי נאכלים מומת מלוחים עמוד רב יוסף, ואם צלצן סומך עליהם משום אירי דחזקא מבטילין, ולא גריס 'גוי' עד 'זאי' עבדיהו גוי כסא דהרסנא, כך פירש רבינו גאנאל. והשתא נחיא, ולא תקשי לקמן דרבי יוחנן דאמר גוי מליח וביצה צלחיה דהום מירי במלוח גוי, והיא מירי במלוח ישראל, ודגים קטנים מלוחים נאכלין כמו שום חיים. אמר רבי יודא: דמדקאמר מלוחים, דמשמע שאין מלוחים חתנים, אם כן צריך למוד דמירי בגדולים קצת שעולים לפעמים על שולחן מלכים, דאי לא תימא דהי, תקשי לו ללא דאמא איכא בינייהו דגים קטנים, פירוש: דלמאן דאמר נאכל כמו שזאא חזי דש בו משום ביטול גוים,

למטאן דאמרו אתו עלה דגים קטנים אין בו משום ביטול גוים, והלכתא בתירויהו לקולא. ואם כן אנאי נקט מלוחסא אפילו אין מלוחים נמי קא משמע לן קימחא עיקר - מוכאן ארבי רבתי תם מותר קדושי ואובליאיש על גוים לאותם שאין מדרגים מפת של גוים, ולמאי נחשבי? אי משום דם ביצים - רוב ביצים שלנו אין בהם דם, ואי משום עוף טמא - דרי אכנס מוציים בינו, ואי משום ביטול גוים - קמחא עיקר, דחי כמו פת. לעולם! דלא ידעו חזי טמא וחי טמא וחי טמא: משמע: דא אי הוה חזי דיעד דהוה טמא ושרי. ומכאן ראיא לחזירי חגבים בלא שחיטה. ועד ראיא, דרשות לא התרבו שחיטה אלא מפני שהטולין בין בתנה לדגים, והלכך לפטור בולא כלום אי אפשר שכבר חזקשו לבחנה, משמע: דא לאו הכי מפרי משום דחזקשו לדגים, וכל שכן חגבים שהחזירי אחר דגים, כדנא בתוספתא: 'וכל נפש חיה ודומשת במים' - אלו דגים, 'וכל תנשח תהרצת על תהרצין' - אלו חגבים, ועד תנא בתוספתא: אוכל אדם חגבים בין חזין בין מוחין ואינו חושש. ואם תאמר: חזין הכי שרי? דא איכא 'כל תשקצו', דאמרינן סוף פרק 'רבי עקיבא' (שבת ע"ב, ב) דרבי חזיה ללא כרנא דקא עבר שחיבא אפומיה, אמר ליה: שקליה, דלא למירא קא אכל ליה וקא עבר בשום 'כל תשקצו' וי' שומי: דא דשרי בתוספתא חזין חזינו אשחא מנען מנען אבר אחד ורצחו וטבט, וליכא 'כל תשקצו' באותו אבר.

קא משמע לן לשורוי מנא קא מביין - ואף על גב דאמרינן בפרק 'כלל גרלי' (שבת ע"ד, ב) דאי מנאן שורשי סיכתא לאתונא חייב משום מבשל - היינו לענען שבת, דאף על גב דלשורוי מנא קא מביין מכל מקום דא מבשל קצת. וזב לאוחו ביטול גורע ודא מתביין, וזבי שבת החזירי לחזשיבם. אבל לענען ביטול גוים לא חשיב ואינו (חזים) (אסור) עד שירחיקו לביטול

גמור.

ואתה

וְיִתָּא ישראל וְחֵי חֵי בְּנֵי חַיִּים – מְבֹרָכָה שְׂמֵחָתָם מְשֻׁמֶּעַ דְּבִיעֵינָן שִׂידָא הַיִּשְׂרָאֵל מִקְּדֵשׁ הַבִּישּׁוּל קָצֵת. וְזֶה שְׂחֵגָה הַחֲשִׁלִּיךְ קִיסֵם לַחֲנוּךְ – חֲסוּמִינָן עַל מַה שֵּׁשׁ דְּבָרִים שְׁבִין בְּנֵי בָבֶל לֵב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דְּקָאֵמָר: בְּנֵי בָבֶל מְשַׁלְּשִׁין קִיסֵם לַחֲנוּךְ, וְבְנֵי מַעֲרֵב אֲמֹרִים קִיסֵם עַל מַה מַּעֲלָה וְזֶה מִרְדֵּי, וְאֵן מְשִׁיבֵי אֶחָד בְּנֵי בָבֶל וְחֲלָמֻתָם, **תַּנּוּ** רַבְּנֵי הַכִּפְרִיסִין וְיִצְחָק

ומניקה עד שבתא מבית הפרחין או מבית הנפטס,
ואתה חוששת. איבעא להו: חנים גוי והפד ישראל,
מהו? אמר רב נתנן בר יצחק: קל וחומר. גמרו ביד
גוי מותר, גמרו ביד ישראל לא קל שכיני איתמר נמי:
אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, ואמר לה אמר
רב אחא בר בר חנה אמר רבי יוחנן: בין שהניח גוי
והפד ישראל, בין שהניח ישראל והפד גוי - מותר,
ואינו אסור עד שיתא תחלוטו גמרו ביד גוי. אמר
רבינא, הלכתא: רה ריפתא דשנר גוי ואפה ישראל,
אי נמי שנר ישראל ואפה גוי, אי נמי שנר גוי ואפה
גוי ואתא ישראל וחתה בה חתני - שפיר דמי. דג
מליח - חקקה שור, ורבי יוחנן אסר. ביצה צלילה -
בר קפרא שור, ורבי יוחנן אסר. כי אתא רב דימי
אמר: אחר דג מליח ואחר ביצה צלילה - חקקה ובר
קפרא שור, ורבי יוחנן אסר. רבי חייא פרווהא איקלע
לבי ריש גלותא, אמרו ליה: ביצה צלילה מהו? אמר
להו: חקקה ובר קפרא שור, ורבי יוחנן אסר, ואין
ברורי של אחד במקום שנים. אמר להו בר זבדי: לא

העת

תציתו לה, הכי אמר אבי: הלכתם בנותי! דברי יוחנן. אשקוהו נטופא דחלא ונת נפשיה.
תנו רבנן: הקפריסין, והקפלוטות, והמסילא, ותחמין, ותקליות שלחן - מותרין, ביצה צלוחה
אסורה; שמן - רבי יהודה הנשיא ובית דינו גמנו עליו והתירוהו. תניא: היא המסילא
היא פשילא היא שעתא. מאי שעתא? אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הא ארבעין
שני דנפיק האי עובדא ממערס, ורבה בר בר חנה דידה אמר: הא שתיין שני דנפיק האי
עובדא ממערס; ולא פליגי, מר בשניה ומר בשניה: מיתו ביורא דברפסא וביורא דכיתא
וביורא דשבליתא, ותרז להו בחד דידי פשורין ושקבו ליה עד דמקבל. ומיתו חצבי דחתי
ונלו להו מלא, ותרז בהו גריגישתא ומדבקין ביה, ועליין לבי גני, ארנפון מלכלבי, ואכלי
מציניה, וקריי מצינתא דרשיניה עד טופרא דכרעיהו. אמר רב אשי: אמר לי רבי חנינא:
מילין, ואמרו לה: במילין. תנו רבנן: המוספן של גוים שהוחמו מין, ביורה גדולה - אסור,
ביורה קטנה - מותר. ואיזו היא יורה קטנה? אמר רבי יצאי: כל שאין צפור דרור יכול ליכנס
בתוכה. - ודלמא אדמיון אדמות ועליה! - אלא, כל שאין ראש צפור דרור יכול ליכנס
בתוכה. - והתניא: אחת יורה גדולה ואחת יורה קטנה - מותר! לא קשיא, הא קמא
בדלמא, גוהן מעס לפנס אסור, אלא קמא דאמר: גוהן מעס לפנס מותר. אמר רב ששת:
האי משיחא שליטא דאריא - אסור. אמר רב ספרא: לכוני ניהולש? או מעוש ארירובי
- מסיכא סרי, אי משוב ביטולי גוים - נאכל והוה כמו שחש חז, אי משוב גוהן - גוים
גוהן מעס לפנס הוא ומותר! ענו מניה מרבי אסי: הני אהני שליטי דארמא? מאי? חלוי

לא תיבעי קלך - דודאי שרו, מרירי לא תיבעי קלך - דודאי אסירי, כי תיבעי קלך - מצינע דרבי אסר, ומננז לוי. שתיחתא - רב שרי, אבוב דשמואל ולוי אסרי. בחישי ושערי - כולי - כולי עלמא לא פליגי דאסיר, כי פליגי - במלפחי דמאי, מר סבר: דורנין הא אטו הא, במלפחי דמאי - כולי עלמא לא פליגי דאסיר, כי פליגי - בחישי ושערי, מר סבר: דורנין אמר רב: תרי מיני שתיחתא שדר בחיילי תלעוי דרור, דכתיב: "משכב וכפופ וכלי ויצר ח וקל". והשתא הוא דקא מפיק צני צני לשקוי דנתרעא, ולית דתייש דהא דאבוב דשמואל ויו". אמר חזקיה: לא שנו אלא שדרבן, אבל בידוע - אסור אפילו בהנאה - ומאי שנא לעבדור וזהמא, הכא למתוקן מעמא. ורבי יוחנן אמר: אפילו בידוע נמי מותר. - ומאי שנא

ותם

מִסֵּחַ - מִדְּבַר כֶּכָּךְ, וְדַעַר גַּי - חֲסִיק בְּתוֹר, חֲתִיית - גְּחֹלַת מִזְמַמַּת וּמוֹרִצֵּי חוֹם
הַתְּחִלָּה, עַד מִלִּיחַ - שְׁמֹלַח הַגִּי, וּבְמִלְחָתוֹ הוּא נֹאכַל בְּלֹא שִׁשּׁוּל, חֻקָּה שִׁיר - דְּלֹא
הָא בִּישׁוּל, וְדָבִי יוֹחֵן אֶסֶר - דְּרוּחַ בִּישׁוּל, בִּיצֵה צִלְיֹה - שְׁצֻלָּא גַּי, רִבִּי אֶסֶר שִׁיר
- וְהָאֵל אֲבֵלֵע אֲכֹל דִּידֵהּ, וְלֹא נִגַּע בָּהּ אֲבֵלָא - אִשְׁקִי - אִשְׁקוּדָה לִרְבִּי אֶסֶר, מִנְטָא
דְּהָלָא - הֵךְ דְּבִי רִישׁ גְּחֹלָת דְּלֹא הוּא מַעֲלֵה,
מִשּׁוּם דְּאִמְרוּן עֲלֵיהּ, חֲקִישִׁי - שׁוּמֵר לִפְר
זֶן מִנְקֵן, וְדִרְךְ לֵאבָלִין חִיָּן, קִישׁ שְׁשִׁלְקֵן
אוֹתוֹן, וְאִם שִׁשְׁלֵן גַּי - מוֹחֲרִין, וְהִקְפְּלוּשׁוֹת
כִּרְחִי, נֶאֱבָלִין מִמֶּת שֵׁן חִיָּן, וְהַנְשִׁילָא - לִמְנָן
מִפְרֵשׁ, וְהַחֲשִׁין - מִן מֵסֵחַ חֻקָּה, דְּהָא אֵין שְׁמִיתָה
מִבְּרִיחִים עַד יֵד הָאוּר, לִקְלוֹת, יִמְנֵי לֹא שְׁתַּנּוּ,
שְׁעִיתָא בִּיזָרָא דְּרִבְסָא - וְרַע שֶׁ כִּרְסָם,
שְׁבִלְתָּא = מִנְּגִירָא, וְהָא תַּלְתָן, וְתִרְדּוּ לַחַו
שׁוּרִין חֻקָּה מִנְּבִישׁ - מִקְבָּל - שְׁמוּחָא, וְיִשְׁתַּחֲוִי
אֲרוּלָא, וְסִדְקֵין - הֵךְ בִּיזָרָא, מִכְּנִיתָא
דִּירְשִׁי - שִׁיעַר רֵאשׁוּ, וְקָא שְׁמַנְעֵן לִי בִּירְחִיתָא
דְּנֵי מֵן תֵּרֹל חֲבִימֵי שְׁמֵחָא, מִיָּלִין - דְּרִבִּי רִבּוֹב
דְּלֹא מְלַכְלָבִי בְּחִימֵי שְׁמֵחָא, כְּפִילִין - לֵעַל
דְּבִרִי לַחַשׁ לֵן כְּשִׁשְׁקֵן זֶן עֲשִׁין, הַבּוֹשָׁן =
סִפְלוֹת לֵן בְּתִירֵם שְׁמֵחָן מִן כִּסְר, וְהִקְפְּלוּשׁוֹת
אוֹתוֹן, בֵּין שֶׁאֵין אֲדִיר - דְּרִבִּי רִבּוֹב - שְׁפִיתָה
דְּבָהָ וְדָאִי אֵל אִיבְשַׁל דְּבִר טִמְאָה דִּנְחִישׁ
לִגְעִיעֵל גִּימֵם, וְהִלְטָא אֲדִירֵי אִירֹמֵה - נִתְחַלָּה
לְאֶבְרֵם דְּהַכְּסִיחַ וְהַתְּבַשְׁלָה בִּן, וְעַבְשִׁין שֶׁ
הִלְטֵם בְּחֻמְקָה הִלָּל, בֵּין שֶׁאֵין אֲדִיר צִפּוֹר
דִּיר - בֵּין - וְאֵין קֵץ תִּכְנִיתִי אִסּוּר קִטְנָה מִזֶּה,
נִתּוּן מַעַס לִבְנֵי - מְלֹחָתָא אִסּוּר בְּתִירָם טִרְטָה
(בְּעֵבֶר דְּהַסֵּן), וְכִּי לֵבִי עֲלִיר גִּימֵם חֲפִץ
לִפְנֵם, שְׁדִירי תִּבְשַׁל הָאִסּוּר אֲתַמּוּל וְכִבֵּר
הִדְפֵּן מִנְּתוּם וְתַפְסֵל לִבְלִית, חוּץ מִקְרִידָה בֵּין
יִמְנֵא עֲתוּנָה עֲלֵה לִשְׁבֹּחַ אֹהֶר, אִשְׁרִיבִי -
שְׁמַא תִּתְרַבֵּן בִּן יִין, כִּי = מִסְרִיתָא אֲדִיר =
תִּמְרִים, חֲלִיל לֹא תִיבֵן קֵץ - מִתְקִישֵׁן
שֶׁר, אֵל מִשּׁוּם אֲדִירֵי גִימֵם - הָרִי נֶאֱבָלִין
וְיִשְׁרִיין - אֵין נֶאֱבָלִין, וְיִשְׁכַּל מִנְּתוּן,
מִצְעִיא - נֶאֱבָלִין חִיָּן עַד יֵד הָדֹחַק, שְׁתִּירָהָ
תִּבְשַׁל עֲשִׁיתָה מִקְטָן שֶׁ קִלְתִּי שִׁישִׁין
בְּתוֹר, וְשִׁי עֲשִׂיתָן אוֹתוֹן מִקְטָן עֲדִישִׁין,
שְׁהֵן מִתְקִין יוֹתֵר מִדְּאִין נִתּוּן שֶׁם חוּמֵן, חֲבִישׁ
אֵי שְׁעִי - אֵל דִּרְךְ לַתֵּן שֶׁם חוּמֵן, מִלְּפִישׁ
= עֲדִישִׁין, וְאִית דְּאֲמִירִי מִלְּפִישׁוֹת אִסּוּר כּוּלִי
עֲלֵמָא לֹא מִלִּי אֲדִיר - וּמִיחִילָא טִבְלוּשׁוֹת
הִלָּא, וְסָפֹת - כִּלִּים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ, כִּמו "שׁוּמֵר"
חֲסִיק (אֲסִתֵּר) בֵּין רִיבִי יִעֲבִי - כְּתִיב "לִקְלִי
הָאֵל וְהָאֵל וְהָאֵל מִי שְׁתִּירָא, וְאִם שֶׁאֵין
מִסְרִיין - דְּרִבְוֹב דְּעֲלֵמָא שְׁדוּ בִּיה תִּמְרָא,
דְּרוּ דִּידֵהּ, תַּתֵּן חֲסִיק לְקִבּוּרֵי וְהִסָּתָא =
לְקִבּוּרֵי חֲסִיק לְקִבּוּרֵי חֲסִיק לְקִבּוּרֵי חֲסִיק

הם

ה' כי חִיבֵנּוּ לךְ - מִצִּיעָא מַאי? אָמַר לְהוֹ: מַאי חִיבֵנּוּ לְהוֹ?
וְרַי. בְּחִיטֵי יִשְׁעֵרִי - בּוֹלֵי עֲלֵמָא לֹא פְלִיגֵי דִישְׁרִי, בְּטַלְפְּחִי דְחֵלָא
וְסָבֵר: גּוֹרֵנִין הָא אֲטוּ הָא, וְסָבֵר: לֹא גּוֹרֵנִין, וְאִסְרֵי דְאִמְרֵי:
יִשְׁעֵרִי, מִדְּ סָבֵר: גּוֹרֵנִין הָא אֲטוּ הָא, וְסָבֵר: לֹא גּוֹרֵנִין.
וְשִׁשְׁבֵּב (סָפּוֹת וְכֹלֵי יוֹצֵא חֲטִיטִים וְיִשְׁעֵרִים וְקִמְחָ וְקָלִי וְזֹלֹת וְעֲדָשִׁים
וְחִטִּים) לְהָא דְאִבְחָה דְשִׁמְוָאֵל וְלֹו. "כְּבִשְׁשֵׁן שִׁדְדִין לַתֵּת בְּתוֹכָן
זֶל בְּהֵנָּה. - וְיֹאֵל שְׁנָא מְמוּדִיִּים דִּישׁוּ רַבְנָן בְּהֵנָּה? - הֲתָם
זֶל נִמְי מוֹתֵר. - וְיֹאֵל שְׁנָא מְמוּדִיִּים לְרַבֵּי מֵאִיר דְאִסִּיר בְּהֵנָּה?"

ותם

יודן אבוי דרבי יודה אבוי דרבי מתניה אית מתני רישא וסיפא מסינא לרבי שמעון בן לקיש החובל בבתו קטנה נזקה שלה ופטור מן הבשת ומן הפגם אחרים שהכלו בה נזקה שלה והשאר יעשה בהן כגולה ובשמה ופגמה של אביה מה חמית מימר בן תני רבי שמעון בן יוחי ונתן לנערה (דברים כב) ונתן לאבי הנערה הא פיצד עמדה בדין עד שלא מת אביה אשפחת אמר ונתן לאבי הנערה מת אביה אשפחת אמר ונתן לעצמה עמדה בדין עד שלא בגרה אשפחת אמר ונתן לאבי הנערה משפגרה אשפחת אמר ונתן לעצמה מנן אילין מליא רבי אבהו בשם רבי יוחנן (ויקרא כה) והתנחלתם אותם לבניכם לרשת אחוזה אותם לבניכם אין בנותיכם לבניכם בקנס

[דף כ"ד ע"א]

הפתיב מדבר תני רבי חייה אין להן לא בקנסי הפת לא בפתייה ולא בחבליה קנס אימתי הוא מתחייב רבי יונה אומר משנה ראשונה רבי יוסי אמר בפסוק מתיב רבי יוסי לרבי יונה על דעתך דתימר משנה ראשונה והא תנינן עמדה בדין עד שלא מת האב הרי הן של אב מת האב הרי הן של אחיו אמר ליה מטינתה להחיא דתני רבי שמעון בן יוחי ונתן לנערה ונתן לאבי הנערה מתיב רבי יונה לרבי יוסי על דעתך דתימר בפסוק והא תנינן עמדה בדין עד שלא בגרה הרי הן של האב משפגרה הרי הן של עצמה ובגרת יש לה קנס אמר ליה מטינתא להחיא דתני רבי חייה דתני רבי חייה (דברים כב) תחת אשר ענה לרבות שהיתה נערה ובגרה ואיתא אילין פלוגותא כהלון פלוגותא דתנינן תמן גנב משל אביו טבח ומכר ואחר כך מת משלם תשלומי ארבעה וחמשה מתיב רבי חגי' לר' יוסי על דעתך דתימר בעמידת בית דין הדבר תלוי ניתני גנב משל אביו טבח ומכר בהוי אביו לא הספיק לעמד בדין עד שמת אביו משלם תשלומי כפל והן אמר ארבעה וחמשה ברם הקא כל עמא מודו שהון של עצמה לא צורכה דלא למי הוא נותן לעצמה נותן לאביה:

הלכה ב מתני' עמדה בבית דין עד שלא בגרה הרי הן של אב מת האב הרי הן של אחיו לא הספיקה לעמד בבית דין עד שבגרה הרי הן של עצמה

[דף כ"ד ע"ב]

רבי שמעון אומר אם לא הספיקה לגבות עד שמת האב הרי הן של עצמה מעשה ידיה ומציאתה אף על פי שלא גבתה מת האב הרי הן של אחיו:

גמ' תני רבי שמעון בן יוחי (דברים כה) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף מלמד שאין האב זוכה אלא בגתניה רבי שמעון אומר במגבה הדבר תלוי ורבי אומר בעמידת בית דין

הדבר תלוי ר' שמעון עבד לה כמעשה בית דין ורבנין עבדין לה כמלוה על דעתיה דרבי שמעון גובה בעידית על דעתיה דרבנין גובה בבינונית על דעתיה דרבי שמעון אין השביעית משמטתה על דעתו דרבנין השביעית משמטתה על דעתיה דרבי שמעון הכבוד נוטל פי שנים על דעתיה דרבנין אין הכבוד נוטל פי שנים ר' זעירא שלח לרב נחמן בר יעקב ולרבי אימי בר פפי מעשה ידי הבת של מי אמר ליה: שוקד אמר – לעצמה. מני שוקד? שמואל! אמר רבי מתנה בשם רבי אמרית ומדרש אמרית (ויקרא כה) והתנהלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה אותם לבניכם לא בנותיכם לבניכם כמעשה ידי הבת תבובת מדבר אמר רבי יודן

[דף כ"ה ע"א]

מתניתא אמרה בן מעשה ידיה ומציאתה אף על פי שלא נכתב וזאת האב הרי הן של אחין מעשה שעשת בתי האב אבל עשת לאחר מיתת האב כל עמא מודו שהן של עצמה:

הלכה ג מתני' המאיר את בתו וגרשה אירסה ונתאלמנה כתובתה שלו השיאה וגרשה השיאה ונתאלמנה שלה ר' יהודה אמר הראשונה של אב אמרו משהשיאה אין לאביה רשות בה:

גמרא אמר רבי בון בר חייא טעמא דרבי יודה כדי שיהא אדם מציז לתן לבתו בעין יפה רבי יעקב בר אחא בשם רבי יצחק ממוציא שם רע למד רבי מאיר והתני רבי חייא ונתנה ועודה בבית אביה משפגרה הוציא עליה שם רע הוא אינו לוקח ואינו נתן מאה סלע אלא או היא או זוממיה מקדימין לבית הפקילה רבי מנא בעא קומי רבי יוסי הגע עצמך הוציא עליה שם רע עודה נערה ובגרה אמר ליה שמענו שנותן לאביה אמר רבי ירמיה קומי רבי זעירא ותמה אני הוה רבנין מדמו כתובה לקנס ולא דמי דו כתובה משעה הראשונה וקנס בפסוק ואת אמר אבן אמר ליה ומי אמר לך ואפלו קנס משעה הראשונה הוא

[דף כ"ה ע"ב]

ואתניי דרבי מנא ברבי ירמיה ור' יוסי ברבי זעירא:

הלכה ד מתני' הגיורת שנתגיירה בתה עמה וזינתה הרי זו בחנק ואין לה לא פתח בית אב ולא מאה סלע היתה הורגתה שלא בקדשה ולידתה בקדשה הרי זו בסקילה ואין לה לא פתח בית אב ולא מאה סלע היתה הורגתה ולידתה בקדושה הרי היא כבת ישראל לכל דבריה יש לה אב ואין לה פתח בית האב יש לה פתח בית האב ואין לה אב הרי זו בסקילה לא נאמר פתח בית האב אלא למצוה:

גמ' פתיב (דכרים כב) כי הוציא שם רע על בתולת ישראל וצתה זו שאינה מישראל כי הוציא שם רע על בתולה לרבות את הגיורת שהיתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה תהא בסקילה ורבה אותה לקנס לית יכיל ותני חזקיה בן ממשמע שנאמר וסקילה אין אנו יודעין שהיא מתה מה תלמוד לומר מתה אלא יש לה אחרת שהיא בסקילה ורבה אותה לקנס לית יכיל ותני חזקיה בן ממשמע שנאמר וסקילה אין אנו יודעין שהיא מתה מה תלמוד לומר מתה אלא יש לה אחרת שהיא בסקילה והוא פטור ואי זו זו גיורת שהיתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה שתהא בסקילה פתיב (שם) כי יקח איש אשה ובא עליה וישנאה לעולם אינו חייב עד שיכנס ויבעול וימעז טענת בתולים (שם) ושם לה עלילות דברים וכול אפילו הקדיחה לו את התבשיל נאמר כאן עלילות דברים ולפטן נאמר עלילות דברים מה עלילות דברים למטן זנות אף למעלן זנות אי מה עלילות דברים שלפטן ממקום בתולין אף כאן מניין אפילו בא עליה ביאה אחרת תלמוד לומר (שם) והוציא עליה שם רע מפל מקום (שם) ואמר את האשה הזאת לקהתי ואקרב אליה פרט ליעודין לקהתי

[דף כ"ו ע"א]

פרט לשומרת יכם לקהתי פרט לארוסה לקהתי פרט ליעודין אמר רבי יונה אפילו כמאן דמור משעה ראשונה יתן כסף ליעודין לקהתי פרט לשומרת יכם לא סוף דבר כמשנא הראשונה שמצות יבום קודמת למצות חליצה אלא אפילו כמשנא אחרונה שמצות חליצה קודמת למצות יבום לקהתי פרט לארוסה ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים וחש לומר שפא מצא ואבד שהביא הפעל עדים שזינת עודה בבית אביה ואלה בתולי בתי וחש לומר שפא דם צפור הוא שהביא האב עדים להזים עדי הפעל אמר רב יוסי בי ר' בון הפרשה הו' יש בה עדים וזוממיה וזוממיה הפעל אמר הרי עדים שזנתה בבית אביה והביא האב עדים להזים עדי הפעל והביא הפעל עדים להזים עדי האב אית תניי תני אם אמת היה הדבר הנה בשלא מצא האב עדים להזים עדי הפעל ופרשו השמלה הפל מישל תני רבי ישמעאל זה אחד משלשה מקריות שנאמרו בתורה במישל (שמות כא) אם יקום והתחלף בחוץ על משענתו ונקח הפסח וכי עלת על דעתך שיבא זה מהלך בשוק והלך נהרג על ידי אלא מהו על משענתו על בוריו (שם כב) אם זרחה השמש עליו דמים לו וכי עליו לבדו החמה זורחת אלא מה זריחת השמש מיוחדת שהיא שלום לכל באי העולם אף זה בזמן שהוא יודע שהוא שלום ממנו והרגו הרי זה חייב תני ר' אליעזר בן יעקב אומר יאמרו הדברים ככתבן מהו יאמרו הדברים ככתבן אמר רבי יוסי בי רבי בון לעולם אינו חייב עד שיכנס ויבעול וימעז טענת בתולים ופרשו השמלה לא סוף דבר ופרשו השמלה אלא עד שיתחזרו הדברים בשמלה רבי אסי אמר ופרשו השמלה לעולם אין העדים נסקלין ולא הפעל לוקח ולא נותן מאה סלע עד שיאמרו עמנו היה במקום

פלוגי והפעל שְׂכָרָן להעיד עדות שֶׁקָר אָמְרוּ עִמָּנוּ הִיָּה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְלֹא אָמְרוּ הַפֶּעַל שְׂכָרָן לְהַעֲדִיד עדות שֶׁקָר רַבִּי יוֹסִי בִּי ר' בּוֹן רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ נֹאמַר כָּאֵן שׁוּמָה וְנֹאמַר לְחַלֵּן שׁוּמָה מִדָּה שׁוּמָה שֶׁנֹּאמַר לְחַלֵּן כְּמוֹן אִף כָּאֵן כְּמוֹן וְהִתְנִי לֹא אָמַר

[דף כ"ו ע"ב]

לְעֵדִים בּוֹאֵוּ וְהַעֲדִינִי אֵלָּא הֵן כָּאֵן מֵאִילֵיהֶן הוּא אֵינִי לֹקֵה וְאֵינִי נֹתֵן מֵאָה סָלַע אֵלָּא אוּ הִיא אוּ זִמְמִיָּה מְקַדִּימִין לְבֵית הַפְּסִילָה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא אָמַר הָאֵם אָמַר אֶפִּילוּ לֹא שְׂכָרָן כְּמִי שֶׁשְׂכָרָן הִבִּיא הָאֵב שְׁנֵי כְּתִי עֲדִים אַחַת אוֹמֶרֶת עִמָּנוּ הֵייתֶם בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְאַחַת אוֹמֶרֶת הַפֶּעַל שְׂכָרָן לְהַעֲדִיד עדות שֶׁקָר פְּשִׁיטָא אוֹתָן שֶׁאָמְרוּ עִמָּנוּ הִיָּה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי נִסְקָלִין וְאוֹתָן שֶׁאָמְרוּ הַפֶּעַל שְׂכָרָן לְהַעֲדִיד עדות שֶׁקָר לֹקִין וְנֹתְנִין מֵאָה סָלַע אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי ר' בּוֹן וְלֹא עַל יְדֵי אֵילֵוּ וְלֹא עַל יְדֵי אֵילֵוּ לֹקִין וְנֹתְנִין מֵאָה סָלַע אֵלָּא לֹקִין מִשּׁוּם לֹא תַעֲנֶה בְּרַעַךְ עַד שֶׁקָר ר' בּוֹן כִּרְ הֵיָּה בְּעֵא קוּמִי ר' זְעִירָא הִבִּיא הָאֵב עֲדִים לְהוֹיִם עַדִי הַפֶּעַל הִזְמוּ עַדִי הָאֵב לֹקֵה וְנֹתֵן מֵאָה סָלַע בְּשִׁלְשָׁה וְהַעֲדִים נִסְקָלִין בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה אָמַר לִיָּה אֵילֵוּ לֹא הִזְמוּ עַדִי הָאֵב לֹא נִמְצָא הַפֶּעַל לֹקֵה וְנֹתֵן מֵאָה סָלַע בְּשִׁלְשָׁה וְעֲדִים נִסְקָלִין בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה כִּסְבִּי רַבִּי זְעִירָא שְׁנֵי דִינֵין הֵן ר' יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי אֶבְהוּ בְּלוֹ דִּין אֶחָד הוּא מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי אֶבְהוּ (דברים כב) אֵל זְקִנִי הָעִיר זֶה בֵּית דִּין שְׁלֹשׁ שְׁלֹשָׁה הַשְׁעֶרָה זֶה בֵּית דִּין שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה פֶּתֶר לָהּ כְּרַבִּי מֵאִיר דְּרַבִּי מֵאִיר אוֹמַר לֹקֵה וּמִשְׁלֵם תַּפְּזִין תַּנִּינִן הָאֲזִנִּים וְהַמִּפְתָּה וְהַמּוֹצִיא שֵׁם רַע בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר וְחֻכְמִים אוֹמְרִים מוֹצִיא שֵׁם רַע בְּשִׁלְשָׁה וְעֶשְׂרִים שְׁוִישׁ בּוֹ דִּינֵי נֶפֶשׁ רַבִּי מְנָא אָמַר בְּנִעְרָה מֵאִירָסָה פְּלִיגִין רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר מִפְּסֶדֶת כְּתוּבָתָהּ בְּשִׁלְשָׁה וְנִסְקָלָתָהּ בְּשִׁלְשָׁה וְעֶשְׂרִים וְחֻכְמִים אוֹמְרִים

[דף כ"ז ע"א]

מָקוֹם שֶׁנִּסְקָלָתָהּ שֵׁם הִיא מִפְּסֶדֶת כְּתוּבָתָהּ אֲבָל בְּמוֹצִיא שֵׁם רַע כָּל עָמָא מוֹדוּ מָקוֹם שֶׁהָעֲדִים נִסְקָלִין שֵׁם הַפֶּעַל לֹקֵה וְנֹתֵן מֵאָה סָלַע אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן אֵין דְּלֹא תַנִּיתָה פְּלִיגָא אֵלָּא בְּמוֹצִיא שֵׁם רַע פְּלִיגִין ר' מֵאִיר אוֹמַר לֹקֵה וְנֹתֵן מֵאָה סָלַע בְּשִׁלְשָׁה וְהָעֲדִים נִסְקָלִין בְּשִׁלְשָׁה וְעֶשְׂרִים וְרַבִּינִין אָמְרִין מָקוֹם שֶׁהָעֲדִים נִסְקָלִין שֵׁם הַפֶּעַל לֹקֵה וְנֹתֵן מֵאָה סָלַע אֲבָל בְּנִעְרָה מֵאִירָסָה כָּל עָמָא מוֹדוּ מָקוֹם שֶׁנִּסְקָלָתָהּ שֵׁם מִפְּסֶדֶת כְּתוּבָתָהּ וְאֵתִיא רַבִּי מְנָא כְּרַבִּי זְעִירָא וְדְרַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן כְּרַבִּי אֶבְהוּ לְעוֹלָם אֵין הַפֶּעַל לֹקֵה וְלֹא נֹתֵן מֵאָה סָלַע עַד שִׁיִּסְקָלוּ הָעֲדִים קִנְסֵם אִימָתִי הוּא מִתְּחִיב רַבִּי יוֹנָה אָמַר בְּפוּף רַבִּי יוֹסֵה אוֹמַר מִשְׁעָה רֹאשׁוֹנָה מִתִּיב רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יוֹנָה

[דף כ"ז ע"ב]

על דעתך דתימר בסוף לוקה ונותן מאה סלע בשלשה ועדים נסקלין כב"ג אמר רבי מנא אפלו על רבי יוסי דכי אתיא מקשייה כמאן דמר עדים זוממין צריכינ התרייה ולא התרה בהן לוקה ונותן מאה סלע בשלשה והעדים נסקלין בשלשה ועשרים אמר רבי אבמרי מאן דמר דו בן רבי יוסי בי רבי חנינה האזנים והמפתח את היתומה פטור אמר רבי בא בר ממל מחלקת כרבי יוסי הגלילי כרם כרבי עקיבה יש לה קנם וקנסה של עצמה אמר רבי יוסי מתניתא אמרה בן אין לה פתח בית אב ולא מאה סלע ולא ביתומה היא ר' אימי ורבי יהושע בן לוי תריהון אמרין המוציא שם רע על הקטנה פטור אמר רבי הושעיה ויאות אילו גדולה שלא התרו בה שמה כלום היא וקטנה שהתרו בה בגדולה שלא התרו בה רבי זעירא רב המנונא בשם רב אדא בר אחיה לעולם אינה מקדמת לביתה סקילה עד שתהא נערה בשעת הוצאה מאי טעמא (דברים כב) והוציאו הנערה אל פתח בית אביה והא תני רבי חייה זינת עודה בבית אביה ומשכנה הוציא עליה שם רע הוא אינו לוקה ואינו נותן מאה סלע אלא או היא או זוממיה מקדימין לבית הפקילה מתניתא פליגא על רב אדא בר אחיה מו שגמר דינו וברח ואחר כך חקף וקן התחתון תמן את וכל מימר והוציאו את הנערה שזינת אית לך מימר הכא והוציאו אותו את הבן תני נערה מאורסה שזינת סקלין אותה על פתח בית אביה אין לה פתח בית אביה סקלין אותה במקום שזינת. אם היתה עיר של גוים סקלין אותה על פתח בית דין והעובד עבודה זרה סקלין אותו במקום שעבד ואם היתה עיר של גוים סקלין אותו על פתח בית דין והתני רבי חייה (ויקרא כד) הוציא את המקלל מהוין למחנה מלמד שבית דין מבפנים ובית הפקילה מבחוץ אמר רבי יוסי שנייא היא הוא שער שסקלל בו הוא שער שנמצא בו הוא שער שגדון בו הוא שער שנסקל בו (דברים כב) כי עשתה נבלה בישראל

[דף כ"ח ע"א]

נבלה זו כל ישראל שבא (דברים כב) לזנות בית אביה ובאו גדולים רעים שגדלו ותנבלו הן וגידולין: **הלכה ו מתני'** האב זכאי בבתו בקדושיה בכסף ובשטר ובכניאה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובקפר נדריה ומקבל גטא ואינו אוכל פרות בחייה נסת יתר עליו הבעל שהוא אוכל פרות בחייה וחיב במזונותיה ובפרקונה ובקבורתה רבי יהודה אומר אפילו עני שבישראל לא יפחות לה משני חלילים ומקוננות:

גמ' ניהא בכספא ובשטר האב זכאי בכיאה תיפתר שאמר לו לכתקנה לי בתך בכיאה יהיה לך כסף זה זכאי במציאתה רבי זכאי דאלכסנדריא משאל שאל מציאה שנפלה לו מחמת שדה מה את עבד לה במציאה או באוכלת פרות שלה אין תעבדינה באוכלת פרות שלה נשאת יותר עליו הפעל שאוכל פרות בחייה תקנה תקנו שיהא מפסק על נכסי אשתו ואוכל ואומר אף בךב בן בלא כך האב מפסק על נכסי בתו ואוכל. חייב במזונותיה ובפרקונה תני הפעל שאמר אי איפשי לא לכול ולא לפסק אין שומעין לו האב שאמר אני אוכל ומפסק שומעין לו ובקבורתה תני לא רצה הפעל לקבורה האב קבורה ומוציא ממנו בדין אמר רבי חגי לא אמרו אלא האב הא אחר אינו גובה ר' יוסי אומר בין אב ובין אחר גובה ותייאן אילין פלוגתא (וכחלין פלוגתא) דתנינן תמן ומי שהלה למדינת הים ועמד אחד ופרנס אשתו הניח מעותיו על קרן הצבין אמר רבי חגי לא אמרו אלא אחר האב גובה ר' יוסי אומר בין אב בין אחר אינו גובה על דעתיה דרבי חגי בין לקבורה בין למזוני האב גובה אחר אינו גובה על דעתיה דרבי יוסי לקבורה בין אב בין אחר גובה שלא עלת על דעת שתהא אשתו משלכת לבלבים תני כל מקום שנהגו להספיד מספידין:

[דף כ"ח ע"ב]

הלכה ז מתני' לעולם היא ברשות האב עד שתפגם לרשות הפעל לנשואין מסר האב לשלוחי הפעל הרי היא ברשות הפעל הלה האב עם שלוחי הפעל או הלכו שלוחי האב עם שלוחי הפעל הרי היא ברשות האב מסרו שלוחי האב לשלוחי הפעל הרי היא ברשות הפעל:

גמ' לא סוף דבר להפה אלא לבית שיש לו חפה בעין דא אמנותא מרקילין וקישון חפה וקישון נכנסה למרקילין להדא מילא רבי לעזר אמר ליורשה רבי שמעון בן לקיש אמר להפר נדריה אמר רבי ועירא אף על גב דר' שמעון בן לקיש אמר להפר נדריה מודה שאינו מפר לה עד שתפגם להפה אמר רבי הונה מתניתא מסייע לרבי שמעון בן לקיש לזנות בית אביה פרט שמסרו שלוחי האב לשלוחי הפעל שלא תהא בסקילה אלא בהנך:

הלכה ח מתני' האב אינו חייב במזונות בתו זו מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה בפרם ביבנה הבנים יירשו והפנות יזונו מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת אביהן אף הפנות אינן נזונות אלא לאחר מיתת אביהן:

גמ' מצוה לזון את הפנות אין צריך לומר את הבנים ר' יוחנן בן ברוקה אומר חייב לזון את הפנות אית תניי תני הבנים עקר ואית תניי תני הפנות עקר מאן דמר הבנים עקר לתלמוד תורה מאן דמר

הבנות עקר שלא יצאו לתרבות רעה רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יהודה בן חנניה נמנו באושא שיהא אדם זן את בניו קטנים אמר ר' יוחנן יודעין אנו מי היה במזגין עוקבא אתא לגבי רבי יוחנן אמר ליה עוקבא זון בנך אמר ליה מזן מרי אמר ליה עוקבא רשיעא זון בנך אמר רבי עולא מתניתא אמרה בן שיהא אדם זן את בניו קטנים דתנינן תמן אם היתה מניקה פוחתין לה כמפעשה ידיה ומוסיפין לה על מזונותיה רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודה בר חנניה נמנו באושא בכותב נכסיו לבניו הוא ואשתו גזנין מהן בניו קטנים מה הן רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה ואית דאמרי לה בשם רבי יודה בן חנינה הוא ואשתו ובניו קטנים גזנין מהן

[דף כ"ט ע"א]

אלמנתו מהו אמר רבי זעירא אתתבת ולא אפרשת אמר רבי בא בר מכלל אתתבת ואפרשת אמר ר' בא נראין דברים אם היתה אוכלת בחיי בעלה אוכלת ואם לאו אינה אוכלת לא אמר אלא בותב הא מוכר לא כתב לבניו ומכר לאחרים מה הן מסתברא אתא אמר רבי חנינה אגא לית מיתת ליה אתא רבי מנא לא מסתברא אגרין ליה שמשא ומסבין ליה איתא כמה דו דהיא שמשא בני בנים מהן הן רבי מנא אמר בני בנים שפאן הוא בנים של חלן אמר ליה רבי יוסי בי רבי בון ורבי מתניה הוון יתבין סברין מימר הוא בני בנים שפאן הוא בנים של חלן אמר ליה רבי יוסי בי ר' בון בני בנים קפסה עליהן וירושת תורה ר' שמעון בן לקיש בשם רבי יודה בר חנינה נמנו באושא במקפיד את הזקן והכהו ונתן לו בושתו שלם מעשה באחד שהקפיד את הזקן והכהו ונתן לו בשתו משלם אמרין רבי יודה בן חנינה הוה רבי שמעון בן לקיש בשם ר' יודה בן חנינה נמנו באושא אדם מפריש חמש מנאסיו למצות עד איכן ר' ירמיה ורבי אבא בר בהנא חד אמר כדי תרומה ותרומת מעשר ותרנה אמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך במראשית כל תבואתך רבי גמליאל בר אגיא בעא קומי ר' מנא מה חמש בכל שנה גר"ש בהלכתא קדמייתא דפאה ולא מותא אלא שלא ימות לעתיד לבוא ר' לעזר בן עזריה עבד לה בתובה מדרש שדרשה רבי לעזר בן עזריה הבנים יירשו והבנות יזונו מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת אביהן אף הבנות לא יזונו אלא לאחר מיתת אביהן דבית הלל עבדין לה בתובה מדרש דרש הלל הזקן לשון הדיט כך היו פותבין באלכסנדריאה שהיה אחד מהן מקדש אשה וחברו חומפה מן חשוק וקשבא מעשה לפני חכמים בקשו לעשותן ממזרים אמר להן הלל הזקן הוציאו בתובת אימותיכן והוציאו בתובת אמותיהן ומצאו כתוב בהן לכשתפנסו לביתי תהווין לי לאינתו בדת משה ויהודאי בית שמאי עבדין בתובה מדרש דבית שמאי דרשי מספר בתובה גלמוד שהוא פותב לה שאם תנשאי לאחר תיפולי מה שכתוב ליכי חזרו בית הלל להורות דבברי בית שמאי ר' מאיר עבד בתובה מדרש דרש רבי מאיר המקבל שדה מחברו משוכה בה חכירו שמין אותה כמה

היא ראוייה לעשות ונותן לו שהוא כותב לו אם אזכיר ולא אעביד אישלים במיטבא ר' יהודה עבד
 כתובה מדרש דרש רבי יודה אדם מביא על ידי אשתו כל קרנן שהיא חתבת אפילו אכלה חלב אפילו
 חללה שבת וכן היה רבי יודה אומר

[דף כ"ט ע"ב]

פמרה אינו חייב בה שפן היא כותבת לו ואחריו די אתיין לי עלה מן קדמת דנא ר' יוסי עבד כתובה
 מדרש דרש ר' יוסי מקום שנהגו לעשות כתובה מלוה גובה את הכל לכפל אינו גובה אלא מהצה
 ר' אלעזר חספא עבד כתובה מדרש דרש ר' אלעזר חספא אין אדם רשאי לקח בהמה חיה ועוף אלא
 אם בן התקין להן מזונות רבי יהושע בן קרחה עבד כתובה מדרש דרש רבי יהושע בן קרחה המלוה
 את חבירו לא ימשכנו אלא בבית דין לא יבנם לביתו לפול את משכנו שפן הוא כותב תשלומה
 מן נכסיה די אתיין לי ודי אקנה לקבל דנא רב הונא עבד כתובה מדרש דרש רב הונא הבנים יירשו
 והבנות יזונו מה הבנים יורשין את המטלטלין אף הבנות נזונות מן המטלטלין שמואל אמר אין
 הבנות נזונות מן המטלטלין מתניתא מסייעא לשמואל בנן נקבן דיהון ליכי מינאי יהון יתבן בביתי
 ומיתונן מניכסי עד דתניסבן לגוריון ותני עלה מן מקרקעי ולא מן מטלטלי אמר רבי בא בר זבדא
 אתיא דרב הונא ברבי ודשמואל ברבי שמעון בן אלעזר דתני אחד נכסים שיש להן אחריות ואחד
 נכסים שאין להן אחריות נפרעין מהן למזון האשה והבנות דברי רבי רבי שמעון בן אלעזר אומר
 נכסים שיש להן אחריות הבנים מוציאין מן הבנים והבנות מוציאות מן הבנות והבנות
 והבנות מן הבנים ושאין להן אחריות הבנים מוציאין מן הבנות ואין הבנות מוציאין מן הבנים
 אמרין חזר ביה רב הונא אמרין יאות כתובה מדבר תורה ומזון הבנות מדבריהן ודבריהן עוקרין
 דבר תורה אלא בכסף כתבת אמן פליגין אפלו תימר בכסף כתבת אמן פליגין וכסף כתבת אמן
 לאו קרקע היא היורד לנכסי אשתו ונתן עיניו בה לגרשה וקפץ ותלש מן הקרקע הרי זה זריו ונשכר
 היורד לנכסי שביון ושמע עליהן שהן ממשמשין ובאין וקפץ ותלש מן הקרקע הרי זה זריו ונשכר אילו
 הן נכסי שביון כל שהלה אביו או אחיו או אחד מכל המורישין אותו למדינת הים נשמע עליהן שמתו
 ויורד לנחלה אבל נכסי נטושין מוציאין מידו ואילו הן נכסי נטושין כל שהלה אביו או אחד מכל
 המורישין אותו למדינת הים ולא שמע עליהן שמתו ויורד לו לנחלה אמר רבי שמעון בן גמליאל
 שמעתי הן שביון הן נטושין אבל נכסי נטושין מוציאין מידו ואילו הן נכסי נטושין כל שהלה אביו
 או אחיו או אחד מכל המורישין אותו למדינת הים ואין ידוע היכן הם שמואל אמר שבי זה שייצא
 שלא לדעת שאלו לדעת יצא היה מצוהו נטוש זה שייצא לדעת תדע לך שעלה היה רוצה להכריחו
 מנכסיו שהרי לדעת יצא ולא צוהו רבי בא רב יהודה בשם שמואל המטלטלין אין בהן משום נכסי

רמזשין רבי יעקב בר אחא בשם רב אילין דיקליא דבבל דלא צריכין מרפכה לא מסתברא מיעבדינו
בקמה עומדת לקצר וגפנים עומדות לבצר:

[דף ל' ע"א]

הלכה ט מתני' לא כתב לה כתובה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה שהוא תנאי בית דין כתב
לה שנה מנה תחת מאתים וזו ולא כתב לה כל נכסין דאית לי אחראין לכתבתיה חייב שהוא תנאי
בית דין:

גמ' מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אמר כל הפוחת לכתולה ממאתים ואלמנה ממנה הרי זו
בעילת זנות למי נצרכה לרבי מאיר אף על גב דרבי מאיר אמר שטר שאין בו אחריות נכסין אינו
גובה מודה הוא הקא שהיא גובה:

הלכה י מתני' לא כתב לה אם תשתיבין אפרקינך ואיתיבינך לי לאינתו ובכונות אהדינך
למדינתך חייב שהוא תנאי בית דין נשפית חייב לפדותה אמר חרי גטה וכתבתה תפדה את עצמה
אינו רשאי לקתה חייב לרפאותה אמר חרי גטה וכתבתה תרפא את עצמה רשאי:

גמ' תני יבמה שנשפית אין היורשין חייבים לפדותה רבי חייה בר אשי בשם רב לא סוף דבר
שנשפית בחיי בעלה אלא אפילו שנשפית לאחר מיתת בעל אין היורשין חייבין לפדותה רבי חייה
בר אחא מתניתין מסייע לרב ואיתיבינך לי לאינתו אין כאן אינתו ובכונות אהדינך למדינתך מה
למדינתך ממש לישוב תני רבי שמעון בן גמליאל כל מכה שיש לה קיצה מתרפאת מכתובתה ושארין
לה קיצה מתרפאת מן הנכסין כהדא חדא איתא אתת לגבי רבי יוחנן אמר לה קצין הוא אביד אמרה
ליה לא לא בן אמר רבי חגי בשם רבי יהושע בן לוי אל תעשה עצמך בעורכי תדינין שלא לגלות
ליחיד את דינו יודע היה בה שהיא בשירה:

הלכה יא מתני' לא כתב לה בגין דכרין דיהון ליכי מינאי אינו ירתון בסם כתבתיה יתר על חולקיהון
דעם אהוהון חייב שהוא תנאי בית דין:

גמ' הדא דאמר ר' אמי כדי שיהא אדם מצוי לתן לבתו בעון ופה תמן תנינן רבי יוחנן בן ברוקא
אומר אם אמר על שראוי ליורשו דבריו קמיין ועל מי שאין ראוי ליורשו אין דבריו קמיין אמר רבי
יוחנן לא אמר בן ברוקא אלא על בן בין הבנים ועל בת בין הבנות בת בין האח לא אח בין הבנות
לא רבי יסא בשם ר' יוחנן מעשה היה והורה רבי בר' יוחנן בן ברוקא

[דף ל' ע"ב]

ורבי זעירא בשם רבי יוחנן רבי שאל את נתן הכבלי מה טעמא אמרו הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן מה טעם שאל את נתן הכבלי מה ראו חכמים לומר הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה לא אתה הוא ששנייתה לנו בן ירתון אמר ליה וטלון תנתי אתא לגביה אמר ליה לית פאן ירתון אלא וטלון אתא לגבי אבוי אמר ליה קפחתה את נתן הכבלי לית פאן וטלון אלא ירתון אמר רבי יוסי בי רבי בון אבין אמר ליה מעייתי טעוית ששנייתי לכם לית פאן וטלון אלא ירתון אמר ר' זעירא קל הוא בתנאי בתובה לפי שבכל מקום אין אדם מוצה אלא בכתובה וכאן אפילו בדברים לפי שבכל מקום אין אדם מוצה אלא למי שהוא בעולם וכאן למי שאינו בעולם אמר ר' ירמיה קומי רבי זעירא ותמיה אנא איך רבנן מדמו כתובה לירושא לא דמי דירושא מדבר תורה כתובה מדבריהן ותימר אבן אפילו תימר כתובה מדברי תורה לא מודו בתנאי כתובה שהוא מדבריהן:

הלכה יב מתני' בנן נוקבן דיהוין ליכי מינאי אינון תהון יתכן בביתי ומיתון מנכסי עד דתינסבן לגוברין חייב שהוא תניי בית דין:

גמ' רב חסדא אמר בגרו אבדו מזונות נשאו אבדו פרנסתן תני ר' חייה בגרו לא נשאו נשאו לא בגרו אבדו מזונות ולא אבדו פרנסתן ר' אבין בשם הילא ומודין להך בהדא אלמנה שהיא תובעת מן היורשים היא אומרת לא נתקבלתי מכתבתי והיורשין אומרים לה נתקבלת כתבתך עד שלא נשאת היורשין צריכין להביא ראיה שנתקבלה כתובתה נשאת עליה להביא הראיה שלא נתקבלה כתובתה והא תנינן יתומה שהשיאה אמה או אחיה וכתבו לה מאה וחמשים זוזי יכולה היא משתגדיל להוציא מידם טעמא דקטנה הא גדולה ותרה תיפתר שנטלה מקצת לא בן אמר רבי אבינא בשם רבי אסי בכור שחלק בפשוט חזקה ותר עוד היא שנטל המקצת אמר רבי יוסי בי רבי בון לא נטל זה מבכורתו כלום אתא עובדא קומי רבי מנא

[דף ל"א ע"א]

ובעא מייעבד בהדא דרב חסדא אמר ליה ר' חנניה והא תני ר' חייה בגרו ולא נשאו נשאו ולא בגרו אבדו מזונות ולא אבדו פרנסתן אמר ליה אנא אמרי שמועה זאת אמרת מתניתא תבטל שמועה מקמי מתניתא רבין בר חייה בעי קומי רבי זעירא בא עליה עודה בבית אחיה מעכשיו נתקיימו בה תנאי כתובה או אינה אלא דרך נשואין ר' בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא מחלה לו על כתובתה מהו זכותה אבדה זכות בגייה לא אבדה:

מסכת שבועות פרק שני

בא "שבועה שלא אכל", ואכל אוכלין אסורים, פגול ונותר וטמא. "שבועה שלא אשתה" ושתה משקין אסורין, זין של ערלה ושל כלאי הכרם - חייב. ורבי שמעון פוטר. "שבועה שאכל אוכלין אסורין", פגול נותר וטמא. "שבועה שלא אשתה ושתה משקין אסורין, זין של ערלה ושל כלאי הכרם" - פטור, ורבי שמעון מחייב. מודה רבי שמעון, באומר: 'קונם אשתי נהנית לי, אם אכל ואם אשתה', ואכל אוכלין אסורין משקין אסורין - שאשתו מתרת לו:

בב "שבועה שלא אכל", וחזר ואמר "שבועה שאכל" - על האחרונה לוקה מיד, ועל הראשונה, אם אכל - חייב. אם לא אכל - פטור. "שבועה שאכל", וחזר ואמר: "שבועה שלא אכל", על האחרונה - לוקה מיד, על הראשונה, אם אכל - פטור. אם לא אכל - חייב. "שבועה שלא אכל, ושללא אכל ואכל" - אינו חייב אלא אחת, שלא אמר אלא לזרו את הראשונות. "שבועה שאכל, שאכל" ולא אכל - אינו חייב אלא אחת, שלא אמר את האחרונות אלא לזרו את הראשונות. "שבועה שלא אכלתי, שבועה שלא אכלתי" - חייב על כל אחת ואחת! זה חמר לשעבר מלעתידי לבא:

בג המשביע את העובד כוכבים, את הנשים, את הקטנים, את הקרובין, ואת הפסולין - פטור, שנאמר (ויקרא א, 8): "והוא עד", בעד שראוי להוציא ממון. רבי אליעזר אומר: המשביע בעד אחד - פטור, שאינו ראוי להוציא ממון:

עדות ממון מתקימת בראיה שלא בידיעה, ובידיעה שלא בראיה. איזו היא ראיה שאין בה ידיעה? "תן לי מאתים זוז שיש לי בידך" - אין לך בידך, לא מניתי לך במעמד פלוני ופלוני? יאמרו ואני אתן! זו ראיה שאין בה ידיעה. ואיזו היא ידיעה שאין בה

ראיה? תן לי מאתים זוז שיש לי בידך, אין לך בידך, לא הודית לי במעמד פלוני ופלוני? יאמרו ואני נותן! זו היא ידיעה שאין בה ראיה:

בד חייבין על זדון העדות עם זדון השבועה, ועל זדון העדות עם שגגת השבועה, ועל שגגת העדות שהוא פטור. ואיזהו זדון העדות עם זדון השבועה שהוא חייב? היה יודע לו עדות, והיה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זו היא זדון העדות עם זדון השבועה, שהוא חייב. ואיזהו זדון העדות עם שגגת השבועה שהוא חייב? היה יודע לו עדות, ולא היה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זהו זדון עדות עם שגגת שבועה שהוא חייב. ואיזו היא שגגת העדות שהוא פטור? לא היה יודע לו עדות, או שהיה יודע ונעלם ממנו בשעה שנשבע - פטור, שנאמר: "ונשבע על שקר":

בה חייבין על זדון פקדון עם זדון השבועה, ועל זדון הפקדון עם שגגת השבועה, ועל שגגת הפקדון שהוא פטור. איזה הוא זדון הפקדון עם זדון השבועה שהוא חייב? היה יודע שיש בידו פקדון, והיה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זה הוא זדון פקדון עם זדון השבועה שהוא חייב. ואיזה הוא זדון הפקדון עם שגגת השבועה שהוא חייב? היה יודע שיש בידו פקדון, ולא היה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זה הוא זדון הפקדון עם שגגת שבועה שהוא חייב. ואיזו היא שגגת שבועה שהוא פטור? לא היה יודע שיש בידו פקדון, או שהיה יודע ונעלם ממנו בשעה שנשבע - פטור, שנאמר: "ונשבע על שקר". היה מחזר אחר עדים, אמרו: מפני מה אתה בא אחרינו? שבועה שאין אנו יודעין לך עדות - פטורין, עד שיטענו. אבל בפקדון אינו כן, מפני מה אתה בא אחרינו? שבועה שאין לך בידך - הרי זה פטור. זהו חמר בשבועת הפקדון משבועת העדות.

משלם קנס על פי עצמו. זה הכלל, כל שהוא קנס ומשלם על פי עצמו, משביעך ואמר אמן - פטור. וכל שאינו קנס ואינו משלם על פי עצמו, משביעך אני ואמר אמן - חייב. האומר נשבע אני בתורה ובשמים - פטור.

מסכת שבועות פרק שלישי

ג,א המשביע את חברו על דבר שיש בו שוה פרוטה, וכפר - הרי זה משלם קרן וחמש ואשם. המשביע את העדים על דבר שיש בו שוה פרוטה, וכפרו - הרי אלו חייבין קרפין ופטורין מן הממון, שנאמר: "ונשא עונו קרפין". רבי יהודה בן בתייה אומר: נאמר כאן: "ונשא עונו", ונאמר להלן: "עונו ישא", מה עונו ישא האמור להלן נטילת נשמה, אף עונו ישא האמור כאן נטילת נשמה. "ונשא עונו" - מלמד שבכלל נשיאת עון קרפין:

ג,ב רבי יהושע אומר: ארבעה אין חייבין לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין להם עד שישלמו. היודע עדות לחברו ואינו מעיד - אינו חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין לו, עד שישלם. השוכר עדי שקר וגבה - אינו חייב לשלם מן הדין ואין השמים מוחליין לו. הכובש קמה לפני האור, והפורץ גדר לפני בהמה - אין חייבין לו מן הדין, ואין השמים מוחליין להן, עד שישלם:

ג,ג אין לי אלא עדות ממון, עדות נפשות והרציחות והנאפות, והעובד כוכבים, מניין? תלמוד לומר (דברים יט, כא): "נפש בנפש", יכול יהוה חייבין קרפין ופטורין מן הממון? תלמוד לומר (ויקרא ה, ט): "מאלה" - יש מאלה חייב, ויש מאלה פטור, דבר שהוא של ממון - חייב, דבר שאינו של ממון - פטור. אמר בן זומא לפני רבי ישמעאל: משמע מי יביא עדות ממון יהא מביא עדות נפשות? אמר לו רבי ישמעאל בן זומא: סתרתיה, בני! הרי הוא אומר (שם ה, א): "אם לא יגיד ונשא", תלה הכתוב

אמר לעדים: בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני מאתים זוז מעסקי שכר שכיר, וממזון האשה והבנות, שבועה שלא נעידך - הרי אלו פטורין, עד שיאמרו לו: שבועה שאין אנו יודעין לך עדות.

וכן בפקדון, אמר לו: תן לי מאתים זוז שיש לי בידך מעסקי שכר שכיר ומזון האשה והבנות, שבועה שלא אתן לך פטור, עד שיאמר לו: 'שבועה שאין לך ביד'. אמר לעדים: בואו והעידוני שאמר פלוני לתן לי מאתים זוז ולא נתן לי. כסות שאמר להלבישני ולא הלבישני, שבועה שאין אנו יודעין לך עדות - הרי אלו פטורין, שאומר לו: אמר לי לתן לך ואי אפשר לתן לך. אמר להלבישך ואי אפשר להלבישך. וכן בפקדון, אמר לתן מאתים זוז ולא נתת לי. כסות שאמר להלבישני ולא הלבישני, שבועה שאין לך ביד - פטור, שאומר לו: אמר לתן לך ואי אפשר לתן לך, אמר להלבישך ואי אפשר להלבישך:

ב,ו המשביע בפני עובד כוכבים, בפני לסטים, בפני מוכסין - פטור; שנאמר: "אם תחטא ולא יגיד", הוא חוטא אם לא יגיד, ואל יהא חוטא כשניגיד. בואו והעידוני לאבא שיש לו ביד פלוני מאתים זוז מעסקי שכר שכיר, וממזון האשה והבנות, שבועה שאין אנו יודעין לך עדות - הרי אלו פטורין עד שישמעו מפי התובע. מת אביו - ירשו בנו. נכנס תחתיו - הרי הוא כמותו:

ב,ז האומר: יכף אל יכף, ייטיב לך כן ייטיב לך, ירע לך אל ירע לך. כן ירע לך - זו היא אלה האמורה בתורה. רבי יהודה אומר: ייטיב פטורין. וחכמים מחייבין באומר: ייטיב לך אם תבואו ותעידוני, ירע לך אם תבואו ותעידוני, אל ירע לך אם תבואו ותעידוני:

ב,ח אנסתה ופיתתה את בתי, והוא אומר: לא אנסתי ולא פתיתי, משביעך אני, ואמר אמן - חייב; ורבי שמעון פוטר, שאין

נשיאות עון במגידין, יצא עדי נפשות בין מגידין בין שאינן מגידין, שאין השמים מוחלין להן:

רבי אלעזר בן מתאי אומר: אין אדם מתחייב אלא אם כן חטא, שנאמר (שם ה, א): "נפש כי תחטא ושמעה". וכן היה רבי אלעזר בן מתאי אומר: מתחייב לראות, הרוצה עושי מצוה - זכה לראות:

ג, שמע מפי אחרים, מפי עצמו מנין? תלמוד לומר: "כי תחטא", לרבות את השומע מפי עצמו כשומע מפי אחרים; דברי רבי שמעון. רבי יהודה בן בתירא אומר: אינו צריך! קל וחמר הוא, ומה אם נדרים שאין חייב עליהן מפי אחר - חייב עליהן מפי עצמו. שבועה שחייב עליהן מפי אחרים, אינו דין שהוא חייב עליהן מפי עצמו. אמר רבי אליעזר: נמתי לפני רבי יהודה בן בתירא: וכי יש עונשין מן הדין? רבי אומר: ממשמע שנאמר "ושמעה" בין מפי עצמו ובין מפי אחרים, הא מה תלמוד לומר כי תחטא? מגיד שנקרא על שם סופו:

ג, חנניא בן חכניאי אומר (שם ה, כא): "וכחש בעמיתו", אין אדם כופר בעמיתו עד שכופר בעקר. פעם אחת שבת רבי ראובן בטבריה, מצאו פלוספוס, אמר לו: איזה הוא שנוי שבעולם? אמר לו: זה הכופר במי שבראו. איזהו (שמות כ, יב): "כבד את אביו", "לא תרצח", "לא תנאף", "לא תגנב", "לא תענה", "לא תחמד", דהא אין אדם כופר בדבר עד שכופר בעקר, ואין אדם הולך לדבר עברה, אלא אם כפר במי שצוהו לה עליה:

(ויקרא ה, א): "קול אלה" - רבי יהודה אומר: אלה זו קללה. קול השבועה. רבי שמעון אומר: אלה זו שבועה, אלו הכנויין שבתורה. אוסרכם אני, כוכלכם אני, בצדיק, בתמים, בישר - הרי זה חייב. (שם): "והוא עד", לא עד מפי עד, ולא מפי בת קול, ולא מקול הקברה. "והוא עד" - בשני

עדים הכתוב מדבר. אתה אומר בשני עדים הכתוב מדבר, או אינו אלא בעד אחד, תלמוד לומר (דברים יט, טו): "לא יקום עד אחד באיש", שאין תלמוד לומר 'אחד', אלא כל מקום שתפס הכתוב עד סתם - הרי הוא בכלל שנים, עד שיפרט לה הכתוב אחד:

ג, (ויקרא ה): "והוא עד" - הפך לעדות. ושמועה - להוציא את החרש. או ראה - להוציא את הסומא. או ידע - להוציא את השוטה. אם לא יגיד ונשא את עונו - להוציא את האלם. אלו דברים הראשונים. רבי עקיבא אומר (דברים יג, טו): "וידרשת וחקרת" - וכי יש דרשין וחקשין? ויש חוקרין לשוטים? תלמוד לומר (ויקרא כד, כב): "משפט אחד יהיה לכם" - לכם - כדיני ממונות כך כדיני נפשות, מה דיני נפשות בדרשה וחקירה, אי מה דיני נפשות לעידו, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שמות כא): "עין ישלם", אי מה דיני נפשות פטר את השוגג, יכול אף דיני ממונות פטר? תלמוד לומר: - "עין ישלם". אי מה דיני נפשות, פרט משזרק והרג, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר: "אבן יד ישלם", אי מה דיני נפשות בעשרים ושלשה, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שם כב, ז): "ונקרב בעל הבית אל האלהים", רבה לו הכתוב דין אחד. "עד האלהים יבא דבר שניהם", רבה לו הכתוב שני דיניו, "אשר ירשיעון אלהים", רבה הכתוב שלשה דיניו, מכאן אמרו: דיני ממונות בשלשה. ורבי יוסי אומר: בחמשה, כדי שיגמר הדין בשלשה. יכול אין לי בשלשה אלא דיני ממונות הקלין, מנין לרבות החמורים? וחמר בחמורים? תלמוד לומר: "עין וגו' כויה תחת כויה" וגו'.

מסכת שבועות פרק רביעי

הא חמר בשבועת העדות שאין בשבועת הפקדון, וחמר בשבועת הפקדון שאין בשבועת העדות.

שבועת העדות נוהגת בעבדים ובשטרות, ובקרקעות. כיצד? אמר לעדים: בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני עבדים ושטרות וקרקעות, ואמרו לו: שבועה שאין יודעים לה עדות - הרי אלו חביבין, מה-שאין-כן בשבועת הפקדון.

חמר בשבועת הפקדון, שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים וברחוקין ובקרובין, בכשרים ובפסולים. אמר לו: תן לי פקדון שיש לי בידך. אמר לו: מה אתה בא אחרי? שבועה שאין לה ביד! - הרי הוא חביב, ומשלם קרן וחמש ואשם, ומביא אשם בשתי סלעים, מה שאין כן בשבועת העדים. חמר בשבועת העדות שאין בשבועת בטוי, ובשבועת הבטוי שאין בשבועת העדות, שבועת העדות נוהגת בדבר מצוה, וחביבין על זדונה קרבן, מה שאין כן בשבועת הבטוי. שבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש, ובדבר שאין בו ממש, וחביבין על זדונה מכות, מה שאין כן בשבועת העדות:

הב חמר בשבועת הפקדון שאין בשבועת בטוי, וחמר בשבועת בטוי שאין בשבועת הפקדון, ששבועת הפקדון נוהגת ברשות ובמצות, ומשלם קרן וחמש, ומביא אשם בשתי סלעים, מה שאין כן בשבועת בטוי.

חמר בשבועת בטוי, ששבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש, ושואין בו ממש, וחביבין על זדונה מכות, ועל שגגתה קרבן עולה ויורד, מה שאין כן בשבועת הפקדון.

חמר בשבועת שוא שאין בשבועת בטוי, בשבועת בטוי מה שאין בשבועת שוא, שבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש, ובדבר שאין בו ממש, וחביבין על שגגתו קרבן עולה ויורד, מה שאין כן בשבועת

שוא. שבועת שוא נוהגת ברשות ובמצוה, וחביבין על כל אחד ואחד, מה שאין כן בשבועת בטוי:

מסכת שבועות פרק חמישי

הא שבועת הדינין, הטענה שתי כסף, ופרוטה, וההודאה פרוטה מן הטענה, ואם אין הודיה ממין הטענה - פטור. כיצד? שתי כסף יש לי בידך, "אין לה ביד אלא פרוטה" - פטור. שתי כסף ופרוטה יש לי בידך, "אין לה ביד אלא פרוטה" - חייב. מעה ופרוטה - פטור. שתי כסף יש לי בידך, בין שכפר כלן, בין שכפר מקצתן - פטור. "מנה לי בידך" - אין לה ביד אלא חסר שתי כסף - הרי זה ישבע. חסר מעה כסף - אין צריך לשבע:

הב היה טוענו מנה, ולא היה חייב לו אלא חמשים, לא יאמר לו "הריני כופר בו בבית דין", וכשצא לחוץ, הריני מודה לו שלא אצקק לו לשבועה, תלמוד לומר (שמות כג): "לא תשא שמע שוא" - אל תשמע לדין דבר שהוא של שוא. היה טוענו מנה על פי עד אחד, וכפר בו, לא יאמר לאחר: "בא אני ואתה ונעידני ונוציא גזלה מתחת ידו", תלמוד לומר (שם): "אל תשת ידך עם רשע וגו'":

הג היה טוענו מנה במעמד בית דין, וכפר בו, ובאו שנים והעידוהו שחייב לו חמשים וזו - הרי זה משלם ופטור מן השבועה. ואם היה עד אחד מעידו - הרי זה נשבע על הכל. אמר רבי יוסי: קל וחמר, ומה אם במקום שאין פיו מצטרף עם פי אחד למיתה, הרי הוא נשבע על פי עצמו, מקום שפיו מצטרף עם פי אחד למיתה, אינו דין שישלם על פי עצמו? מה לנשבע על פי עצמו שכן משלם על פי עצמו, ישבע על פי אחד, שכן אינו משלם על פי עד אחד, תלמוד לומר (דברים יט): "לעון"; [לעון] אין קם אבל קם לשבועתו. "מנה לי בידך" - "היה לה ביד ונתתיו לה", או שיש לה ביד במנה כסות ובמנה פרות - פטור. או

שָׁאָמַר לוֹ אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא חֲמָשִׁים זָוֹ, שִׁישׁ לִי בִידֶךָ בַּחֲמָשִׁין זָוֹ וּבַחֲמָשִׁין זָוֹ פְּרוֹת - פְּטוּר, אָבֵל אִם אָמַר לוֹ: נִתְּתִיו לָךְ מִהֶן חֲמָשִׁים זָוֹ - חֵיב, שֶׁכֵּן הוּא נִשְׁבַּע עַל טַעֲנַת עֲצָמוֹ. "מִנֶּה לֹאבָא בִידֶךָ" - "הִיָּה לוֹ בִּידֵי" וְנִתְּתִיו לוֹ, אוֹ שִׁישׁ לוֹ בִּידֵי בַּמִּנֶּה כְּסוּת, בַּמִּנֶּה פְּרוֹת - פְּטוּר, אוֹ שָׁאָמַר לוֹ: אֵין לוֹ בִּידֵי אֱלָא חֲמָשִׁים זָוֹ, וַיֵּשׁ לִי בִידֹ חֲמָשִׁים זָוֹ כְּלִים, וּבַחֲמָשִׁים זָוֹ פְּרוֹת - פְּטוּר. אָבֵל אִם אָמַר לוֹ: "נִתְּתִי לוֹ מִהֶן חֲמָשִׁים זָוֹ" - חֵיב, שֶׁכֵּן הוּא נִשְׁבַּע עַל טַעֲנַת עֲצָמוֹ:

הֵד, "דִּינָר זָהָב יֵשׁ לִי בִידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא דִּינָר כֶּסֶף וּטְרִיסִית וּפּוֹנְדִיוֹן וּפְרוּטָה" - פְּטוּר. "דִּינָר זָהָב לִי בִידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא דִּינָר כֶּסֶף וּטְרִיסִית וּפּוֹנְדִיוֹן וּפְרוּטָה" - חֵיב. טַעֲנֹה חֲטִין וְהוֹדָה בִּשְׁעוֹרִין - פְּטוּר. וְרָבֵן גְּמִלְיָאֵל מַחֲיָב טַעֲנֹה פְּרוֹת, כְּסוּת וְכִלִּים, וְהוֹדָה בְּאַחַד מִהֶן - חֵיב:

הֵה, וְאָלוֹ שִׁמְשָׁבְעִין אוֹתוֹ וְאֵין מִשְׁבָּעִין לָהֶן: חֲרַשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן וְהִקְדָּשׁ וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים. כִּיצַד? אָמַר לוֹ גִּזְבֹּר: מִנֶּה לְהִקְדָּשׁ בִּידֶךָ, אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא חֲמָשִׁים זָוֹ - פְּטוּר. אָבֵל הַמְקַדֵּשׁ נִכְסִיו, וַיִּצְתָּה עֲלֵיהֶן כְּתַבַּת אֲשֶׁה וּבַעַל חוֹב - הָרִי אֵלוֹ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: פְּעָמִים אֲדָם נִשְׁבַּע עַל טַעֲנַת קָטָן, כִּיצַד: אָמַר לוֹ קָטָן, "מִנֶּה לֹאבָא בִידֶךָ" - "אֵין לוֹ אֱלָא חֲמָשִׁים זָוֹ" - פְּטוּר. אָבֵל אִם אָמַר לוֹ: "נִתְּתִי לוֹ מִהֶן חֲמָשִׁים" - חֵיב, שֶׁכֵּן הוּא נִשְׁבַּע עַל טַעֲנַת עֲצָמוֹ:

הוּ, "עֲשֵׂהָ דְלוֹסְקָמִין מִלֵּאִים שְׁטָרוֹת יֵשׁ לִי בִידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא דְלוֹסְקָמִית אַחַד כְּמוֹת שְׁהוּא", וְעֲשֵׂהָ עֲבָדִים, וְעֲלִיהֶן עֲשֵׂר כְּסוּת כְּמוֹת שֶׁהֵן, "אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא עֲבָד אַחַד כְּמוֹת שְׁהוּא", "עֲשֵׂר בִּתְיָן מִלֵּאִין פְּרוֹת לִי בִידֶךָ"! אָמַר לִיה: "אֵין לִי אֱלָא בֵּית אַחַד כְּמוֹת שְׁהוּא" - פְּטוּר. "עֲשֵׂר דְלוֹסְקָמִין מִלֵּאִין שְׁטָרוֹת לִי בִידֶךָ". אָמַר:

"אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא דְלוֹסְקָמִית אַחַד וּבִתּוֹכוֹ שְׁטָר אַחֶד". "עֲשֵׂר עֲבָדִים וְעֲלִיהֶן עֲשֵׂר כְּסוּת לִי בִידֶךָ". אָמַר לוֹ: "אֵין לָךְ [בִּידֵי] אֱלָא עֲבָד אַחַד וְעֲלִיו אֶזְרוֹר קִטְנָה". "עֲשֵׂהָ בִּתִּים מִלֵּאִין פְּרוֹת לִי בִידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא בֵּית אַחַד וּבִתּוֹכוֹ כּוֹר אַחַד חֲטִים חֵיב". "עֲשֵׂר מְנוֹרוֹת לִי בִידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא מְנוֹרָה אַחַת שֶׁל עֲשֵׂר לִיטְרִין". "עֲשֵׂר כְּסוּת לִי בִידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא אֶזְרוֹר קִטְנָה". "פְּרוֹת לִי בִידֶךָ" - "אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא כּוֹר אַחַת שֶׁל חֲטִים" - חֵיב! מִפְּנֵי שֶׁטַעֲנֹה בְּמִדָּה. "עֲשֵׂר מְנוֹרוֹת שֶׁל מֵאָה לִיטְרִין לִי בִידֶךָ" - "אֵינִי יוֹדֵעַ הָרִי הֵן לִפְנֵיךָ". "עֲשֵׂר כְּסוּת לִי בִידֶךָ" - "אֵינִי יוֹדֵעַ הָרִי הֵן לִפְנֵיךָ". "עֲשֵׂר כּוֹרִין שֶׁל חֲטִין לִי בִידֶךָ" - "אֵינִי יוֹדֵעַ הָרִי הֵן לִפְנֵיךָ" - פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁלֹא הוֹדָה לוֹ בַּמִּדָּה:

הז, בֵּית מֵלֵא פְּרוֹת לִי בִידֶךָ וְכִיס מֵלֵא מַעוֹת לִי בִידֶךָ אֵין לָךְ בִּידֵי אֱלָא חֲצִין וְשִׁלְשֹׁן - חֵיב מִפְּנֵי שֶׁבֵּית מִדָּה וְחֲצִיו וְשִׁלְשִׁי מִדָּה כִּיס מִדָּה וְחֲצִיו וְשִׁלְשִׁי מִדָּה:

מסכת שבוועות פרק שישי

ו,א כָּל הַנִּשְׁבָּעִין שְׁבַתּוּרָה - נִשְׁבָּעִין וְלֹא מִשְׁלָמִין, שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת כב): "וְלָקַח בְּעֲלִיו וְלֹא יִשְׁלַם"; כִּינן שֶׁקָּבַל הַבְּעָלִים שְׁבַעַה - הִלְזָה פְּטוּר מִלְּשִׁלָם. הַשְּׂכִיר נִשְׁבַּע בְּזִמְנוֹ וְנוֹטֵל. עֲבָר זִמְנוֹ - אֵינוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. וְאִם יֵשׁ עֲדִים שֶׁתִּבְעוּ בְּתוֹךְ זִמְנוֹ, אִפְּלוּ לְאַחַר שְׁנֵים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ - הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמָּן שָׁאָמַר לוֹ: "נִתְּתִי שְׂכָרְךָ!" וְהוּא אָמַר: "לֹא נִתַּת לִי!" אָבֵל אִם אָמַר לוֹ: "שְׂכָרְתָנִי", וְהוּא אָמַר: "לֹא!"; "סִלַּע אֲמַרְתִּי לָךְ", וְהוּא אָמַר: "שְׁתִּים אֲמַרְתִּי לָךְ" - הַמוֹצִיא מִחֻבְרוֹ עֲלִיו הָרֵאָה.

ו,ב הַנֶּחֱבֵל כִּיצַד? הֵיוּ מַעֲיִדִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ יָדוֹ שֶׁלֵם וַיִּצֵּא חֲבוּל. אָמַר: "חֲבַלְתָּ בִּי", וְהוּא אָמַר: "לֹא חֲבַלְתִּי בָךְ" - הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה קוֹרָא אוֹתוֹ 'הַנֶּחֱכִין'. כָּל זִמָּן שֶׁהֵן חוֹכְכִין זֶה אֶת זֶה -

נוטל שלא בשבועה. בזה יפה כח הבן מכח האב, שהבן גובה שלא בשבועה והאב אינו גובה אלא בשבועה. ובה יפה כח האב מכח יורש. נתחייב האב שבועה בבית דין – פטור; שאין היורשין יכולין לגבות.

ו,ז אָמר לשומר חנם, ולשואל, ולנושא שָׂכָר: 'היכן שורי? אָמר לו: 'איני יודע' – 'משביעך אני', ואָמר: 'אָמן! ולאחר מִכָּאן הוֹדָה שְׁאָכְלוּ – חֵיב. אָמר לשומר חנם: 'היכן שורי? אָמר לו: 'איני יודע', 'משביעך אני', ואָמר: 'אָמן! ולאחר זמן הוֹדָה שְׁנָגַב או שְׁאָבַד – פְּטוּר, מֵה שְּׁאִין כֵּן בְּשׁוּאֵל.

אָמר: 'נָגַב או שְׁאָבַד', 'משביעך אני', ואָמר: 'אָמן! ולאחר זמן הוֹדָה שְׁאָכְלוּ – חֵיב, מֵה שְּׁאִין כֵּן בְּשׁוּאֵל.

ו,ח אָמר לשואל: 'היכן שורי? אָמר לו: 'איני יודע', 'משביעך אני', ואָמר: 'אָמן! לאחר זמן הוֹדָה שְׁנָגַב או שְׁאָבַד – חֵיב, מֵה שְּׁאִין כֵּן בְּשׁוּמֵר חֲנָם.

נָגַב או שְׁאָבַד', 'משביעך אני', ואָמר: 'אָמן! לאחר מִכָּן הוֹדָה שְׁאָכְלוּ – פְּטוּר, מֵה שְּׁאִין כֵּן בְּשׁוּמֵר חֲנָם.

אָמר לשואל 'היכן שורי? אָמר לו: 'איני יודע', 'משביעך אני', ואָמר: 'אָמן! לאחר זמן הוֹדָה שְׁנָגַב או שְׁאָבַד – חֵיב, מֵה שְּׁאִין כֵּן בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשׁוֹכֵר. נָגַב או שְׁאָבַד', 'משביעך אני', ואָמר: 'אָמן! לאחר מִכָּן הוֹדָה שְׁמַת או נִשְׁבָּה – פְּטוּר, מֵה שְּׁאִין כֵּן בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשׁוֹכֵר.

ו,ט אָמר לנושא שָׂכָר וְהַשׁוֹכֵר: 'היכן שורי? אָמר לו: 'איני יודע', 'משביעך אני', ואָמר: 'אָמן! ולאחר מִכָּן הוֹדָה שְׁמַת או נִשְׁבָּה – פְּטוּר מֵה שְּׁאִין כֵּן בְּשׁוּאֵל. 'מֵת' או 'נִשְׁבֵּר' או 'נִשְׁבָּה', ולאחר מִכָּן הוֹדָה שְׁנָגַב או שְׁאָבַד – חֵיב מֵה שְּׁאִין כֵּן בְּשׁוּאֵל.

הרי אלו נשבעין ונוטלין. הִיָּה נשודף מְקוֹם שְׁאִינוּ יָכוֹל לִשְׁךְ עֲצָמוֹ – נוטל שלא בשבועה. לאחר זמן, זה אומר: 'חבלתי בך', והוא אומר: 'לא חבלתי בך' – הרי הוא כְּשֹׁאֵר כָּל הַטְּעָנוֹת.

ו,יג שְׁכָנְגוֹר חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבֻעָה, כִּיצַד? זֶה נִשְׁבַּע וְנוטֵל. הִיוּ שְׁנֵיהֶם חֲשׂוֹדִין פְּטוּרִין, שְׁנָאָמֵר (שמות כב): "שבועת ה' תהיה בין שְׁנֵיהֶם"; בְּזֶמֶן שְׁאָחַד מֵהֶן חֲשׂוֹד, לֹא בְּזֶמֶן שְׁנֵיהֶן חֲשׂוֹדִין. "בין שְׁנֵיהֶם" – יוצא מִבֵּין שְׁנֵיהֶם. אִם הִנֵּשְׁבַּע נִשְׁבַּע עַל שָׂקָר – סוֹף שֶׁהַשְּׁבֻעָה חָלָה עָלָיו. וְאִם הִמְשִׁיבֵי מִשְׁבִּיעַ עַל שָׂקָר – סוֹף שֶׁהַשְּׁבֻעָה חָלָה עָלָיו, שְׁנָאָמֵר (זכריה ה): "ולנה בתוך ביתו וכלתו"; בוא וראה! דְּבָרִים שְׁאִין הָאֵשׁ אוֹכֵלָתָן – שְׁבֻעַת שָׂקָר אוֹכֵלָתָן.

ו,יד חֲנוּנִי עַל פִּנְקָסוֹ שְׁלֹא בְּמִקְדָּה, אָמר, לֹא שִׁיאָמֵר לו: 'כְּתַבְתָּ בְּזוֹ, מִחֶק בְּזוֹ', אֵלֹא אוֹמֵר: "תֵּן לְבָנִי סָאֲתִים חֲטִים וּלְפַעֲלִי בְּסֹלַע מַעוֹת", וְהוּא אוֹמֵר: "נִתְתִּי", וְהֵן אוֹמְרִין: "לֹא נִטְלָנוּ"; הוּא נִשְׁבַּע וְנוטֵל וְהֵן נִשְׁבַּעִין וְנוטֵלִין. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אָנִי, שְׁאִין הַפּוֹעֵלִין נִשְׁבַּעִין אֵלֹא בְּמַעֲמַד חֲנוּנִי.

ו,טו אָמר לְחֲנוּנִי: 'תֵּן לִי בְּדִינֵר פְּרוֹת'; וְנָתַן לו. אָמר לו: 'תֵּן לִי אֶת הַדִּינָר', וְהוּא אוֹמֵר: 'נִתְתִּי לָךְ, וְנִתְתִּי בְּאוֹנְכָלָא' – יִשְׁבַּע בְּעַל הַבֵּית או יִבִּיא רֵאִיָּה שְׁנָתָן לו אֶת הַדִּינָר. נָתַן לו אֶת הַדִּינָר, אָמר לו: 'תֵּן לִי אֶת הַפְּרוֹת! אָמר לו: 'נִתְתִּים לָךְ וְהוֹלַכְתָּם לְתוֹךְ בֵּיתְךָ' – יִשְׁבַּע חֲנוּנִי או יִבִּיא רֵאִיָּה שְׁנָתָן. אָמר רַבִּי יְהוֹדָה: בְּמָה דְּבָרִים אֲמורִים? בְּזֶמֶן שֶׁהִיתָה קָפָה מִנַּחַת בֵּיתִים, אֲבָל אִם הִיתָה יוצֵאה מִתַּחַת יָד אֶחָד מֵהֶן – הַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הִרְאָיָה.

ו,טו הַפּוֹגֵם שְׁטֵר חוּבוֹ לֹא יִפְרַע אֵלֹא בְּשֻׁבָּעָה, כִּיצַד? הוֹצִיא עָלָיו שְׁטֵר שֶׁל מֵאֲתִים, וְהוּא אוֹמֵר: 'הִתְקַבַּלְתִּי מֵהֶן מִנָּה' – לֹא יִפְרַע אֵלֹא בְּשֻׁבָּעָה. וְאִם אָמר מִתְחַלָּה: 'לֹא הִיָּה אֵלֹא מִנָּה' – נוטל שלא בְּשֻׁבָּעָה. יוֹרֵשׁ שֶׁפָּגְמוּ אָבִיו שְׁטֵר חוּבוֹ –

כתבתה גלמד, שכתב לה לכשתנשא לאחר - תטלי מה שכתוב לך בכתבתך וצאי. חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי.

א, ה ששה דברים רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין: א. השרץ והצפרדע ברשות הרבים. ב. וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה. ג. עצם מן המת ועצם מן הנבלה. ד. גוש מארץ-טהור גוש מארץ הפס. ה. גוש מארץ-טהור גוש מארץ העמים. ו. שני שבילין, אחד טמא ואחד טהור; רבי עקיבא מטמא, וחכמים מטהרין.

א, ה השדרה והגלגלת משני מתים, רביעית דם משני מתים, רבע עצמות משני מתים, אבר מן המת משני מתים, אבר מן החי משני אנשים; רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין.

א, ז שלשה דברים אמרו לפני רבי ישמעאל ולא אמר בהן אסור והתר, ופרשן רבי יהושע בן מתאי: המפס מרסא בשבת, אם לקולפה ולעשות לה פה כדרך שהרופאין עושין - חיב. אם להוציא ממנה לחה - פטור. השום והבסר והמלילות שרסקן מבעוד יום; רבי ישמעאל אומר: יגמר משתחשף, ורבי עקיבא אומר: לא יגמר, אבל כהנים נהגו כרבי ישמעאל.

א, ח שלשה דברים אמרו לפני רבי עקיבא, שנים משם רבי אליעזר, ואחד משם רבי יהושע, ולא אמר בהן, לא אסור ולא התר, ולא כשר ולא פסול, לא טמא ולא טהור.

שנים משם רבי אליעזר: אשה, מה היא לצאת בעיר של זהב? ולא אמר בה לא אסור ולא התר; רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרין. מפריחי יונים, מה הן לעדות? לא אמר בהו, לא כשר ולא פסול, ורבי אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין.

אחד משם רבי יהושע: השרץ כפי החלדה, והחלדה מהלכת על גבי ככרות של

מעשה שבאו שני גרדיים משער האשפות שבירושלים, והעידו בשם שמעיה ואבטליון, ששלשת לוגין מים פוסלים המקוה, וקיימו את דבריהם. ולמה הזכירו שם מקומם ושם אומניהן? והלא אין לך אמונת ירודה אלא גרדי, אין לך מקום ירוד משער האשפות?! אלא מה אבות העולם לא עמדו על דבריהן במקום שמועה, על אחת כמה וכמה שלא יהא אדם עומד על דבריו במקום שמועה. לעולם הלכה כדברי המרבין, לא הזכירו דברי היחיד בין המרבין, אלא שמא הצריך להן שעה, ויסמכו עליהן. וחכמים אומרים: לא הזכירו דברי יחיד בין המרבין, אלא מתוך שזה אומר טהור וזה אומר טמא, כדברי רבי אליעזר. יאמרו לו: כדברי רבי אליעזר שמעת.

א, ג נשאל לחכם וטמא לו, לא ישאל לחכם אחר. היו שנים, אחד אוסר ואחד מתיר, אחד מטמא ואחד מטהר, אם יש חכם אחר - נשאלין לו, ואם לאו - הולכין אחר המחמיר. רבי יהושע בן קרחה אומר: דבר מדברי תורה - הולכין אחר המחמיר. מדברי סופרים - הולכין אחר המקל.

א, ד האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, והיה שלום בינו לבינה, שלום בעולם. באתה ואמרה: מת בעלי - תנשא. שלום בעולם, ואמרה: מת בעלי, בין בוכה בין שאינה בוכה, בין בגדיה קרועים בין שאין בגדיה קרועים - נאמנת. רבי יהודה אומר: לעולם אינה נאמנת, אלא אם כן באתה בוכה ובגדיה קרועים. אמרו לו: אם כן, זו שהיתה פקחת - תנשא, שלא היתה פקחת - לא תנשא? בית הלל אומרים: לא שמענו אלא בבאה מן הקציר בלבד. אמרו להן בית שמאי: והלא כל ימות השנה קציר! יצא קציר שעורין. בא קציר חטים - יצא קציר חטים. בא קציר - יצא קציר. נמצא כל ימות השנה קציר. אמרו להן בית הלל: מצינו שאין אחין נכנסים לנחלה על פיה. אמרו להן בית שמאי: והלא מספר

‘הנה בן נולד לבית דוד בן חזקיה’? והלא לא נאמר: “אלא הנה נולד בן לבית דוד”; בין מחזקיה בן מיכל בית דוד.

איב חמש רחלות גזוזות מנה מנה ופרס, שהן שבעים וחמש סלעים - חיבות בראשית הגז; דברי רבי דוסא. וחכמים אומרים: חמש רחלות גזוזות כל שהן. רבי נתן אומר, רבי דוסא אומר: כביצה אוכלין, כמוה ובקלפתה. וחכמים אומרים: חזן מקלפתה.

האשה שאמרה: “נשבתי, וטהורה אני” - אוכלת בתרומה. ואם יש עדים שנשבית, והיא אומרת: “טהורה אני” - אינה אוכלת.

איג ארבעה ספקות רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין: הטהור עומד והטמא עובר, טמאה ברשות היחיד וטהרה ברשות הרבים טהורה, טמאה ברשות היחיד וטהרה ברשות הרבים, ספק נגע ספק לא נגע, ספק האהיל ספק לא האהיל, ספק היסט ספק לא היסט; רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין.

מסכת צדיות פרק שני

בא ארבעה דברים רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין: מסרק של צרצור, רבי אליעזר אומר: אין מטמא באויר, וחכמים אומרים: מטמא באויר. דף של נחתום שקבעו במסמר, או שחברו במריש, או בקורה. רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. מנעל שעל האימים, רבי אליעזר מטמא וחכמים מטהרין. חתכו חליות, ונתן חול בין חוליא לחוליא. רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין, והיה נקרא תנורו של עכנאי, שעליו רבו מחלקת בישראל.

בב עשרים וארבעה דברים מקולי בית שמאי וחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: אין אדם מדיר את אשתו. בית הלל אומרים: אין אדם מדיר את בנו בבזיר. ביצה שנולדה ביום טוב, אחרים אומרים משום רבי אליעזר: תאכל היא ואמה. הסף

תרומה, ספק נגע ספק לא נגע, רבי אליעזר מטהר ורבי יהושע מטמא, וחכמים אומרים: ודאי טמא וספק טהור.

אט תנור שתחלתו ארבעה ושיריו ארבעה, שבראשונה היו אומרים שלשה, הרי לי סנדל של עץ ושל סידין שטמא מדרס, על שירי תנור. רבי עקיבא מטמא ואשה חולצת בו, ויוצאין בו בשבת ולא הודו לו.

אי חמשה דברים היה רבי עקיבא דורש כמין אגדה, בחמשה דברים אדם זוכה לבן, וחכמים אומרים: עד הפרק זכה לו, מכן ואילך הוא זוכה לעצמו. אמר רבי עקיבא: היכן מצינו, שהיו חגרין עד הפרק וכשהגיע הפרק נתפשטו. ושהיו חרשין עד הפרק, וכשהגיע הפרק נתפקחו. ושהיו סומין עד הפרק, כשהגיע הפרק נתפתחו. והיאך זוכה לו עד אותה השעה? אמרו לו: כי מצינו שהיו פשוטים עד הפרק וכשהגיע הפרק נתחגרו, ושהיו פקחין עד הפרק וכשהגיע הפרק נתחרשו, ושהיו פתוחים עד הפרק, וכשהגיע הפרק נסתמו, הא אין זוכה לו אלא עד אותה השעה בלבד.

איא מספר הדורות לפניו הקץ, אף על פי שהמים והשעות כחוט השערה לפני המקום, אינו מונה אלא דורות, שנאמר (ישעיה מא): “קורא הדורות מראש”. ואף על פי שנאמר (בראשית טו): “ועבדום וענו אותם”, ונאמר (בראשית טו): “ודור רביעי ישובו הנה” וגו’. הרי הוא אומר (שמות כג): “את מספר ימיה” - אלו שני דורות. ושאר כל אדם: זכה - משלימים שנותיו. לא זכה - פוחדתין לו משנותיו; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: זכה - מוסיפין לו על שנותיו. לא זכה - פוחדתין מהן. אמרו לו לרבי עקיבא: הרי הוא אומר (מלכים ב כ): “והוספתי על ימיה חמש עשרה שנה”! אמר להן: משלו הוסיפו לו. אמר להן רבי עקיבא: הרי הוא אומר (מלכים ב יג): “הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו”, ועדין לא היה מנשה בעולם! אמרו לו: וכי נאמר:

אוסר. הלוקח כלכלה לשלח לחברו - לא יאכל עד שיצטור. רבי יהודה אומר: הלל עצמו היה אוסר.

בה אמר רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו - שיהא נזיר בטרהרה שבקה. על מה נחלקו? על שהיו שני עדים מעידין אותו. שבית שמאי אומרים: נחלקו על שהיו כאן נזירות. בית הלל אומרים: יש בכלל חמש שנים - שיהא נזיר שנים.

בו רבי יהודה אומר: חמשה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. דם הנבלות, בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין. אמר רבי יוסי ברבי יהודה: אף כשטמאו בית הלל, לא טמאו אלא בדם שיש בו רביעית, שאם יקרב ויהא בו זית. ומודים בבית טרפה שהיא אסורה, מפני שגדוליה אסור. על מה נחלקו? על ביצת נבלה, שבית שמאי אומרים: אם שכיצא בה נמכרת בשוק - מתרת. ואם לאו - אסורה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: דבר אחר מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: מתנה מכשירות ומפגלות בחטאת, ומתנה אחת בכל הזבחים. בית הלל אומרים: אחד חטאת ואחד כל הזבחים, מתנה אחת מכשירת ומפגלת.

בו רבי שמעון אומר: שלשה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. קהלת אינה מטמאה את הידים; ודברי בית שמאי. בית הלל אומרים: מטמאה את הידים. מי חטאת שעשו מצותן, בית שמאי מטהרין, בית הלל מטמאין.

המקשה, כמה תשפה ותהא זבה. רבי אליעזר אומר: מעת לעת, והלכה כדבריו. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: בית שמאי אומרים: עד שלשה ימים. בית הלל אומרים: מעת לעת.

שמן טהור ונטמא, ירד וטבל, בית שמאי אומרים: אף על פי ששוחה ויורד - טהור. בית הלל אומרים: כדי סיכת אבר קטן - טמא. פחות מכן - טהור. אמר רבי אליעזר ברבי צדוק: כשהייתי אצל רבי יוחנן בן החירוני, ראיתי שאוכל פתו חרבה, שהיו שני בצרת, באתי ואמרתי לאבא, אמר לי: הולך לו זיתים, הולכתי לו זיתים, נטלן והסתכל בהן, וראה שהן לחים. אמר לי: איני אוכל זיתים. באתי ואמרתי לאבא, אמר לי: לך אמור לו, מנקבת היתה חבית, כדברי בית הלל, אלא שסתמוה שמרים, להודיעך שהוא אוכל בטרהרה, שאף על פי שמתלמדי בית שמאי היה - לא היה נוהג אלא כדברי בית הלל.

בג לעולם הלכה כדברי בית הלל, והרוצה לעשות להחמיר על עצמו, ולנהוג כחומרי בית הלל וכחומרי בית שמאי, על זה נאמר (קהלת ה): "הכסיל בחשך הולך". התופס קולי בית שמאי וקולי בית הלל - הרי זה רשע! אלא או כדברי בית הלל, כקוליהן וכחומריהן, או כדברי בית שמאי כקוליהן וכחומריהן.

בית הלל אומרים: אין אדם פוטר את אשתו בגט ישן, שלא יהא גט גדול מבנה. כתב לשם הפרכין, לשם ארכיות, או שהיו שני מלכים עומדין, וכתב על שם אחד מהן - כשר. כתב לשם אבי אביו - כשר. לשם משפחה - פסול. ואם היה נקרא על שמו - כשר.

בד אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית הלל ובית שמאי על המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי, שאינה צריכה ממנו גט שני, על מה נחלקו? על המדיר את אשתו מתשמיש המטה. בית שמאי אומרים: שתי שבתות פלידת נקבה. ובית הלל אומרים: שבת אחת פלידת זכר, או כימי נדתה. יתר על כן - יוציא ויתן כתובה.

כלכלה, בית שמאי פוטרין ובית הלל מחיבין. רבי יהודה אומר: הלל עצמו היה

שִׁישׁ בּוֹ רֹבַע רָקֵב, תֹּאמַר בָּאֵבֶר מִן הַחֵי
שָׂאִין בּוֹ רֹבַע רָקֵב?

דָּבָר אַחֵר: מִי תְלוּי בָּמִי? אֲבֵר תְּלוּי בְּעֵצִים
אוֹ עֵצִים תְּלוּי בָּאֵבֶר? הֲוֵי אוֹמֵר עֵצִים תְּלוּי
בָּאֵבֶר. אֲפָשֶׁר שֶׁהָעֵצִים מְטַמְּא בְּמַגֵּעַ
וּבְמִשָּׁא וְאֲבֵר יֵהָא טְהוֹר? אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן: תִּמְהָ אֲנִי, אִם טִמָּא רַבִּי נְחוּנְיָא,
לֹא טִמָּא אֱלָא בְּזִמְנָא שִׁישׁ בָּאֵבֶר עֵצִים
כְּשֶׁעוֹרָה כְּדִי שִׁיְהָא זֶה וְזֶה מְטַמְּאִין בְּמַגֵּעַ
וּבְמִשָּׁא. הִשְׁיֵב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל דְּבָרֵי שְׁנִיָּהּ:
וְמָה אִם הַחֵי שִׁישׁ בּוֹ רִמָּח, עֵצִים וּבָשָׂר
הַפּוֹרְשִׁים מִמֶּנּוּ טְהוֹרִים, אֲבֵר מִן הַחֵי,
שָׂאִין בּוֹ, אִינוּ דִּין שִׁיְהָא עֵצִים וּבָשָׂר
הַפּוֹרְשִׁין מִמֶּנּוּ טְהוֹר?! הִשְׁיֵב רַבִּי עַל
דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא, אִם אִמְרַת בְּפוֹרֵשׁ
מִן הַחֵי, שְׂכָן פּוֹרֵשׁ מִדְּבַר טְהוֹר, תֹּאמַר
בָּאֵבֶר מִן הַחֵי שְׂכָן פּוֹרֵשׁ מִדְּבַר טִמָּא?

בַּח רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: שְׁנֵי דְבָרִים מִקּוּלֵי
בֵּית שְׁמַאי וּמַחֲמִירֵי בֵּית הֵלֵל. דָּם הַיּוֹלֵדֶת
שֶׁלֹּא טְבִילָה, מְטַמָּא לַח וְאִינוּ מְטַמָּא יָבֵשׁ;
דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי. בֵּית הֵלֵל אוֹמְרִים: מְטַמָּא
לַח וְיָבֵשׁ. אַרְבָּעָה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׁוֹאִין
שְׁתֵּי אַחֲיוֹת, וּמִתּוֹ הַנִּשְׁוֹאִין אֶת הָאֲחִיּוֹת -
הָרִי אֵלּוּ חוֹלְצִין וְלֹא מִיבָמִין. וְאִם קָדְמוּ
וְכִנְסוּ - יוֹצִיאוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר מִשּׁוּם
בֵּית שְׁמַאי: יְקִימוּ. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים:
יוֹצִיאוּ. אָבָא שָׂאוּל אוֹמַר: קֵל הִיא לָהֶם
לְבֵית הֵלֵל בְּדָבָר הַזֶּה.

בִּט, הַתּוֹלֵשׁ מִבְּכוֹר תָּם, וְהַנִּיחוֹ בַּחלוֹן, אָף
עַל פִּי שְׁנוּלֵד בּוֹ מוֹם לְאַחֵר מִכָּאן, וְשִׁחְטוּ
- הָרִי זֶה יָקֵבֶר. בְּכוֹר בַּעַל מוֹם שֶׁתִּלַּשׁ
מִמֶּנּוּ וְאַחֵר כָּךְ מֵת, עֲקֵבָיָא בֶּן מִהֶלְלָאֵל
מִתִּיר וְחֻכְמִים אוֹסְרִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה:
מוֹדָה עֲקֵבָיָא בְּזֶה שְׁאִסּוֹר, עַל מָה נִחְלָקוּ?
עַל שֶׁנִּטְמָא וְתִלַּשׁ מִמֶּנּוּ, וְאַחֵר כָּךְ שִׁחְטוּ,
שֶׁעֲקֵבָיָא בֶּן מִהֶלְלָאֵל מִתִּיר וְחֻכְמִים
אוֹסְרִים. אָמַר רַבִּי יוֹסִי מוֹדָה רַבִּי חֶלְפָתָא
בְּזֶה שְׁמַתָּר, אֲבָל בִּיחּוּד אֲמָרוּ חֻכְמִים:
יִנְיָחָה בַּחלוֹן שְׁמָא יֵשׁ תִּקְוָה, שְׁאִם מֵת -
יֵהָא אִסּוֹר, וְאִם שִׁחְטוּ - יֵהָא מִתָּר, עַל מָה
נִחְלָקוּ? עַל שֶׁנִּטְמָא וְתִלַּשׁ מִמֶּנּוּ, וְאַחֵר כָּךְ
מֵת, שֶׁעֲקֵבָיָא בֶּן מִהֶלְלָאֵל מִתִּיר, וְחֻכְמִים
אוֹסְרִים.

בִּי כְּזִית בָּשָׂר הַפּוֹרֵשׁ מֵאֵבֶר מִן הַחֵי. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר מְטַמָּא. הִשְׁיֵבוּ אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
שֶׁלֹּשׁ תְּשׁוּבוֹת: לֹא, אִם אִמְרַת בְּבֵית שִׁישׁ
בּוֹ רֹבַע רָקֵב, תֹּאמַר בָּאֵבֶר מִן הַחֵי, שָׂאִין
בּוֹ רֹבַע רָקֵב? דָּבָר אַחֵר: מִי תְלוּי בָּמִי?
אֲבֵר תְּלוּי בְּבָשָׂר, אוֹ בָשָׂר תְּלוּי בָּאֵבֶר?
הַבָּשָׂר תְּלוּי בָּאֵבֶר! אֲפָשֶׁר שֶׁהַבָּשָׂר מְטַמָּא
בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׁא וּבְאֵהֶל, וְאֲבֵר יֵהָא טְהוֹר?

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: תִּמְהָ אֲנִי, אִם טִמָּא רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר, לֹא טִמָּא אֱלָא בְּזִמְנָא שִׁישׁ בָּאֵבֶר
בָּשָׂר כְּרָאוּי, כְּדִי שִׁיְהָא זֶה וְזֶה מְטַמְּאִין
בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׁא וּבְאֵהֶל, עֵצִים הַפּוֹרְשִׁים
כְּשֶׁעוֹרָה רַבִּי נְחוּנְיָא מְטַמָּא? וְהִשְׁיֵבוּ רַבִּי
נְחוּנְיָא שֶׁלֹּשׁ תְּשׁוּבוֹת: לֹא, אִם אִמְרַת בְּמֵת

אָנשטאַט צו בלייבן פאַרזויערט מיט די אייגענע צרות און פֿראַבלעמען, און נאר טראַכטן פון דעם אַ גאַנצן טאָג, דאַרף מען ענדערש גיין מחזק זיין אַנדערע אידן, קרובים און באקאנטע, וועלכע מוטשען זיך אויף מיט זייערע פֿראַבלעמען. ווען מען איז מחזק אַ צווייטן, מען שטאַרקט אַ צווייטן אַז ער זאל זיך נישט פארלירן אין זיינע שווערסטע מצבים, ווייל אלעס איז זיכער צום גוטן, און די איינציגסטע עצה איז נאר צו בעטן דעם אייבערשטן. מיט דעם וואס מען איז מחזק אַנדערע מענטשן, ווערט מען אליין אויף געשטאַרקט.

דאס איז די גרעסטע מצוה צו שטאַרקן און מחזק זיין אַ צווייטן איד אַז ער זאל קיינמאל נישט אויפגעבן, אַז ער זאל נישט אוועקלויפן פונעם אייבערשטן און זיך איינרעדן אַז דעמאלט וועט ער ווערן פרייליך, נאר פונקט פארקערט, ער זאל נאך מער לויפן צום אייבערשטן. דער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ק"ו) אויפ'ן פסוק (תהלים ל"ב, א) "אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל", וואויל איז דער וואס געבט אריין שכל אין אן ארימאן. ווער איז אן ארימאן? נישט דער וואס האט נישט קיין געלט, איז אן ארימאן, דער עיקר ארימקייט איז ווען א מענטש האט נישט די ריכטיגע שכל, ער ווייסט נישט אַז נאר דער אייבערשטער פירט די וועלט און נאר צו אים דאַרף מען לויפן ווען מען האט א פֿראַבלעם. ווען אַ איד איז זוכה אריינצוגעבן דעם שכל אין אן ארימאן, איז דאס די גרעסטע זאך.

חז"ל זאגן (ילקוט איוב, תתק"ח) אַז ווען נישט דעם וואס איוב האט זיך אָפּגערעדט און געהאט טענות קעגן אייבערשטן אויף זיינע יסורים, וואלט ער זוכה געווען אַז אזוי ווי מען זאגט "אַלְקִי אֲבֵרָהֶם, אֲלֵקִי יִצְחָק, וְאֵלֵקִי יַעֲקֹב", וואלט מען אויך געזאגט "אַלְקִי אִיּוֹב". איוב איז געווען אן ערליכער מענטש, ווען עס איז אָבער געקומען אויף אים יסורים, האט ער זיך נישט געקענט דערהאלטן און ער האט גערעדט קעגן אייבערשטן, און דעריבער האט ער פארלוירן די זוכה צו קענען זיין דער פֿערטער פוס פון די מַרְכָּבָה. אָנשטאַט אים איז געקומען דוד המלך, וואס מען ענדיגט מיט אים די ברכה "מִגֵּן דָּוִד". ווייל דוד המלך איז אויך אַריבערגעגאַנגען פילע צרות זיין גאַנץ לעבן, און ער האט זיך יא דערהאלטן, ער איז נאר געקומען צום אייבערשטן יעדעס מאל און זיך אויסגעוויינט צו אים, און נישט נאר וואס ער אליין האט זיך געשטאַרקט, נאר ער האט נאך אויך געשטאַרקט און פרייליך געמאַכט אלע אידן, און ער האט איבערגעלאזט זיין ספר תהלים וואס ביז היינט ווען אַ איד האט אַ צרה נעמט ער דעם תהלים און וויינט זיך אויס דערמיט צום אייבערשטן.

20 Jul	ראשון Sunday	כד 24	בבלי: עבודה זרה לב ירושלמי: כתובות כד תוספתא: שבועות ב ל"ך: זכריה יד - מלאכי א רמב"ם: זכיה ומתנה ד	נץ החמה..... 5:43 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:22 סו"ז תפלה - גר"א..... 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:34	עלות השחר..... 4:30 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:46 סו"ז תפלה - מג"א... 10:11 שקיעה..... 8:21
21 Jul	שני Monday	כה 25	בבלי: עבודה זרה לג ירושלמי: כתובות כה תוספתא: שבועות ג ל"ך: מלאכי ב-ג רמב"ם: זכיה ומתנה ה	נץ החמה..... 5:44 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:22 סו"ז תפלה - גר"א... 10:35 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:34	עלות השחר..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:46 סו"ז תפלה - מג"א... 10:11 שקיעה..... 8:21
22 Jul	שלישי Tuesday	כו 26	בבלי: עבודה זרה לד ירושלמי: כתובות כו תוספתא: שבועות ד ל"ך: משלי א-ב רמב"ם: זכיה ומתנה ו	נץ החמה..... 5:44 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:23 סו"ז תפלה - גר"א... 10:36 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:33	עלות השחר..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:47 סו"ז תפלה - מג"א... 10:12 שקיעה..... 8:20
23 Jul	רביעי Wednesday	כז 27	בבלי: עבודה זרה לה ירושלמי: כתובות כז תוספתא: שבועות ה ל"ך: משלי ג-ד רמב"ם: זכיה ומתנה ז	נץ החמה..... 5:45 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:23 סו"ז תפלה - גר"א... 10:36 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:32	עלות השחר..... 4:32 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:47 סו"ז תפלה - מג"א... 10:12 שקיעה..... 8:19
24 Jul	המישי Thursday	כח 28	בבלי: עבודה זרה לו ירושלמי: כתובות כח תוספתא: שבועות ו ל"ך: משלי ה-ו רמב"ם: זכיה ומתנה ח	יום כיפור קטן מוקדם	
24 Jul	המישי Thursday	כח 28	בבלי: עבודה זרה לו ירושלמי: כתובות כח תוספתא: שבועות ו ל"ך: משלי ה-ו רמב"ם: זכיה ומתנה ח	נץ החמה..... 5:46 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:23 סו"ז תפלה - גר"א... 10:36 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:31	עלות השחר..... 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:47 סו"ז תפלה - מג"א... 10:12 שקיעה..... 8:18
25 Jul	ששי Friday	כט 29	בבלי: עבודה זרה לז ירושלמי: כתובות כט תוספתא: עדיות א ל"ך: משלי ז-ח רמב"ם: זכיה ומתנה ט	נץ החמה..... 5:47 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:24 סו"ז תפלה - גר"א... 10:36 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:30	עלות השחר..... 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:48 סו"ז תפלה - מג"א... 10:12 שקיעה..... 8:17
Candle Lighting 7:59 הדלקת הנרות א א א					
26 Jul	שבת Shabbos	א 1	בבלי: עבודה זרה לח ירושלמי: כתובות ל תוספתא: עדיות ב ל"ך: משלי ט-י רמב"ם: זכיה ומתנה י	מטות - מסעי, ראש חודש מנחם אב, פרק ב Rosh Chodesh Av	
26 Jul	שבת Shabbos	א 1	בבלי: עבודה זרה לח ירושלמי: כתובות ל תוספתא: עדיות ב ל"ך: משלי ט-י רמב"ם: זכיה ומתנה י	נץ החמה..... 5:48 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:24 סו"ז תפלה - גר"א... 10:37 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:29	עלות השחר..... 4:35 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:48 סו"ז תפלה - מג"א... 10:13 שקיעה..... 8:16
Shabbos Ends 9:29 זמן מוציאק					

דאס זאגן תהלים איז מסוגל צו ברענגען רעגן. "תהלים" איז די ראשי תיבות פון
ל'מטור ה'שמים תש'תה מ'ים.

(ספר המדות אות סגולה סימן ד')